

Muzeum jako mimoškolní vzdělávací zařízení a možnosti zvýšení jeho návštěvnosti

Marie Kotásková

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marie KOTÁSKOVÁ**
Osobní číslo: **H08135**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Muzeum jako mimoškolné vzdělávací zařízení
a možnosti zvýšení jeho návštěvnosti**

Zásady pro vypracování:

Analýza literárních pramenů a zpracování teoretických východisek
Provedení analýzy dat návštěvnosti v jednotlivých muzeích zřízených Zlínským krajem
Popište a zhodnoťte dosavadní aktivity ve Vámi zvolených zařízeních
Na základě zjištěných informací navrhněte způsoby vedoucí ke zvýšení návštěvnosti
v muzeích zřízených Zlínským krajem

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HANNAGAN, J., T., Marketing pro neziskový sektor. Praha: Management Press, 1996. ISBN 80-85943-07-7

JOHNOVÁ R., Marketing umění a kulturního dědictví. Praha: Grada Publishing a.s, 2008. ISBN 978-80-247-2724-0

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., Pedagogický slovník, 2. rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-252-1

ŠEDIVÝ, M., MEDLIKOVÁ, O., Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 987-80-247-2707-3

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Tomáš Klein

Ústav průmyslového inženýrství a informačních systémů

Datum zadání bakalářské práce:

25. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 22. dubna 2011

..... Galina Marie

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá zpracováním teoretických a praktických poznatků týkajících se problematiky muzea jako mimoškolního vzdělávacího zařízení, muzejní pedagogiky a má za cíl pomoci ke zvýšení návštěvnosti tohoto zdroje poznání.

V teoretické části práce je zpracována literární rešerše k danému tématu bakalářské práce a jsou zde osvětleny a připomenuty pojmy využívané dále v praktické části.

Praktická část práce je věnována analýze návštěvnosti vybraných muzeí zlínského regionu jako mimoškolního vzdělávacího institutu.

Na základě provedených analýz jsou zpracována doporučení týkající se možností zvýšení návštěvnosti v těchto zařízeních jak z řad běžných návštěvníků, tak i školních kolektivů.

Klíčová slova: příspěvková organizace, muzeum, edukace, veřejnost, výstava, historie, památka, návštěvnost

ABSTRACT

This thesis deals with the processing of theoretical and practical knowledge on issues such as museum as an extracurricular educational facility, museum pedagogy and aims to help to increase attendance to this source of knowledge.

In the theoretical part is processed a literature review on the subject of thesis, and are illuminated and recalled the terms used in the practical part.

The practical part is dedicated to the analysis of attendance at selected museums in Zlín region as an extracurricular training institute.

On the basis of the processed analysis, are elaborated recommendations on the possibility of increasing attendance at these facilities among both ordinary visitors and school groups.

Keywords: an organization, museum, education, public, show, history, monument, attendance

Muzeum je stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, výchovy a potěšení. Výňatek ze statutu

International Council of Museums - ICOM

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Pavlu Macurovi (vedoucímu odboru kultury a památkové péče Zlínského kraje), PhDr. Ivo Frolcovi (řediteli Slovácké muzea), Ing. Jiřímu Stránskému (řediteli Muzea Kroměřížska), PhDr. Ivanu Plánkovi a PhDr. Antonínu Sobkovi (ředitelům Muzea jihovýchodní Moravy) a Ing. Milanu Půčkovi, MBA, PhD (řediteli Muzea regionu Valašsko) za poskytnuté informace a konzultace.

Rovněž bych ráda poděkovala Ing. Tomášovi Kleinovi za ochotu, vstřícnost, věcné připomínky a odborné vedení mé bakalářské práce.

Děkuji i Mgr. Janě Kitliňské za poskytnutí cenných rad a konzultací při dopracování bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 OBJASNĚNÍ POJMŮ V OBSAHU PRÁCE	14
1.1 NEZISKOVÁ ORGANIZACE	14
1.2 PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE	15
1.3 EDUKACE	15
1.4 RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	16
1.5 MUZEJNÍ PEDAGOGIKA	17
1.5.1 Muzejní pedagog – lektor.....	19
1.5.2 Uplatnění pedagogických principů, forem a metod v rámci muzejní edukace.....	20
1.5.2.1 Pedagogické principy.....	21
1.5.2.2 Pedagogické metody a formy.....	22
2 MUZEUM JAKO MIMOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVACÍ ZAŘÍZENÍ A JEHO EDUKAČNÍ ČINNOST	26
2.1 KULTURNÍ DĚDICTVÍ.....	27
2.2 RETROSPEKCE	28
2.3 ZÁKLADNÍ RYSY SOUDOBÉ EDUKACE A MOŽNOSTI JEJICH APLIKACE V MUZEU	30
2.4 MUZEJNÍ EDUKACE A JEJÍ SOUČASNÉ TENDENCE.....	31
2.5 SPOLUPRÁCE MUZEA ŠKOLY	32
2.6 POZITIVA A NEGATIVA VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCE ŠKOLY A MUZEA	33
2.7 VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY PRO ŠKOLY	35
2.8 NÁVŠTĚVNÍCI	36
2.9 NÁVŠTĚVNOST V MUZEU A JEJÍ VYHODNOCOVÁNÍ.....	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
3 VÝZKUM	40

3.1	ÚVOD, DESIGN VÝZKUMU	40
3.2	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	40
3.3	CÍL VÝZKUMU	41
3.4	PLÁN VÝZKUMU (VÝZKUMNÝ DESIGN)	41
3.5	POUŽITÉ METODY	42
3.6	PŘEDPOKLADY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	43
4	ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT	45
4.1	ZHDNOCENÍ VÝSLEDKŮ PROVEDENÉHO VÝZKUMU	45
4.1.1	Závěry stanovených předpokladů	64
5	GEOGRAFICKÉ MÍSTO VÝZKUMU, VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ MUZEJNÍCH ORGANIZACÍ	72
5.1	MUZEUM JIHOVÝCHODNÍ MORAVY	72
5.1.1	Historie muzea	73
5.1.2	Historie cílené edukační činnosti muzea	74
5.1.3	Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010	75
5.2	MUZEUM KROMĚŘÍŽSKA	77
5.2.1	Historie muzea	77
5.2.2	Historie cílené edukační činnosti muzea	78
5.2.3	Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010	79
5.3	SLOVÁCKÉ MUZEUM V UHERSKÉM HRADIŠTI.....	80
5.3.1	Historie muzea	81
5.3.2	Historie cílené edukační činnosti muzea	82
5.3.3	Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010	82
5.4	MUZEUM REGIONU VALAŠSKO	86
5.4.1	Historie muzea	87
5.4.2	Historie cílené edukační činnosti muzea	88
5.4.3	Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010	88
	SHRNUTÍ	89
6	NÁVŠTĚVNOST MUZEÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE.....	91
6.1	PŘEDSTAVENÍ PROGRAMU – GORDIC	91
6.2	NÁVŠTĚVNOST V MUZEU JIHOVÝCHODNÍ MORAVY	93
6.3	NÁVŠTĚVNOST V MUZEU KROMĚŘÍŽSKA	94
6.4	NÁVŠTĚVNOST VE SLOVÁCKÉM MUZEU	95
6.5	NÁVŠTĚVNOST V MUZEU REGIONU VALAŠSKO	96
7	DOPORUČENÍ PRO ZVÝŠENÍ NÁVŠTĚVNOSTI.....	98
	ZÁVĚR	104
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	106
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	110
	SEZNAM OBRÁZKŮ	111

SEZNAM TABULEK.....	112
SEZNAM PŘÍLOH.....	113

ÚVOD

Posláním kultury je i schopnost předávat a nést informace o historii člověka, vývoji jeho schopností, dovedností, hodnot, estetických měřítek i vztahu k prostředí, v němž žije. V dnešní době globalizace se stírají regionální a národní rozdíly, nemůžeme pochybovat o tom, že je zapotřebí kulturu a její projevy chránit, uchovávat a rozvíjet pro další generace. Péče o kulturu a její zachování se řadí v každé moderní společnosti mezi dlouhodobé priority.

V zájmu muzejních institucí je navázat co největší spolupráci se školami. V těchto letech značně roste zájem o spolupráci učitelů na školách a odborných pracovníků v muzejních organizacích. *Hlavním důvodem je, že společným jmenovatelem aktivit, které probíhají jak ve škole, tak i v muzeu je poznávání. I do muzea totiž zveme děti, aby poznávaly a učily se.* (Brabcová, 2003)

Cílem mé bakalářské práce je analýza návštěvnosti jednotlivých zařízení a vyvození doporučení vedoucích k zvýšení jejich návštěvnosti.

V teoretické části objasňuji pojmy, které v práci použiji, jako např. edukace, rámcové vzdělávací programy, muzejní pedagogika aj. Jsou to pojmy, které běžně používají muzejní pedagogové.

Praktická část obsahuje vlastní výzkum, jehož obsahem je definice cíle a metody výzkumu. Zvolenou metodou dotazníkového zjišťování jsem ověřila a vyhodnotila předpoklady výzkumu a nevyužitý potenciál muzejních organizací. Z nich jsem vycházela při formulaci doporučení. V této části jsem představila jednotlivá muzea. Konkrétně se jedná o tyto organizace: Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, Muzeum Kroměřížska, Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně. Muzea mají sídla v centrech historických národopisných oblastí Zlínského kraje. Jde současně o bývalé správní regiony, které v minulosti představovaly jednotlivé okresy a kde tyto organizace patřily pod působnost dřívějších okresních úřadů. Jejich odborné zaměření a aktivity se vztahují převážně k národopisným oblastem, konkrétně k Valašsku, Slovácku a Hané.

V další části práce jsem doplnila výzkum o data skutečné návštěvnosti v jednotlivých muzeích zřízených Zlínským krajem. Tato data jsem získala ze Zlínského kraje, z účetních

výstupů jednotlivých organizací. Na základě výsledků výzkumu informací navrhuji způsoby a doporučuji opatření, vedoucí ke zvýšení návštěvnosti v muzeích zřízených Zlínským krajem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBJASNĚNÍ POJMŮ V OBSAHU PRÁCE

V první části své práce definuji několik základních odborných pojmů, které se budou v textu práce objevovat. Jde o formulování pojmů jako nezisková organizace, příspěvková organizace, edukace, rámcové vzdělávací programy a muzejní pedagogika. Jsou to pojmy, bez kterých se vzdělávání v muzeu nedá obejít a jsou běžně využívány v praxi.

1.1 Nezisková organizace

Neziskovou organizaci lze nejnázáze definovat ve smyslu nerozdělování vytvořeného zisku. V praxi to znamená, že není možné vykázáný zisk, který organizace vytvořila ze své činnosti přerozdělit mezi vlastníky, případně vedení organizace.

Neziskové organizace mohou svou činností vytvářet zisk. Vytvořený zisk ale musí použít v souladu s právními předpisy a specifickým zaměřením organizace.

Neziskové organizace můžeme klasifikovat například podle:

- Zdrojů financování – zda tyto zdroje pocházejí z vládních dotací prostřednictvím grantů a daní, z dobrovolných příspěvků nebo jiných zdrojů.
- Podle právní formy. V naší legislativě vymezuje neziskové organizace nejbliže zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, který v § 18 ustanovuje tzv. *organizaci charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena za účelem výdělečné činnosti*. (Zákon č. 586/1992 Sb.)
- Zákon č. 586/1992 sem řadí tyto organizace:
 - a) *zájmová sdružení právnických osob, pokud tato sdružení mají právní subjektivitu,*
 - b) *občanská sdružení včetně odborových organizací,*
 - c) *politické strany a politická hnutí,*
 - d) *registrované církve a náboženské společnosti,*
 - e) *nadace, nadační fondy,*
 - f) *obecně prospěšné společnosti,*
 - g) *veřejné vysoké školy,*

- h) *obce,*
- i) *vyšší územní samosprávné celky,*
- j) *organizační složky státu a územních samosprávných celků*
- k) *příspěvkové organizace,*
- l) *státní fondy*
- m) *subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.*

1.2 Příspěvková organizace

Příspěvkovou organizaci v obecné poloze zřizuje stát, územně správní celek či obec pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Dle zákona č.250/2000 Sb., § 28 *organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. (Zákon č. 250/2000 Sb.)*

Zřizovatel poskytuje příspěvek na provoz své příspěvkové organizaci zpravidla v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. Pokud příspěvková organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti; zřizovatel může organizaci povolit jiné využití tohoto zdroje. (Zákon č. 250/2000 Sb.)

1.3 Edukace

Dnešní pojem výrazu edukace čili výchova a vzdělávání nacházíme v původu latinského slova *educatio* (vychovávání), které znamenalo celkové celoživotní rozvíjení osobnosti člověka působením formálních výchovných institucí (i neformálních) a prostředí. (Průcha – Walterová - Mareš 1998, s. 60)

Pojem edukace také Průcha rozvádí, že *v nejobecnějším významu označuje jakékoliv situace za účasti lidských subjektů nebo zvířat, při nichž probíhá nějaký edukační proces, tj. dochází k nějakému druhu učení. (Průcha 1998, s. 60)*

Výraz edukace můžeme definovat také jako systematické, záměrné a cílevědomé působení na rozvoj jedince. (JÚVA, sen. jun. 1995)

1.4 Rámcové vzdělávací programy

Počátkem devadesátých let minulého století společnost reaguje na důsledky změn a dění, které se ve společnosti odehrávají. Do tohoto časového období řadíme i počátek transformace školství.

Vzniká potřeba nových školních osnov a vzdělávacích programů, které by respektovaly podmínky škol, zájmy a věkovou strukturu žáků a zohledňovaly zkušenosti učitelů.

Nové principy kurikulární politiky jsou zformulovány v Národním programu rozvoje vzdělávání ČR, tzv. *Bílé knize* a jsou součástí zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Zákon č. 561/2004 Sb., k rámcovým vzdělávacím programům uvádí:

§ 3 :

„Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 až 162.“

§ 4:

(1) „Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. Podmínky ochrany zdraví pro uskutečňování vzdělávání stanoví ministerstvo v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví.“

(2) *“Rámcové vzdělávací programy musí odpovídat nejnovějším poznatkům:*

- a) vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat, a*
- b) pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného.“*

Aby edukační programy muzeí byly přínosné, je třeba vzájemné spolupráce a komunikace mezi školskými zařízeními a muzejními institucemi.

1.5 Muzejní pedagogika

Nový vědní obor, jakým nazýváme muzejní pedagogiku nebo též muzeopedagogiku, nachází uplatnění a využití v muzeích. Je to vědní obor, který zkoumá všechny specifické možnosti využívání muzeích a také jimi uchovaných sbírek pro edukační činnost. Jmenujme alespoň některé z nich: didaktické a metodické problémy, vytváření speciálních výstav a expozic (dětská muzea, muzea pro mládež), přípravy pro zvláštní návštěvy škol, vyučovacích hodin a „dílén“, které probíhají v muzeu. (Jůva, 2004)

- Počátek prvních úvah o muzejní pedagogice nacházíme již v 16. století. Otcem myšlenky o edukačním využití muzea je vévoda Albrecht V. Bavorský, který v letech 1563 – 67 zřídil Pokladnici umění, kterou následovala roku 1575 Sbírka starožitností.
- Další význačnou osobou, která představovala přínos do muzejní pedagogiky je Samuel Quicchenberg. Tenhle osobní lékař Albrechta V. uvedl roku 1565 příručku „Nápisy nejvyššího divadla“ (Inscriptiones vel Tituli Theatri Amplissimi), ve které také naznačil edukační stránku, která bude uznávat muzejní projekty.
- Výraznou osobností je především Jan Amos Komenský (1592 – 1670) a jeho vize na vybudování zvláštní instituce, která by byla přínosem při vzdělání a výchově značných vrstev obyvatelstva a která by rovněž i plnila i muzejní poslání. Komen-

ského plánem bylo ukazovat dětem a žákům věci přímo, v podobě muzejních expozic.

- K dalšímu z průkopníků muzejní pedagogiky se řadí Emil Adolf Rossmüller (1806 – 1867), který vydal v polovině 19. století návrh přírodovědného muzea, které by přes své sbírky oslovovalo a obohacovalo přírodopisnou výuku dětí a žáků.
- Další významnou osobností muzejní pedagogiky je John Dewey (1859 – 1952). Dewey byl zastáncem a propagátorem reformní ideje, že nová škola by měla pracovní, činná, aktivní a její součástí by bylo muzeum jako prvek výuky a výchovy.
- V roce 1934, K. H. Jacob-Friesen prvně ve svém pojednání “Kulturně- historická muzea a škola” užívá název muzejní pedagogika.
- Součinnost mezi muzeem a školou navrhl Adolf Reichwein (1898 – 1944).
- K rozmachu muzejní pedagogiky dochází v 60. letech 20. století. Muzejní organizace se otevírají školám a ve většině těchto institucí se chystají expozice s doprovodnými programy pro děti a mládež.
- Mezi české experty na problematiku muzeí se právem řadí Josef Beneš, který muzea vyzdvíhal pro jejich vzdělávací, ale především výchovnou roli.
(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Muzeopedagogika>)

Dnešním uznávaným odborníkem na muzejní pedagogiku je PhDr. Vladimír Jůva CSc, který muzejní pedagogiku definuje jako “*nově se profilující samostatnou pedagogickou disciplínu, která se zabývá pedagogickou funkcí a výchovnými aktivitami některých významných kulturních zařízení, tzn. edukačními možnostmi muzeí a galerií*”.

Dále nacházíme i další definice muzejní pedagogiky: „*Věda o muzejní edukaci. Tedy věda o záměrném působení na jedince ve snaze dosáhnout pozitivních změn v jeho rozvoji*“ (Svatoňová, 2007, s. 15). Ve Sborníku acta musealia v příspěvku Lenky Mrázové a Lucie Jagošové zaznívá: „*Muzejní pedagogika usiluje v maximální srozumitelné míře přiblížit muzejní výstavy a expozice co nejširšímu okruhu návštěvníků při zachování kvalitního obsahu sdělovaných informací*“ (Mrázová, Jagošová, 2007, s. 15).

I v pedagogickém slovníku (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 137) nacházíme definici: „*Muzejní pedagogika je nově se rozvíjející pedagogická disciplína, zkoumající všechny aspekty využívání muzeí a v nich uchovávaných sbírek pro výchovně-vzdělávací činnost*“.

1.5.1 Muzejní pedagog – lektor

Prací neboli činností muzejních pedagogů - lektorů se zabývá mnoho autorů, kteří své pohledy na danou problematiku zveřejňují a publikují v odborných muzejních a pedagogických sbornících a časopisech. Vzhledem k tomu, že hlavní náplní práce je příprava a realizace výchovně vzdělávacích akcí pro veřejnost od dětí předškolního věku až po seniory, někteří autoři tyto pracovníky nazývají animátory anebo také lektory animací.

Ve své práci budu dále používat terminologii muzejní pedagog. V této podkapitole se budu věnovat objasnění toho, co uvedená pracovní pozice obnáší.

V dnešní době se muzejní instituce co nejvíce snaží, aby se návštěvník aktivně zapojoval. Při naší návštěvě jsou běžná mediální zařízení, která jsou návštěvníky hojně využívána a která mají snahu vtáhnout nás do příslušného děje.

S rozvojem muzejní pedagogiky, kdy jedním z prvořadých poslání muzeí je edukační činnost, nacházíme zde kompetentního pracovníka, který toto poslání naplňuje. (Stuchlíková, 2009)

U malých organizací se obvykle jedná o kumulované funkce, u velkých muzeí práci muzejního pedagoga zastávají specializovaní odborníci. Jsou to pracovníci, jejichž posláním je probudit zájem o poznání světového umění a kultury prostřednictvím muzea a jeho sbírek.

Muzejní pedagog pro svou práci využívá celou řadu forem a metod s cílem zaujmout a dosáhnout u muzejního publika schopnost kombinovat vizuální prožitek s dalšími nejrůznějšími formami verbální i nonverbální komunikace, s tvůrčími aktivitami. Muzejní pedagog dává muzeu jeho základní obsahové a programové zaměření. (Jůva, 2004)

Vzhledem k rozsahu činnosti (uvádí ve Sborníku acta musealia Lenka Mrázová a Lucie Jaogošová) by měl mít muzejní pedagog: „*dostatečné a kvalitní vzdělání zahrnující celé pracovní spektrum muzejní pedagogiky, jak v rovině teoretické, tak praktické, tzn. široce*

pojaté všeobecné vzdělání spolu s poměrně rozsáhlým pedagogickým, psychologickým a sociálním aspektem, doplněné o zkušenosti z praxí v různých zařízeních muzejního typu.“
(Mrázová, Jagošová, 2007. s. 16)

Kromě vzdělání jsou důležité i osobnostní předpoklady, jako je např. komunikativnost, kladný vztah k lidem a práci v kolektivu, nápaditost, kreativnost, trpělivost, všestrannost, pohotovost atd.

Muzejní pedagog musí umět své posluchače zaujmout. Pokud muzejní pedagog komunikuje s dětmi, musí svůj výklad přizpůsobit jejich předpokládaným znalostem a věku.

Zaměření na určitou věkovou kategorii dětských návštěvníků platí i při tvorbě koncepcí výstav, vzdělávacích programů a expozic. (Jůva, 2004)

1.5.2 Uplatnění pedagogických principů, forem a metod v rámci muzejní edukace

V předchozím oddíle jsem se zabývala osobností muzejního pedagoga a jak jsem uvedla v předchozím oddíle, muzejní pedagog při své práci musí uplatňovat různé formy a metody, tak, aby návštěvníky muzea zaujal a docílil jejich zájmu o další vzdělávání.

V dnešní době uznávání odborníci označují muzejní pedagogiku jako novou pedagogickou disciplínu, která při své vzdělávací činnosti využívá vědecké výsledky různých vědních disciplín. Mezi ně se řadí i pedagogika i se svou subdisciplínou, didaktikou.

Jedním z významných teoretiků, který se zabýval pedagogickými principy a z jehož díla se čerpá v mnoha ohledech i v muzejní pedagogice je Jan Amos Komenský a některé z jeho principů se uplatňují i v dnešní době. Mezi ně se řadí princip názornosti, aktivity, přístupnosti ke vzdělání širokým vrstvám. Další významnou osobností, která kladla důraz na učení vlastním poznáváním a zkušenostmi, byl v minulém století John Dewey. U nás je to v dnešní době Vladimír Jůva ml., který vyzdvihuje využití pedagogických principů v praxi muzejní pedagogiky. Škála pedagogických principů, forem a metod je velmi rozsáhlá, proto zde uvedu pouze ty podstatné, které mohou být využívány při muzejní edukaci a které přispívají k její účinnosti. Jsou to např. klasické metody (slovní, názorně-demonstrační,

praktické), metody aktivizující (didaktické hry, diskuze) a metody komplexní (samostatná práce, kritické myšlení, brainstorming).

1.5.2.1 Pedagogické principy

Prvořadým principem je **názornost**. Muzejní instituce vlastní obrovské množství sbírek a sbírkových předmětů, které mohou uplatnit při vzdělávacím procesu. Při názorném učení nesmí být opomíjena názornost sluchová, motorická a somatická. Kromě původních artefaktů lze používat pro názornost i různé mapy, modely a grafy.

Následující důležitý princip je **přiměřenost věku, vzdělání, situaci a množství prezentovaných předmětů**. S tímto principem je také kladen důraz na princip **soustavnosti**. Podávání informací by mělo mít svůj řád, logické uspořádání, od lehčího k těžšímu, od známého k neznámému a od konkrétního k abstraktnímu.

Další princip zdůrazňoval již J. A. Komenský, jedná se o **aktivní přístup**. Aktivnost při učení podporuje porozumění a chápání. Když si návštěvník sám něco může vyzkoušet, tak spíše pochopí a porozumí určitému problému.

Princip, který se nesmí opomnět, je **emocionálnost**. Při působení na afektivní složku osobnosti návštěvníka, si tento prožitou situaci uvědomí a zapamatuje. Názorným uplatněním mohou být literární ukázky, vyprávění příběhu nebo využití hudby. Obor pedagogiky, zážitková pedagogika je samostatným oborem, který je přímo budován na využití emotivnosti.

Velmi blízký muzejní organizaci je **princip vědeckosti**. Předávání aktuálních poznatků by mělo být v muzeu běžné. Využití teorie a praxe je způsob jak vyzvednout vzdělávání návštěvníků v muzeu. Lidé přicházejí do muzea se svými zkušenostmi a přiblížení se k danému tématu vede k podpoře jejich edukace. Rovněž by tato vazba měla působit i obráceně, člověk by měl získané informace umět uplatnit v běžném životě a praxi.

Muzea by měly dbát i na **principy zpětné vazby, individuálního přístupu k návštěvníkovi a komplexního rozvoje osobnosti**.

1.5.2.2 *Pedagogické metody a formy*

Charakteristika pro pojmy metoda, forma a přístup není jednoznačně vymezena. O metodách se dá říct, že jsou to koordinované způsoby, jak lze dosáhnout vytyčených cílů. Tímto cílem pro muzeum nebo muzejního pedagoga je poskytnout návštěvníkovi informace vhodnou a náležitou formou, tak aby jim porozuměl.

Pro klasifikaci jednotlivých výukových metod jsem vycházela z Maňákového přístupu, který rozlišuje metody do tří skupin. A to na metody klasické, aktivizující a metody komplexní. (Maňák, 2003 s. 48-49)

Klasické metody jsou dle jeho členění dále uváděny na metody slovní, názorně-demonstrační a metody praktické. Mezi **metody slovní** řadí:

- **vyprávění,**
- **vysvětlování,**
- **přednášku,**
- **práci s textem**
- **rozhovor.**

K metodám **názorně-demonstračním** přidává:

- **předvádění a pozorování,**
- **práci s obrazem**
- **instruktáž.**

Do metod **dovednostně-praktickým** pak zařadil:

- **napodobování,**
- **manipulování,**
- **laborování a experimentování,**
- **metodu vytváření dovedností**
- **produkční metody.**

Metody aktivizující jsou charakteristické metodami:

- **diskusními,**
- **heuristickými,**
- **situačními,**

- **inscenačními**
- **didaktickou hrou.**

V **komplexních metodách** nacházíme názvy:

- **frontální výuka,**
- **skupinová a kooperativní výuka,**
- **partnerská výuka,**
- **samostatná práce,**
- **kritické myšlení,**
- **brainstroming,**
- **projektová výuka,**
- **výuka dramatem,**
- **otevřené učení,**
- **učení v životních situacích,**
- **televizní výuka,**
- **výuka podporovaná počítačem,**

Než je zvolena konkrétní výuková metoda, je nutné, aby si pracovníci muzea uvědomili náročnost jednotlivých metod a to, k jakému cíli s nimi chtějí dojít. Také se musí zaměřit na to, kde budou metody používat, tj. v jakém prostředí a zda k nim bude zapotřebí ještě další technické pomůcky. Jaké jsou vnější a vnitřní podmínky pro jejich funkčnost a jestli vyhovují konkrétnímu věku cílové skupiny.

Správné zvolení metody, prostor, časová náročnost a technické pomůcky vedou k úspěšnému procesu edukace.

V rámci muzejní edukace mohou pracovníci muzea velmi dobře uplatňovat např. **projektové vyučování**. Prvkem tohoto vyučování mohou být různé aktivizující prostředky, děti a žáci jsou směřováni v rámci tohoto vyučování k řešení komplexních problémů. Podstatou je činnost každého jedince a experimentováním docházejí k získání cenných zkušeností. Projektové učení se zaměřuje na integrované náměty a praktickou činnost. Výsledkem je dílo ať už výtvarně nebo slovesně zpracované. *V projektové výuce je zapojena výuka získávání nových informací, aktivní práce s nimi, postupy při vytváření jednotlivých výstupů, kooperace a strukturování problému.* (Fialová, Stehlík, 2005, s.10)

Při definování projektového vyučování jde o to, aby se kladl důraz na komplexní řešení daného úkolu, jehož podstatou je získání nezbytných vědomostí a dovedností a jejich uplatnění v životě, v učení a práci.

Muzejní pedagogové dále využívají další důležitou metodou a tou je **objektové učení**. V zahraničních literárních pramenech se toto vzdělávání označuje termínem „object learning“ a „object teaching“. *U nás je přeloženo „učení z předmětu“ nebo jako „objektové učení“*. (Jagošová, Mrázová 2008, s. 231)

Podstatou je učení z předmětů, které jsou zkoumány a takto je dosahováno nových poznatků, zkušeností a znalostí. Při objektovém učení je zapojeno více smyslových vjemů a tím se dosáhne toho, že informace jsou lépe uloženy v paměti a lze je snáze využívat a pracovat s nimi. V první řadě objektového učení je osobní zážitek jedince a jeho zkušenost, kterou získá z práce s předmětem a může si vyvodit vlastní závěr.

Dále lze využít metodu **pedagogického konstruktivismu**, kdy se předpokládá, že každý jedinec vstupující do vzdělávacího procesu má určité představy a zkušenosti. Každý jedinec je ovlivněn svým individuálním vývojem a vlivem prostředí. Působí na něj rodina, škola, masmédiá. Cílem muzejního pedagoga je navodit u návštěvníka zájem o zkoumání badatelských pramenů a o vytvoření vlastních závěrů. Muzejní pedagog navozuje poznávací rozpor, tj. nesoulad mezi představami účastníka a novou neznámou informací. Jedná se o střetávání názorů účastníků a diskutování s odborníky. Důležité je, aby se této formy učení zúčastnili návštěvník a druhý zkušený pracovník, který učení vede správným směrem a dokáže přivést návštěvníka k poznávacímu rozporu.

Účelem **aktivizujících metod** je u muzejních návštěvníků udržet pozornost a aktivně je zapojit do edukačního procesu. Řadíme zde kladení otázek, diskuzi, brainstorming, rozhovor, didaktické hry, výtvarné vyjádření, hudbu, filmové ukázky, práci s textem, hraní rolí a další. Tyto metody muzejní pedagog využívá v rámci lektorovaného programu, anebo když chce návštěvníky povzbudit k další aktivitě. U dětí se spíše využívá didaktických her, které mají svůj cíl a návštěvníků (studenti, dospělí), kteří mají větší rozsah slovní zásoby, jsou to diskuze.

Mezi zástupce **klasických metod** řadíme metody monologické. K přenosu informací dochází ve formě výkladu, vyprávění, vysvětlování nebo přednášky. Těmito metodami se

předávají již hotové informace. Proces probíhá jednosměrně, tj. od přednášejícího k posluchači.

Přiměřená práce s různými pedagogickými principy za použití a střídání metod účinně působí na muzejní edukaci. Zapojení rozličných metod může být pro návštěvníky přínosem a aktivity muzea mohou být tím pádem lákavější a přitažlivější.

Takto poskytovaná forma muzejní edukace může být pro návštěvníky motivem k další návštěvě muzea.

2 MUZEUM JAKO MIMOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVACÍ ZAŘÍZENÍ A JEHO EDUKAČNÍ ČINNOST

V této části práce se věnuji vlastnímu pojmu „co je muzeum“ a jeho edukační činnosti. Ve statutu *International Council of Museum* definice: *Muzeum je stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, výchovy a potěšení.* Statut rovněž (v článku 2.7) definuje výchovně-vzdělávací a společenskou úlohu muzea: *Muzeum je instituce, která slouží společnosti a jejímu rozvoji a musí tedy být pro veřejnost otevřeno (i když v případě některých úzce specializovaných muzeí je okruh návštěvníků omezen).* Jednou ze základních povinností muzea je rozvíjet svoje výchovně-vzdělávací působení a rozšiřovat je na stále širší vrstvy veřejnosti, místní populace nebo specializované skupiny, kterým má sloužit. Mělo by poskytovat veřejnosti možnost, aby se aktivně zapojila do rozvoje muzea a podporovala jeho cíle a činnost. *Spolupráce s veřejností je nedílnou součástí naplňování výchovně-vzdělávací role muzea a k jejímu uskutečňování může muzeum zaměstnávat kvalifikované pracovníky.*

Zde se zastavím u otázky, proč je důležité dělat v muzeu programy pro děti. Při pohledu do minulosti vidíme, že v již v roce 1903 byla v německém Mannheimu, na shromáždění německých pracovníků, pronesena, mimo jiné, tato slova: *„Také návštěvnickou obec nelze omezovat jen na dospělé, je nutno již od počátku spolupracovat se školami a učiteli a získávat mládež, neboť jen tím si muzea vychovávají své budoucí návštěvníky, Splní-li tyto úkoly, stanou se muzea skutečnými výchovně-vzdělávacími centry. Jen tak přestanou být mrtvou a neúrodnou hmotou a stanou se živým a působivým organismem.“* (Špét, J. Muzea ve vývoji společnosti a národní kultury. Muzejní a vlastivědná práce, sv. 18, s. 115-116)

Muzejní výstavy a expozice navštěvuje zhruba jedna třetina populace. Kolik je to návštěvníků? Nemohu a ani nebudu kritizovat ty, kteří nenašli zálibu v návštěvě muzea. Pravdou ale zůstává, že tyto instituce by se měly zaměřit i na tuto skupinu, která doposud cestu do muzea nenašla a pokusit se je formou zajímavých expozic, výstav a programů oslovit.

Jedno řešení se naskýtá v úzké spolupráci muzea se školou, své návštěvníky si tak mohou muzea vychovávat od dětství. (Knápková, 2009)

2.1 Kulturní dědictví

V této části práce je nutné si říct, co vlastně je kulturní dědictví, co nám muzea přinášejí a co zprostředkovávají a co řadíme pod předměty kulturní hodnoty.

Dle zavedené a všeobecně uznávané definice UNECSO se pod **kulturní dědictví** řadí stavby a skupiny staveb všeobecné hodnoty, umělecká díla, prostranství (místa) hodnotná z historického, estetického, etnologického a antropologického pohledu.

Definici rovněž nacházíme v publikaci Arts Marketing, kde kolektiv autorů uvádí: „*Kulturní dědictví každé země zahrnuje v nejširším pojetí její paměť a historii od počátků do současnosti v podobě hmotné i nehmotné, živé i neživé.*

V hmotné neživé podobě se jedná o předměty a umělecká díla, která se nacházejí v muzeích, ale i o stavby.

Nehmotnou podobu mají například lidové tradice, báje, pověsti, hudební díla, myšlenky.

Živou podobu mají nebo měli lidé, fauna, flora.

V užším pojetí kulturním dědictvím rozumíme oblast, která se týká muzeí, památek a historických objektů. (Arts Marketing: Johnová, Černá a kol. 2007, s. 22)

Dalším pojmem, se kterým se žáci při návštěvě muzea setkají, je pojem **předmět kulturní hodnoty**. Jaká je jeho náplň a co přesně nám vystihuje nejpřesněji, uvádí legislativní normy.

Podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty jsou **předměty kulturní hodnoty**: „*Přírodniny nebo lidské výtvořiny nebo jejich soubory, které jsou významné pro historii, umění, vědu nebo techniku a splňují kritéria obsažená v příloze č. 1 tohoto zákona.*“ (Zákon č. 71/1994 Sb.)

Vzhledem k tomu, že příloha zákona je velmi obsáhlá, cituji zde jen základní oblasti, do kterých se různé předměty zařazují:

- I. „*Předměty z oborů mineralogie, paleontologie, botaniky, zoologie a entomologie (herbáře, soubory preparovaných těl vymřelých živočichů, jednotlivé minerály a drahé kameny...).*

II. *Předměty z oboru archeologie (archeologické nálezy, které jsou dokladem života člověka od počátku jeho vývoje a zachovaly se v zemi nebo pod vodou včetně kosterních nálezů lidských a zvířecích).*

III. *Umělecká díla, předměty uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce sakrální a kultovní povahy (malby, kresby, původní grafické listy, sochařská díla, reliéfy, oltáře, betlémy, atd).*

IV. *Předměty z oboru výtvarného umění mimo předmětů uvedených v bodě III*

V. *Předměty z oboru fotografické tvorby*

VI. *Předměty z oboru uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce mimo předmětů uvedených v bodě III. “*

Dále to jsou „*Předměty z oboru knižní kultury, z oboru hudby, etnografie, z oboru vědy, techniky a průmysl, předměty z oboru militária, zemědělství, potravinářské výroby, lesnictví a myslivosti, atd. “ (Zákon č. 71/1994 Sb., příloha č. 1)*

Z toho, co jsem zde citovala z uvedeného zákona, vyplývá skutečnost, že muzea jsou studnicí moudrosti a jsou lépe vybavená než leckterý vědecký kabinet.

2.2 Retrospekce

První pohled do minulosti nás přivádí do antického Řecka, kdy obyvatelé odevzdávali obětiny božstvům do Mouseionu, chrámu zasvěcenému Múzám umění a věd. „*Múzy dcery paměti byly v Řecku vzývány jak žáky filozofických škol, zabývající se tím, co bychom dnes mohli nazvat vědeckým bádáním, tak věřícími, kteří přicházeli hledat útěchu a vyjádřit poděkování těmto bohyním. “ (René Martin a kol. Slovník řecké mytologie a kultury 1993, s. 165)*

Kultu múz byl zasvěcen i první řecký mouseion, který zřídil roku 387 př. Kr. ve své Akademii Platón. Mouseion byl pro učence a umělce střediskem vědy a poznání. Můžeme konstatovat, že to bylo první spojení mezi akademií a muzeem, které v průběhu let sílilo a získávalo na významu.

Za zakladatele čtyř neznámějších věd je považován největší řecký filosof Aristoteles. Kolem roku 336 př. Kr. založil Akademii, lyceum, knihovnu, sbírku minerálů, rostlin a živočichů a dal tak možnost vzniku nových vědních oborů.

V první polovině 3. století je na jihu Řecka v Alexandrii založen Ptomaiosem I. skvostný Mouseion, k němuž patřila knihovna, vědecké muzeum, observatoř, amfiteátr, zoologická zahrada a botanická zahrada. Mouseion bylo centrem vědění, filosofických úvah a také výzkumným pracovištěm. Otevřeno bylo pouze vzdělaným vrstvám.

Nesmíme opomenout chrámové pokladnice, které se v 5. století př. Kr. začínají plnit drahými kovy a předměty lidského obdivu. Můžeme proto hovořit o vzniku a počátcích sběratelství. (Štěpánek, 2002)

Starověký Řím následoval řeckou kulturu a „*položil tak základy ke sběratelství a vzniku muzeí ve velkém měřítku a dodal uměleckým dílům veřejný význam a důležitost.*“ (Štěpánek, 2002, s. 28)

V 15. století úlohu vzdělaneckého centra a mecenáše umění sehraává katolická církev. Vliv nastupující renesance se odráží ve světském pohledu na umění, přírodu a vynálezy.

Ve znamení rozmachu bohatých měšťanů je 17. století. Měšťané se snaží vyrovnat vyšším vrstvám, soupeří s panovníky a dle jejich vzoru nakupují a dovážejí drahé předměty. Vznikají tak soukromé sbírky, ve kterých se objevují nejen umělecká díla, obrazy a sochy, ale i historické předměty, zbytky koster, mince, bronzové předměty a kuriozity. (Johnová, Černá a kol. 2007)

Ve druhé polovině 17. století se ojediněle otevírají veřejná muzea. Mezi význačné se řadí muzeum v Basileji, které se roku 1671 otevřelo širokým vrstvám. Roku 1682 následuje příkladu Ashmoleanovo muzeum přírodních věd Oxfordské univerzity.

Francouzská revoluce roku 1879 dala „*podnět ke vzniku nejstabilnější a definované instituce dodnes: veřejnému muzeu, pojatému od počátku jako faktor pro zapojení mas, které do té doby neměly přístup ke znalostem a poskytnout jim možnost pozorovat umělecká díla a zapojit se tak do kulturního procesu.*“ (Štěpánek, 2002)

Francouzský Louvre tak své sbírky zpřístupnil roku 1791, ale veřejnosti vyčlenil pouze tři dny z deseti podle francouzského revolučního kalendáře (5 dnů bylo určeno umělcům a dva na úklid).

Návratem ke konceptu chrámu Múz lze nazvat 19. století. Muzeum se stává místem pro studium umění a vědeckého poznání. Vznikají stavby vhodné pro výstavy, uchovávání exponátů a jejich konzervaci.

Muzea se změnila z elitních rezidencí pro nejvyšší vrstvy na veřejné instituce, které edukační hodnoty předávají nejširší veřejnosti a které jsou otevřené návštěvníkům, jejich potřebám a také přáním aktivně stráveného volného času. K tomuto účelu musí muzea plnit funkci nejen poznávací, ale i zábavnou, která bude soupeřit s jinými oblíbenými činnostmi návštěvníků. (Johnová, Černá a kol. 2007)

2.3 Základní rysy soudobé edukace a možnosti jejich aplikace v muzeu

K obecným vlastnostem edukace se řadí především „*optimální orientace ve světě, porozumění jeho problémům a složitým vztahům*“ (JÚVA, V. Dětské muzeum, edukační fenomén pro 21. století, 2004 s. 20).

Teorie výchovy ve společenských organizacích specifikuje výchovné práce v nejrůznějších zařízeních pro děti, mládež i dospělé. V jejím rámci se postupně vyčleňují disciplíny, které se zabývají pedagogickou funkcí a výchovnými aktivitami některých významných kulturních zařízení, a tak se dnes setkáváme s obory jako je muzejní pedagogika nebo bibliopedagogika (analýza edukačních možností muzeí a knihoven), které postupně rozpracovávají systém svých problémů a aktivně vstupují svými podněty do kulturního dění společnosti. (Jůva, 2001).

Muzeum, tak jak jej chápeme, je institucí, která vzdělává veřejnost všech věkových kategorií. Mohli bychom říci, že je institucí, která si osvojila „Komenského“ metodu jak nenásilnou formou návštěvníkovi doplňovat informace, ať již historické či přírodovědné. (Pavliš-tík, Konference Muzeum a škola, dne 16. - 17. 3. 2011)

2.4 Muzejní edukace a její současné tendence

Muzejní edukaci lze nazvat jako dialog na půdě kulturních organizací. Edukační potenciál muzea vychází z vědecky a umělecky zpracovaných hodnot a podmínek, za kterých se hodnoty prezentují (Jůva, 2001). Expozice o historii i přírodě regionu, zajímavých místech i osobnostech, tradicích, materiální i duchovní kultuře, umění i řemeslech, technice i ekonomii, především vizuálně – obrazem, ale i doprovodným slovem, případně psaným textem, všestranně informují a kultivují návštěvníka více než knižní podoba či vědecká přednáška. Muzea mohou svými pořady, programy a expozicemi zaujmout i ty nejproblematičtější skupiny žáků a přivést je k zájmu o historii, kulturu, vlastivědu i národní symboliku, přírodu, ekologii. Především však muzejní expozice doplňují a prohlubují školní výuku.

Pokud je muzeum institucí, která: *“vědecké pojetí světa zprostředkovává veřejnosti, pak už nemusí jen ilustrovat hotový názor, ale svým návštěvníkům dovolí, aby se na výkladu sami podíleli. Muzeum může své návštěvníky vtahovat do samotného dobrodružství poznání, jemuž každý jednotlivec vtiskne svou pečeť; stane se to pak jeho vlastním poznáním. Muzejní pracovník nebude zastávat roli hlasatele definitivních pravd-bude průvodcem na cestě poznávání, je sice bude šité na míru jednotlivce, ale nesmí sklouznout do nahodilé libovůle.”* (Brabcová, Brána muzea otevřená 2003, s. 53)

Vývoj edukační funkce muzea se vrací k antické komplexní koncepci. Společnost potřebuje, aby se rozvíjela úzká vazba mezi vzděláváním a kulturou. Tato potřeba je zároveň i posláním dnešního muzea. (Jůva, 2004)

Muzejní pedagogika je stále ještě poměrně mladý obor, který se soustřeďuje na zájem využívat možnosti kulturních institucí v oblastech výchovy a vzdělávání a který se neustále vyvíjí. Konkrétně se jedná o úzkou spolupráci mezi muzejními institucemi a školami ve formě výstav, programů a akcí, které jsou přizpůsobeny žákům a studentům na různých stupních škol.

Na otázku zda je muzeum vzdělávací institucí odpovídá pracovník Ministerstva kultury Jan Žalman: *„Muzeum je místem, kde je možné si vzdělání doplnit, rozšířit a prohloubit, ověřit a upevnit si již nabyté znalosti, inspirovat se a motivovat, ale nikoliv základní znalosti nabýt. Muzeum tedy je vzdělávací institucí, ale nikoliv ve smyslu učení, a tím se zcela zásadně liší od školy.“* (Žalman, 2005, s. 8)

Již po celou řadu let se vedou na různých stupních diskuze o tom, zda je muzejní instituce dostatečně připravena podílet se na vzdělávání dětí a žáků.

Kolektivy specializovaných odborníků v muzeích jsou přesvědčeny, že organizace jakou je muzeum může a nabízí tyto možnosti. Záleží jen na škole, zda tyto nové styly muzejní edukce přijme.

Muzeum na rozdíl od školského zařízení nabízí dobrovolnou nenásilnou formu vzdělávání v podmínkách, které je pro děti nové a přitažlivé. Interaktivní edukace je pak přínosem pro obě strany a má dvojnásobnou hodnotu.

Očekává se, že připravované postupy systematické spolupráce mezi školou a muzeem obohatí vzdělávání žáků a mezi oběma organizacemi tak vznikne harmonický dialog. (Poláková s kolektivem 2010)

2.5 Spolupráce muzea školy

Následující oddíl směřuji ke vzájemné spolupráci muzea a školy. Tedy, co může nabídnout muzeum škole a co může dát škola muzeu.

Prvořadým zájmem současných muzeí je jejich zařazení do vzdělávací soustavy. Muzea mohou mít odpovědi na měnící se potřeby lidí tím, že naleznou své místo ve společnosti 21. století, ve kterém se vzdělání a informace stávají ústředním zdrojem. (Brabcová, 2003)

V zákoně č. 561/2004 Sb. (školském zákoně), nacházíme zásady a cíle vzdělávání, které říkají, že jedním z cílů je „*zdokonalení procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšímu uplatňování účinných pedagogických přístupů a metod*“ (561/2004 Sb., §2, odst. f) Znamená to tedy, že školská instituce má být připravena ke komunikaci s ostatními institucemi, které se rovněž zabývají vzděláváním, i když jsou v jiném postavení než škola.

Pro navázání úspěšného dialogu mezi školou a muzeem si musíme položit otázku, co potřebuje muzejní instituce od školy? Je nutné aby:

- „*škola objevila a rozpoznala vzdělávací a výchovnou hodnotu muzea pro svou koncepci vzdělávání;*
- *se v muzejním zařízení prováděly aktivity, které škola nenabízí;*

- *návštěvy muzeí byly zahrnuty do výukových programů škol, nejen v kategorii výletů a byly předem koncepčně připraveny;*
- *po návštěvě muzea vznikla od školy muzeu zpětná vazba a ve škole následovaly aktivity a zamyšlení nad navštívenou expozicí nebo výstavou;*
- *škola své žáky na návštěvu muzea patřičně připravila“.* (Brabcová, Brána muzea otevřená, 2003, s. 28)

Co tedy se musí všechno udělat, aby setkání žáků s muzei a jejich pracovníky bylo harmonickou součástí školního vzdělávání a aby vše, co lze pro potřeby vzdělávání ze vzájemné spolupráce škol a muzeí využít? Na tuto otázku nacházíme odpověď v příspěvku RNDr. Miroslava Bartoška, který uvádí: *„Má-li být návštěva žáků v muzeu účinná, musí být pro žáky příjemná, zaujmout svou formou, respektovat dětskou mentalitu, tady být pedagogicky dobře připravená. To také znamená, že je třeba vykonat speciální přípravu průvodců nebo připravit novou skupinu pracovníků či muzejních pedagogů, musí být připraveny speciální programy pro prezentaci sbírek muzeí včetně motivačních pomůcek, jako jsou např. omalovánky či kvízy odvozené od exponátů. Specializovaní odborníci se musí naučit se vykládat historii společnosti či vývoj umění poutavě a s využitím konkrétních vystavených exponátů. Je třeba také klást důraz jak obohatit spolupráci školy, rodiny a muzea v době mimo vyučování. Pokud spolupracujeme s mladými lidmi, je třeba brát je jako rovnocenné partnery, kteří mohou být muzeím vydatnými pomocníky při sběru, třídění dat a zařazování exponátů.“* (Bartošek, Děti mládež, ... a muzea? Sborník příspěvků, 1995, s. 20)

2.6 Pozitiva a negativa vzájemné spolupráce školy a muzea

Může se nám stát, že se setkáme s názorem, že spolupráce mezi školou a muzeem je jednoduchá. Stačí jen trochu zájmu, naplánovat v rámci výuky návštěvu muzea a úkol je splněn.

Opak je ale pravdou. Dosáhnout toho, aby spolupráce mezi oběma institucemi byla harmonická a vyvážená, znamená vyvinout velké úsilí, které by se mělo projevit skutečným partnerstvím školy a muzea a dalo podstatu rozvoji muzeologických výzkumů týkajících se specifík výstav jako média a jejich využití návštěvníky (dětmi a vyučujícími). (Praet, Sborník příspěvků 1995).

Spolupráce muzea a školy není vždy samozřejmostí. Muzejní pedagogika se vyvíjí zhruba 100 let od doby, kdy se začaly formovat vztahy mezi školou a muzeem. Muzea navštěvují většinou stejné sociální kategorie. Tato sociální skladba návštěvníků se nemění ani při jejich kvantitativním růstu. Z toho lze dovodit, že přes snahu institucí o kulturní vzdělávání napříč generacemi, zůstávají kulturní návyky žáků a studentů v jejich kategorii a nepřecházejí s nimi do kategorie dospělosti. Tato snaha získat a vychovávat i „dospělé“ se bohužel míjí účinkem.

Toto zastavení vývoje návštěvníků sice „*může vyplývat ze sociálních a kulturních problémů překračujících rámeček školy a muzea, ale to neznamená, že by nebylo nutné vztahy těchto dvou kulturních partnerů dále zlepšovat.*“ (Praët, Děti, mládež ... a muzea? Sborník příspěvků 1995, s. 37).

Překážky škol při využívání muzeí mají své kořeny v historickém vývoji a rozdílných praktikách školy a muzea. Některé z menších muzeí se vzdělávání v muzeu věnovaly pouze okrajově.

Základní překážku pro rozvoj muzejní pedagogiky spatřujeme v tom, že někteří odborní pracovníci muzea považují znalost obecných kulturně-historických událostí za samozřejmost. Proto některé koncepce stálých výstav jsou těžké na pochopení dětského návštěvníka, který se ztrácí ve složitých souvislostech. Z těchto důvodů musí učitel žáky na plánovanou návštěvu muzea dostatečně předem připravit. Některé návštěvy nejsou dobře připraveny, což snižuje jak jejich výchovně-vzdělávací přínos, tak i chuť v dalších návštěvách pokračovat. Žádná návštěva bez důkladné předběžné přípravy učitele a dětí nemůže dobře splnit účel. To však nevylučuje např. návštěvu „za odměnu“ na konci školního roku, ale ta pak musí být koncipována jako taková a ne jako návštěva vzdělávací. (Brabcová, 2003)

Muzea se pro své výstavy snaží využívat jak specifčnosti místa a času, a také i významu předmětů v muzejních expozicích. Usilují tím o získání zájmu ze stran návštěvníků.

Pokud však návštěvy žáků nejsou dostatečně připraveny, mohou právě tato specifika působit negativně.

I další problém muzea a školy, který vidíme, se odvíjí z minulosti. V dřívější době byla muzea považována za místa alternativního vzdělávání, a byla také často místem výchovných experimentů, spíše než dětem, určených dospělým. (Praët, Sborník příspěvků 1995)

V současné době se muzejní instituce potýkají se zaváděním edukace do své činnosti s velmi závažnou překážkou. Tou se stává neuspokojivý stav odpovídajícího profesního vzdělávání muzejních pracovníků v této oblasti na vysokých školách. Nepominutelným negativním jevem je omezování finančních prostředků do vědy a kultury, jako takové.

2.7 Vzdělávací programy pro školy

Předpokladem pro úspěšný rozvoj vzdělávacích programů v muzeu je hledání vyhovujícího vzájemného vztahu muzea a školy. Vztah musí být založen na oboustranné vstřícnosti a profesionalizaci pracovníků, kteří vytvoří nový koncept vzájemné spolupráce. *„Sbližování muzea a školy a hledání průsečíků možné spolupráce probíhá v době, kdy obě instituce stojí na prahu zásadní proměny, a to nejen v oblasti právní subjektivity, což může ztěžovat vytváření jejich vzájemného vztahu“.* (Brabcová, Brána muzea otevřená 2003 s. 27, 28)

V uplynulých dnech 16. 3. - 17. 3. 2011 se již po páté se organizaci Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně uskutečnila konference muzejních a galerijních pedagogů s názvem Muzeum a škola aneb Expedice domů. Zástupci muzejních a galerijních pedagogů se sešli z celé republiky, aby si navzájem sdělili poznatky z aktivní spolupráce mezi muzejními organizacemi a školami. Na programu setkání byly okruhy diskusní oblasti na téma: „Systémové základy práce edukačního oddělení muzea“, „Dlouhodobé projekty spolupráce muzea a školy, příklady dobré praxe“ a další.

Jedním z mnoha byl příspěvek paní PhDr. Alexandry Brabcové, konzultantky v oblasti managementu kulturně historického dědictví, Praha: **Učit se v muzeu nebo Učit muzeum?**

2.8 Návštěvníci

Muzea si plně uvědomují své důležité postavení v historii a ví, že uchovávání sbírek a muzejních předmětů pro poznání historie není určeno jen příštím pokolením, ale především pro současného návštěvníka, kterému předávají poselství z minulosti. V dnešní složité době je tento fakt zvlášť významný, uvědomíme-li si poznanou pravdu, že znalost historie (tento pojem nelze oddělit od kultury a kulturu od umění) je podmínkou pro pochopení současnosti i budoucího vývoje společnosti.

Vzrůstající tendence seznamovat se s historií je již dříve patrná v okolním kulturním světě a v posledních letech evidujeme zvýšený zájem o historii i v našich organizacích.

Proto management každé muzejní organizace musí mít prioritní cíl oslovit co největší část populace a z toho vyplývá zabývat se systematicky spektrem návštěvníků a podle něj koncipovat metodicky zaměřené výstavy a expozice. Úkol to není jednoduchý vzhledem k rozličnosti znalostí, zkušeností, různému věku a různé profesní struktuře a zájmům návštěvníků. Do muzea přichází různorodá škála sociálních skupin a jednotlivců. Radíme zde: „*skupiny školních výprav, turistické zájezdy, rodiny s dětmi, jednotlivce, mladší i starší návštěvníky, studenty a odborníky.*“ (Arts Marketing: Johnová, Černá a kol. 2007, s. 44)

Pro udržení a zvýšení návštěvnosti a pro zachování svého poslání je nutné vhodné klímatické zaměření muzea, které osloví vybranou skupinu klientů. Před volbou zaměření programů a expozic muzea musíme přihlížet ke struktuře (složení svých návštěvníků a znalosti proč se pro návštěvu rozhodují). Poznámka: Návštěvnost ovlivňují samozřejmě i další aspekty, a to místo, velikost muzea, vnitřní vybavenost, samozřejmostí je bezbariérový přístup, dále dopravní dostupnost a infrastruktura místa (parkovací plochy). Všechny tyto aspekty pomohou návštěvníkům nabídnout služby, které návštěvníkům umožní věnovat se nerušeně cíli jejich návštěvy – poznání.

Návštěvníci se odlišují pohlavím, věkem, vzděláním sociálním postavením, životním stylem (výčet není úplný) a také tím, jak často podobná kulturní zařízení navštěvují.

Z hlediska zájmu poznávat můžeme návštěvníky dělit do kategorií, jak je ve své práci podrobně rozbírá Johnová, Černá a kol.:

- *„Občasní návštěvníci – za tyto jsou považováni ti, kdo muzeum navštíví v průměru jednou ročně. Tito návštěvníci o zařízení ví, ale dávají přednost jiným volnočasovým aktivitám. Tito návštěvníci představují pro instituci nevyužitý potenciál“.* Zvýšit jejich návštěvnost můžou doprovodné programy a vhodný způsob pozvání při každé změně expozice
- *„Pravidelní návštěvníci – tyto návštěvníci přicházejí opakovaně, několikrát do roka. V zájmu organizace je udržení si této klientely a proto musí přicházet s obměněnými akcemi a programy.“* Vhodné je tyto návštěvníky pozvat na doprovodný kulturní program při slavnostních příležitostech
- *„Turisté – návštěvníci místní a turisté (lze dělit na příležitostné a tématicky zaměřené). Instituce s jedinečnými exponáty mají vyšší procento návštěvníků, kteří přijíždějí pouze jednou, protože za výstavou nebo expozicí cestují z větší vzdálenosti, často i ze zahraničí. Pro tato zařízení musí vytvořit takové podmínky, aby návštěvníci odcházeli nadšeni, doporučovali muzeum přátelům i cestovním kancelářím a šířili dobrou pověst muzea ve světě.“*
- *„Místní návštěvníci – cílem je, aby i místní návštěvníci chodili do muzeí opakovaně. Právě pro ně jsou připravovány dočasné a putovní výstavy, speciální akce, vzdělávací a zábavné programy“* (viz výše). Prostředkem pro získání jejich přízně je důležité charisma a vysoká odborná úroveň průvodců, dostatek vtipu pro udržení pozornosti, třeba i drobný dárek (spolupráce se školkami a školami, LŠU) a zejména osobní přístup.

2.9 Návštěvnost v muzeu a její vyhodnocování

Závažnou otázkou, se kterou se potýkají všechny muzejní instituce i samotné ministerstvo kultury je vykazování počtu návštěvníků. Metodický pokyn ministerstva kultury ke zpracování statistického výkazu na svém portále uvádí postup, kdy se *„vykazuje se počet návštěvníků expozic a výstav podle počtu prodaných vstupenek, případně podle záznamu v knize návštěv. Je-li vstup volný, je třeba zajistit evidenci jiným způsobem, eventuálně je možno použít spolehlivého odhadu. U putovních výstav uvádí návštěvníky to zařízení, které je prá-*

vě vystavuje. Návštěvníci se vykazují ve fyzických osobách za sledované období, nikoliv teprve po skončení výstavy.“ (Materiál Ministerstva kultury ČR – NIPOS)

Takto organizacemi vykazované údaje jsou zavádějící, neboť návštěvník muzea může v rámci jedné zakoupené vstupenky navštívit více než jednu výstavu nebo expozici. Z tohoto důvodu managementy organizací apelují na příslušný odbor MK ČR o jednotný výklad.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUM

3.1 Úvod, design výzkumu

Design výzkumu představuje cílený systém nebo plán výzkumu. Pokud chceme navrhnout design našeho výzkumu, musíme předpokládat, že uvažujeme o stěžejních předpokladech v rámci kterých se bude realizovat. Design není identický tedy ani s metodami sběru dat ani s analýzou dat. V logice výzkumného procesu má výběr designu následující pozici za výběrem výzkumného problému. V první řadě určíme, co a proč budeme zkoumat a v zápětí plánujeme, jak to provedeme. (Švaříček, Šedřová, 2007)

V sociálních vědách (uvádí v publikaci *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách* Roman Švaříček a Klára Šedřová), že máme řadu designů, které jsou již nějakým způsobem zažité (etnografie, biografie, zakotvená teorie, případová studie, akční výzkum, evaluační studie). Mnoho výzkumníků pro záměry svého průzkumu vytváří svůj vlastní výzkumný design, nepracuje proto tedy s žádným z předem nachystaných způsobů práce, i když i se jimi může inspirovat. Takový přístup, spočívající v autorském kombinování metod sběru dat a analytických technik, bývá označován jako pragmatický. (Švaříček, Šedřová, 2007)

3.2 Výzkumný problém

Záměrem výzkumného šetření bylo zjistit, které metody a techniky uplatňované v rámci muzejní pedagogiky mohou ovlivnit návštěvnost, a jaký je zájem respondentů o vzdělávání v konkrétních muzejních oborech.

Subjektem, na kterém provádím výzkum, jsou muzea, u kterých je zřizovatelem Zlínský kraj. Pro pochopení problematiky muzeí považuji za nezbytné mít základní informace o zaměření, činnosti a historii těchto muzeí. Proto jsem obstarala základní data o muzeích a faktograficky je seřadila tak, aby data byla vypovídající a mohli jsme si o subjektu výzkumu učinit základní představu. Tuto část práce uvádím v 5. části. Cílem bakalářské práce je zvýšit návštěvnost, proto jsem považovala za vhodné doplnit i data o stávající návštěvnosti, kterou popisuji v 6. části.

Podstatou výzkumného problému jsou srozumitelně formulované otázky, na které hledá výzkumník odpověď. (Maňák, Švec Š., Švec V. 2005)

V etapě, kdy si stanovujeme výzkumný problém, je důležité mít patřičné informace, které se k výzkumnému problému vztahují.

K opatření informací jsem použila odbornou literaturu, interní materiály muzejních organizací, záznamy z přednášek a informace z odborných pracovišť Zlínského kraje.

3.3 Cíl výzkumu

Při stanovení cíle empirického výzkumu jsem brala na zřetel téma zpracovávané v teoretické části práce, kterým je muzejní edukace.

„Výzkum znamená systematické zkoumání přírodních nebo sociálních jevů s cílem získat poznatky, jež popisují a vysvětlují svět kolem nás“. (Hendl, 2004, s. 19). Cílem bakalářské práce je zvýšit návštěvnost v muzeích Zlínského kraje, cílem výzkumu je zjistit možnosti a prostředky ke splnění cíle.

Cílem mého výzkumu je tedy zjištění, **které metody a techniky uplatňované v rámci muzejní pedagogiky mohou ovlivnit návštěvnost a jaký je zájem respondentů o vzdělávání v konkrétních muzejních oborech.**

3.4 Plán výzkumu (výzkumný design)

Pro svůj výzkum, jsem použila kvantitativní výzkum, což je metoda, *„která může nalézt řešení jen pro takové problémy, které je možno popsat v termínech vztahů mezi pozorovatelnými proměnnými“.* (Disman, 2002, s. 77).

Nejprve jsem definovala „předpoklady průzkumu“ a k jejich ověření zvolila dotazníkovou metodu zjišťování. Dotazník jsem zpracovala tak, abych cíleně volenými otázkami dosáhla v rámci možností objektivních odpovědí. Odpovědi na jednotlivé otázky jsem zpracovala do grafů a tabulek a vyhodnotila. Z odpovědí na otázky jsem ověřila jednotlivé „předpoklady“, a vyhodnotila dílčí závěry výzkumu.

Vzhledem k dosažení stanoveného cíle výzkumu (zjistit, které metody, techniky a principy, uplatňované v rámci muzejní pedagogiky mohou ovlivnit návštěvnost muzeí a jaký je zájem respondentů o vzdělávání v konkrétních muzejních oborech) jsem se zaměřila na respondenty, u kterých je předpoklad, že muzea aspoň občas navštěvují a dotazníky jsem distribuovala přímo v muzeích a ve městech, kde muzea mají svá sídla. O pomoc při distri-

buci dotazníků jsem požádala pracovníky Muzea jihovýchodní Moravy, Muzea Kroměřížska, Slováckého muzea a Muzea regionu Valašsko. Tato muzea jsem navštívila osobně, vysvětlila účel dotazníkové akce, vysvětlila i odborné pojmy (viz principy, metody....) a požádala o spolupráci, a to včetně pomoci s vysvětlením některých pojmů respondentům a zajištěním podmínek (místo, psací potřeby) k vyplnění dotazníku přímo v muzeu.

Respondenti měli možnost odpovědi vyplnit zakřížkováním příslušného políčka anebo vepsání slovní odpovědi. U některých otázek měli respondenti možnost zvolit více odpovědí.

Dále byla za pomoci studentů s dotazníky oslovena veřejnost ve městě Zlín, Uherské Hradiště, Vsetín a Kroměříž.

Tímto způsobem se mi podařilo dosáhnout z celkového počtu 200 ks distribuovaných dotazníků 155 vyplněných (77,5%).

Distribuci dotazníků do muzeí jsem zahájila 16. 7. 2011, po dvou týdnech jsem je osobně vyzvedla vyplněné, tyto jsem následně zpracovala a vyhodnotila

3.5 Použité metody

K získání údajů jsem použila dotazníkovou metodu. Je to metoda, pro kterou je typické, že výzkumník má dopředu připraveny sady otázek, na které respondenti odpovídají písemnou formou. (Chrástka, 2007)

Dotazník, který jsem použila, je vlastní konstrukce a obsahuje 21 otázek (Příloha PI). Otázky, které jsou v dotazníku použity, jsou z větší části polostrukturované. Takovýto druh otázek umožňuje respondentovi výběr z více možných navržených odpovědí. Výhodou těchto otázek je pro respondenty snadné vyplnění a pro výzkumníka pak jednodušší vyhodnocení zodpovězených dotazů. Slabou stránkou je, že odpověď respondenta se nemusí ztotožňovat s jeho názorem (otázka č. 1, 2, 6, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21).

V dotazníku jsem dále použila i otázky polouzavřené (otázka č. 4, 5, 16), kdy respondentům nabízím, pokud si nevybere z uvedených odpovědí, i jinou odpověď, aby měl prostor vyjádřit svůj názor.

Dalším použitým typem otázek jsou otázky škálové (otázka č. 10, 12, 13), kdy jsou respondenti vyzváni, aby označili na škále od 1 – 7, kdy nejvíce upřednostňují a kdy nejméně upřednostňují uvedené aktivity.

Posledním typem otázek, které jsem použila, jsou otázky otevřené (otázka č. 3, 7, 8, 9), ve kterých jsou respondenti vybídnuti k vyjádření svého vlastního názoru.

Polouzavřené a otevřené otázky jsou náročnější na vyhodnocení, mohou však být dalším zdrojem cenných informací v rámci výzkumu.

Na téma edukace jsem zaměřila 11 otázek (ot. č. 4, 6, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19), statistiku k edukaci (četnost návštěv, struktura, období, věk, kraj.....) tvoří 10 otázek.

Věkovou kategorii respondentů jsem zvolila z pohledu na určitý úsek života, kdy u jedince je jiný pohled na život v době dokončení studií, jiný je v době budování kariéry a zakládání rodiny a jiný na vrcholu životních zkušeností. V každé etapě života člověka se jeho názory vyvíjí a jeho priority se mohou měnit.

3.6 Předpoklady dotazníkového šetření

Předpoklady dotazníkového šetření jsem stanovila ze získaných základních dat o muzeích, z teoretické části práce a z vlastního poznání.

Stanovila jsem následující předpoklady:

P1 – Předpokládáme, že 50% z oslovených respondentů nejméně jednou za uplynulých 12 měsíců navštívilo muzeum.

P2 – Předpokládáme, že 40% respondentů se o expozici muzea dovědělo z masmédií, 20% od známých a 40 % se dovědělo o expozici z plakátů a jiných propagačních materiálů muzea.

P3 – Předpokládáme, že u 50 % respondentů rozhoduje o návštěvě muzea zajímavé téma výstavy, atraktivní expozice umístěná v budově.

P4 – Předpokládejme, že nejvyšší návštěvnost muzeí bude v měsíci květnu a letních měsících, nejnižší návštěvnost bude v měsíci prosinci a lednu.

P5 - Předpokládejme, že nejvíce preferovaná oblast zájmu o muzejní vzdělávání bude oblast archeologie.

P6 - Předpokládejme, že z principů použitých v muzeu, je respondenty nejlépe vnímán princip individuálního přístupu.

P7 - Předpokládejme, že z metod používaných muzejními pracovníky, je nejvíce preferovaná metoda výkladu a následně diskuze.

P8 - Předpokládejme, že zpětná vazba nedostatečně plní svoji funkci a je zde potenciál ke zlepšení účinnosti edukace.

P9 - Předpokládejme, že odborní pracovníci muzeí mohou svým přístupem ovlivnit návštěvnost z 50%.

P10 - Předpokládejme, že zastoupení respondentů z jiných krajů bude 20%.

P11- Předpokládejme, že muzea navštěvují nejčastěji rodiče ve věku 26 až 40 let s dětmi.

P12 – Předpokládejme, že návštěva muzea netrvá v průměru déle, než 2 hodiny.

4 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT

Ke zpracování dat jsem použila metody popisné statistiky, relativní četnosti u jednotlivých otázek dotazníku. Všechny získané odpovědi na jednotlivé otázky jsem převedla do grafického ztvárnění (tj. tabulky, grafy) v programu Microsoft Excel. Výsledky jsou slovně popsány tak, aby získaná data byla zřetelně předložena. Otevřené otázky jsem zpracovala a vyhodnotila metodou kódování (kategorizací získaných dat z dotazníkového šetření). Shodné charakteristiky byly vyhodnoceny a zařazeny do kategorií, uspořádány a získané výsledky komentovány.

4.1 Zhodnocení výsledků provedeného výzkumu

Dotazníkového průzkumu se zúčastnili návštěvníci jednotlivých muzejních organizací a veřejnost Zlínského kraje.

Otázka č. 1 – Byl/a jste za posledních 12 měsíců v muzeu?

Cílem otázky bylo získat přehled o tom, kolik z osloveného počtu respondentů, navštěvuje muzea. Z celkového počtu 155 respondentů, muzeum v posledních 12 měsících navštívilo pouze 53,55%, tj. 83 návštěvníků. Těchto 83 respondentů bude následně bráno jako 100% základna.

Obr. 1. Počet respondentů – návštěvnost v muzeu za posledních 12 měsíců

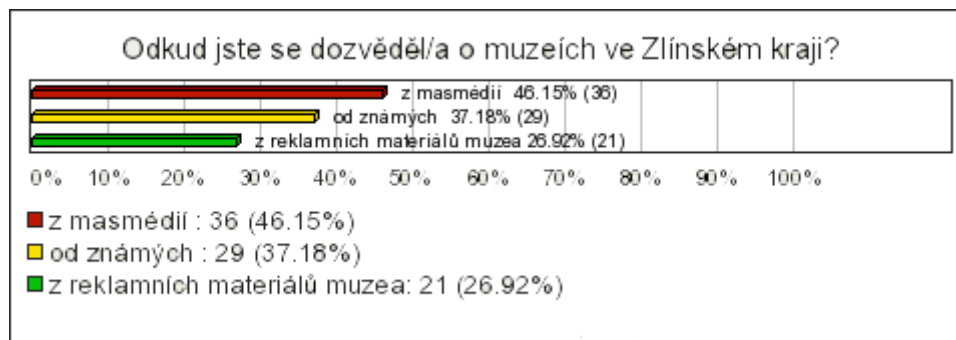

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 2 – Odkud jste se dozvěděl/a o muzeích ve Zlínském kraji?

Otázka byla uzavřená a nabízela respondentům tři možné odpovědi (z masmédií, od známých, z reklamních materiálů muzea). Cílem otázky bylo zjistit, kde veřejnost získává informace o muzeu.

Obr. 2. Přehled získaných informací o muzeu

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Výsledkem je, že 46,15% (36 z 83) respondentů odpovědělo, že o muzeu se dozvědělo z masmédií, 37,18% (29) od známých a jen 26,92 % (21) dotázaných odpovědělo, že z reklamních materiálů muzea.

Otázka č. 3 – Jaká je perioda Vašich návštěv za posledních 12 měsíců?

Tato otázka je cílena k respondentům, kteří v předchozích otázkách odpověděli kladně a to, že muzea navštěvují. Účelem bylo zjistit četnost návštěv muzea jednotlivých návštěvníků. Odpovědi byly shrnuty do následující tabulky:

Tab. 1. Přehled o periodě návštěv respondentů v muzeu

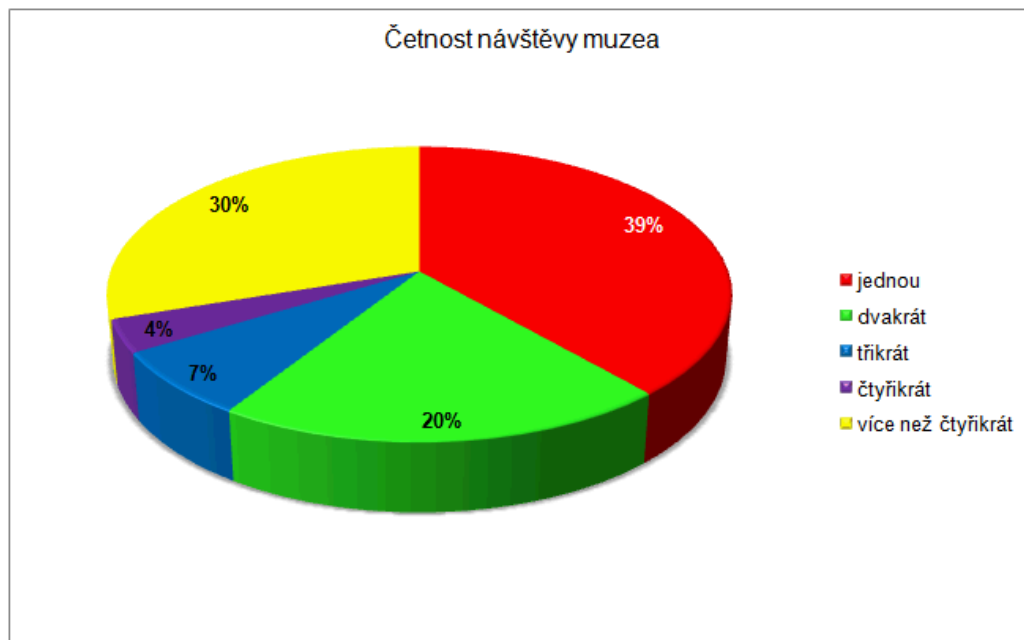
Jaká je perioda Vašich návštěv za posledních 12 měsíců?	Četnost
jednou	32
dvakrát	17
tříkrát	6
čtyřikrát	3
více než čtyřikrát	25
Celkem	83

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Z tabulky vyplývá, že sice 32 respondentů (38,55%) bylo v muzeu pouze jednou za uplynulých 12 měsíců, ale zbývající část účastníků výzkumu si akce muzeí oblíbila a opakova-

ně se zde vrací. U této otázky zazněla i odpověď respondentky, která uvedla, že v rámci své dovolené a cestování, se snaží v každém městě navštívit muzeum.

Obr. 3. Četnost návštěvy muzea

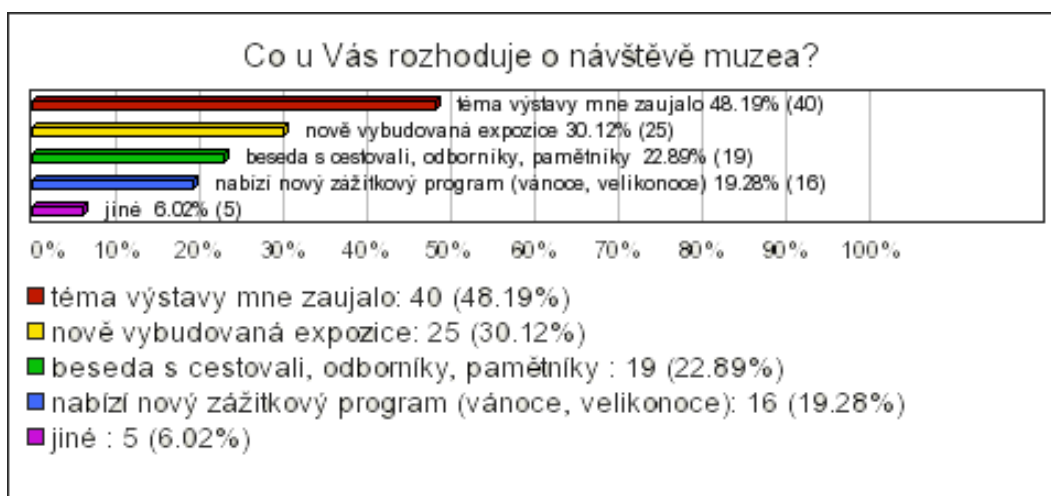
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 4 – Co u Vás rozhoduje o návštěvě muzea?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, co návštěvníky vede k rozhodnutí navštívit muzeum.

Otázka byla polozavřená a účastníci měli možnost doplnit svoji vlastní odpověď.

Obr. 4. Muzejní aktivity, které vedou respondenty k rozhodnutí navštívit muzeum

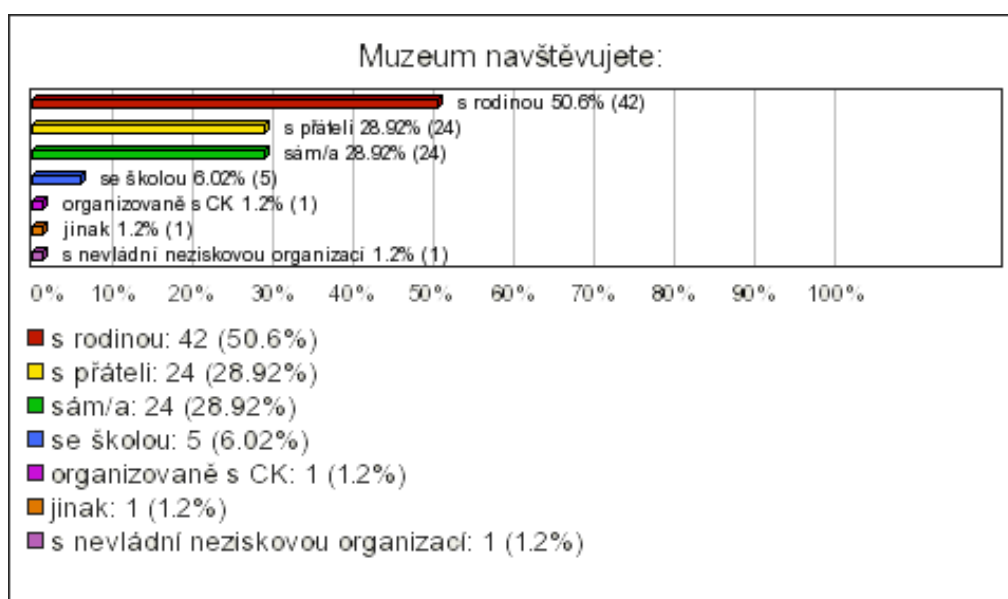
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Z vyhodnocení odpovědí vyplynulo, že 48,19% návštěvníků se rozhoduje pro zajímavá témata výstav, která je osloví. Z vlastních názorů, které respondenti uvedli, to je noční předvádění a Dny otevřených dveří, která muzea realizují.

Otázka č. 5 – Muzeum navštěvujete:

Jednalo se opět o polozávěrečnou otázku, kdy měli respondenti možnost volby mezi připravenými odpověďmi a možností vlastního vyjádření.

Obr. 5. Přehled vyjádření respondentů o návštěvě muzea

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Z grafického zpracování je zřejmé, že nejvíce muzea navštíví celé rodiny. Dále pak jsou to přátelé, kteří jdou společně shlédnout expozici a na stejné úrovni jsou vykázány individuální návštěvy jednotlivců. Respondenti mladšího věku uvedli, že muzeum navštívili se školou.

Otázka č. 6 – Pokud se účastníte výstavy, upřednostňujete:

Zde měli dotazovaní na výběr z připravených odpovědí (individuální prohlídku, prohlídku s průvodcem, prohlídku s audioprůvodcem (výklad do sluchátek). Cílem bylo zjistit, která z uvedených možností je pro návštěvníky zajímavější.

Obr. 6. Vyjádření respondentů k možnostem prohlídek muzea

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Z uvedených odpovědí bylo zjištěno, že téměř polovina (49,4%) dotázaných dává přednost komentované prohlídce s průvodcem. Individuální prohlídku upřednostní 45,78 % dotázaných a nerušenou prohlídku s audioprůvodcem přivítá 4,82% respondentů.

Otázka č. 7 – Kolik času si vyčleníte na návštěvu muzea?

V tomto případě jde o otevřenou otázku, kdy jejím účelem bylo zjistit, kolik času v dnešní uspěchané době si jsou schopni lidé vyčlenit na návštěvu muzea a tím spojené vzdělávání.

Z grafu je vidět, že nejvíce oslovených účastníků výzkumu preferuje hodinu a více (29 respondentů, tj. 34,9%). Dvě hodiny a více si vyčlení na návštěvu muzea 24 respondentů (29,9%). Se třemi hodiny a více počítá 14 respondentů(16,8%) a programu v expozicím se přizpůsobí 13 respondentů (15,6%).

Obr. 7. Vyjádření respondentů k vyčlenění časového úseku pro návštěvu muzea

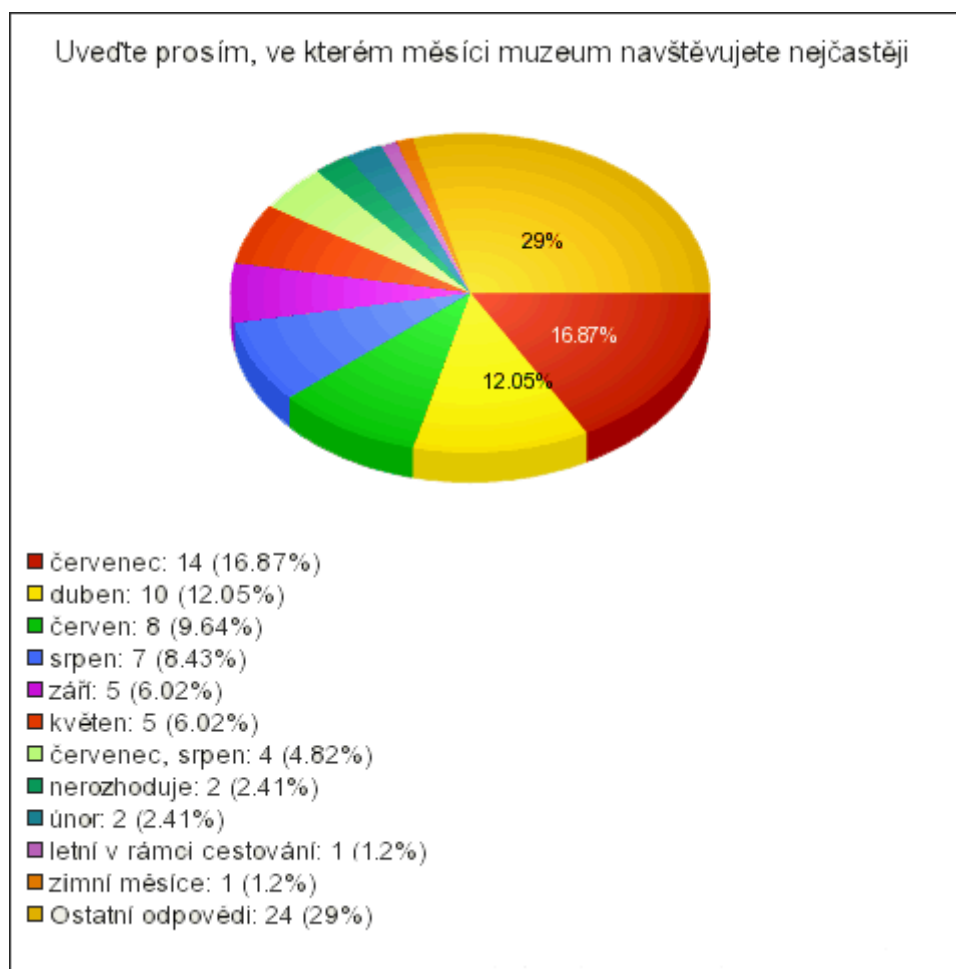
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 8 – Uved'te prosím, ve kterém měsíci muzeum navštěvujete nejčastěji:

Rovněž tato otázka byla pro respondenty otevřená a byli vyzváni k vlastnímu vyjádření, ve kterém měsíci navštěvují muzeum nejčastěji. V odpovědích převažují letní měsíce a období prázdnin (červenec, srpen) v rámci letního cestování obyvatel. V zápětí je to měsíc duben, kdy muzea realizují velikonoční předvádění a měsíc květen a září, kdy muzea umožňují do svých prostor bezplatné vstupy v rámci akce „Otevřené dveře“.

Poměrně velká část respondentů (24) uvedla, že na měsíci nezáleží, ale svou návštěvu přizpůsobí zajímavé výstavě nebo expozici, která je osloví.

Obr. 8. Vyjádření respondentů k preferovaným měsícům v roce

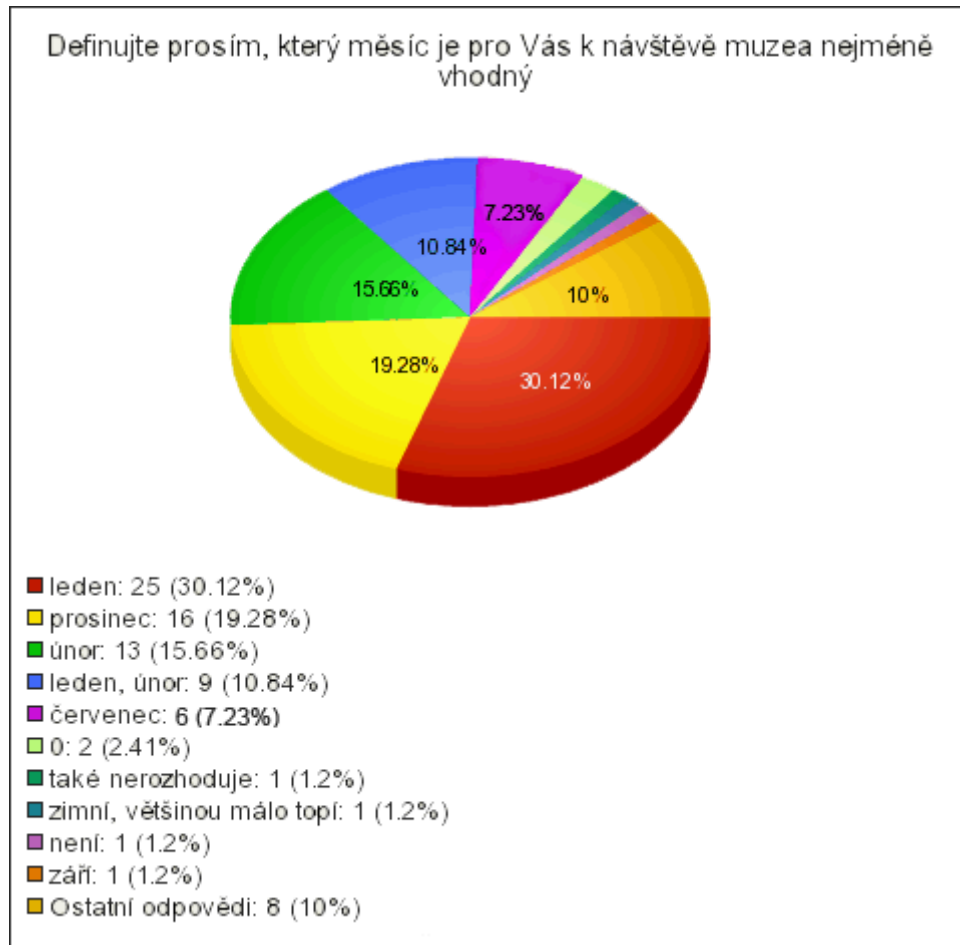
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 9 – Definujte prosím, který měsíc je pro Vás k návštěvě muzea nejméně vhodný:

Cílem otázky bylo zjistit, kdy respondenti muzea navštěvují nejméně. Muzea jsou příspěvkové organizace s celoročním provozem, na rozdíl od jiných kulturních památek, jakými jsou hrady a zámky a proto i výstavy a expozice muzeí jsou návštěvníkům k dispozici po celý rok.

Vyhodnocením odpovědí bylo zjištěno, že nejméně vhodné měsíce pro návštěvu muzea jsou pro respondenty zimní měsíce roku a to měsíc leden, únor a prosinec.

Obr. 9. Vyjádření respondentů, který měsíc je nejméně vhodný pro návštěvu muzea

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 10 – Označte prosím na škále 1-5 oblast Vašeho zájmu (1 nejvíce, 5 nejméně) v muzeu:

Tato otázka měla za cíl zjistit, která z oblastí, které muzea zpřístupňují svým návštěvníkům, je pro respondenty tou nejzajímavější.

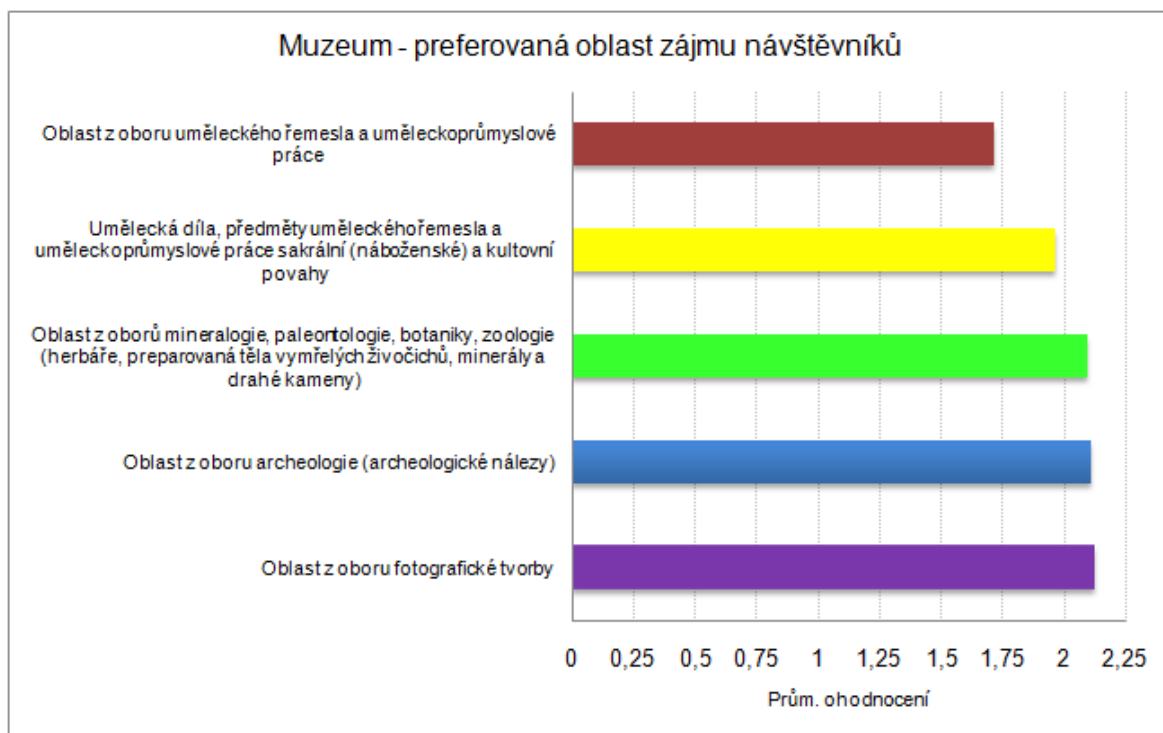
Tab. 2. Oblast zájmu respondentů

	Prům.pořadí	Rozptyl
Oblast z oboru fotografické tvorby	2,880	2,010
Oblast z oboru archeologie (archeologické nálezy)	2,892	1,639
Oblast z oborů mineralogie, paleontologie, botaniky, zoologie (herbáře, preparovaná těla vymřelých živočichů, minerály a drahé kameny)	2,904	2,545
Umělecká díla, předměty uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce sakrální (náboženské) a kultovní povahy	3,036	1,842
Oblast z oboru uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce	3,289	1,844

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Výpočtem ze získaných údajů, bylo zjištěno, že v průměrném pořadí je mezi respondenty největší zájem o oblast fotografické tvorby těsně před archeologií. Jako oblast nejmenšího zájmu respondentů byla vyhodnocena oblast z oboru uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce.

Obr. 10. Oblast zájmů respondentů

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 11 – Jaké prostředí upřednostňujete při návštěvě muzea?

Muzea své expozice mají v rozličném prostředí. Ve vnitřním prostředí se jedná o výstavy a expozice uspořádané ve výstavních sálech. Venkovní prostory jsou expozice na volném prostranství. Uvedu například expozici Letectví v Kunovicích, oblast architektury v Rymicích anebo prostory parku v Lešné u Valašského Meziříčí.

Na grafickém znázornění je patrné, že většina respondentů (51) prostředí nerozlišuje. Přednost výstavám a expozicím v uzavřeném vnitřním prostředí dává 26 respondentů a venkovní expozice upřednostňuje 6 respondentů.

Obr. 11. Vyjádření respondentů k muzejnímu prostředí

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 12 – Jaké principy jsou dle Vašeho názoru zohledňovány při návštěvě výstav a expozic v muzeu, ohodnoťte prosím od 1-6 (1nejdůležitější, 6 nejméně důležité)

Cílem otázky bylo získat přehled o tom, jak na návštěvníka působí výstavy a expozice, jak jsou z hlediska jednotlivých principů vnímány.

Tab. 3. Principy preferované respondenty

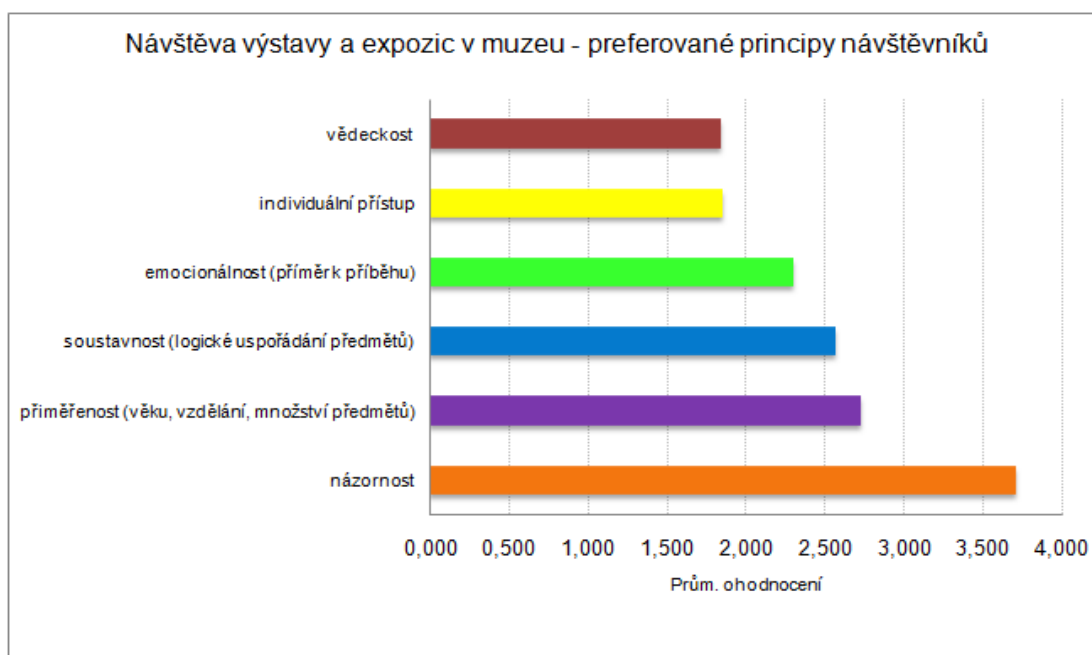
	Prům.pořadí	Rozptyl
názornost	2,289	2,181
přiměřenost (věku, vzdělání, množství předmětů)	3,277	2,393
soustavnost (logické uspořádání předmětů)	3,434	2,077
emocionálnost (příměr k příběhu)	3,699	2,210
individuální přístup	4,145	3,208
vědeckost	4,157	3,024

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Výpočtem ze získaných údajů byl sestaven přehled pořadí a grafické znázornění. V grafu je vidět, že respondenti převážně přikládají důraz na princip názornosti., který muzejní organizace při svých výstavách uplatňují. Znamená to, že pro respondenty je důležitá názornost jak sluchová, tak také motorická a somatická.

Co dále muzea dle názoru respondentů zohledňují, je přiměřenost věku, vzdělání a množství předmětů. V praxi to znamená, že výklad k výstavám je přizpůsoben vrstevnické skupině, která výstavu navštíví. Jiná koncepce výkladu je pro skupinu rodičů s dětmi a jiná pro samotné dospělé. Individuální přístup a vědeckost nejsou při výstavách opomíjeny, ale z hlediska respondentů, nejsou tak důležitými činiteli.

Obr. 12. Principy preferované respondenty

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 13 – Ohodnořte, prosím, na škále od 1- 7 metody (1nejlepší, 7 nejhorší) používané muzejními pracovníky, se kterými jste se setkali:

Položená otázka byla škálovitá, respondenti měli, dle svých zkušeností, ohodnotit metody používané muzejními pracovníky.

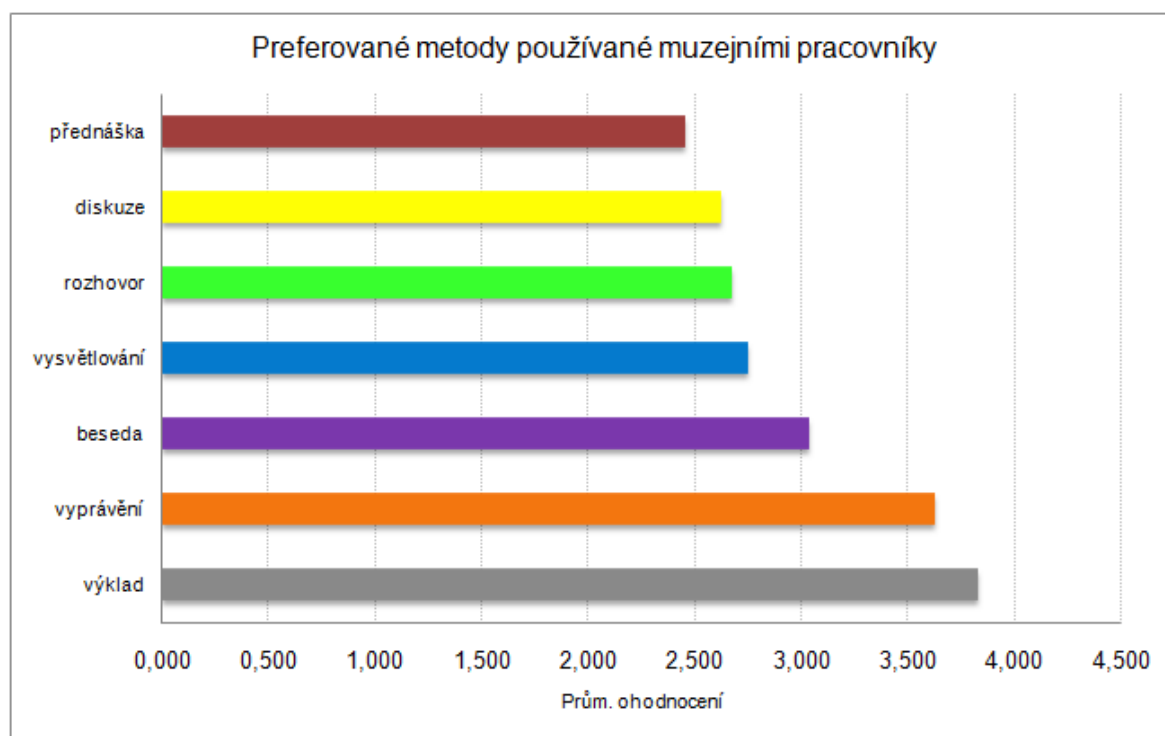
Dle výpočtů průměrného pořadí, vyšlo pořadí nejvyšší důležitosti pro metodu výkladu. Dále figuruje metoda vyprávění a s patrným rozdílem byly hodnoceny další metody, jakými jsou beseda, vysvětlování, rozhovor, diskuze a přednáška.

Tab. 4. Metody používané muzejními pracovníky - preferované respondenty

	Prům.pořadí	Rozptyl
výklad	3,169	4,020
vyprávění	3,373	3,174
beseda	3,964	4,011
vysvětlování	4,253	3,177
rozhovor	4,325	5,063
diskuze	4,373	2,571
přednáška	4,542	4,296

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Obr. 13. Metody používané muzejními pracovníky – preferované respondenty

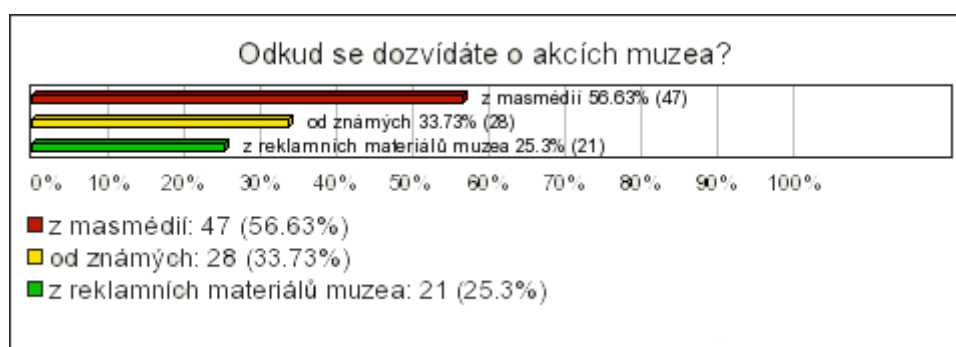
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 14 - Odkud se dozvídáte o akcích muzea?

Otázka byla zaměřena na zjištění, jaká je propagace akcí muzea a jak se respondenti o aktivitách muzejních organizací dozvídají.

Z celkového počtu 83 respondentů odpovědělo 47 (56,63%), že o akcích muzea se dozvědělo z masmédií a dalších 28 (33,73%) od známých. Pouze 21 (25,3%) respondentů odpovědělo, že z propagačních materiálů muzea. Tyto odpovědi svědčí o tom, že vlastní propagace muzeí je na velmi nízké úrovni.

Obr. 14. Propagace akcí muzea - vyjádření respondentů

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 15 – Byli jste při návštěvě muzea osloveni a vyzváni ke zpětné vazbě?

Cílem otázky bylo zjistit, zda mají muzea zájem o vyjádření svých návštěvníků, kteří absolvovali některou z jejich akcí. (Hodnocení expozice, výkladu, prostředí,

Obr. 15. Zpětná vazba - oslovení respondentů

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

I když, jak je patrné z grafu, 49 respondentů (59,04%) uvádí, že ke zpětné vazbě byli vyzváni, procento těch, kteří uvedli, že vyzváni nebyli, je příliš vysoké (40,96%). Svědčí to o tom, že na zpětnou vazbu od návštěvníků se neklade až tak velký důraz.

Otázka č. 16 – Zpětná vazba se realizovala formou:

Tato otázka navazuje na předchozí otázku a byla respondentům předložena jako polozavřená, kdy respondenti byli vyzváni k tomu, aby případně vyjádřili svůj vlastní názor.

Obr. 16. Realizace zpětné vazby

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Celkem 56 (67,47%) respondentů uvedlo, že zpětnou vazbu provedlo buďto zápisem do knihy návštěv nebo formou dotazníku.

Otázka č. 17 – Setkal/a jste se s oslovením ze strany muzea k výběru tématu příští besedy, výstavy v muzeu?

Rovněž u této otázky se jedná o jednu z forem zpětné vazby návštěvníka.

Obr. 17. Zpětná vazba - oslovení respondentů

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

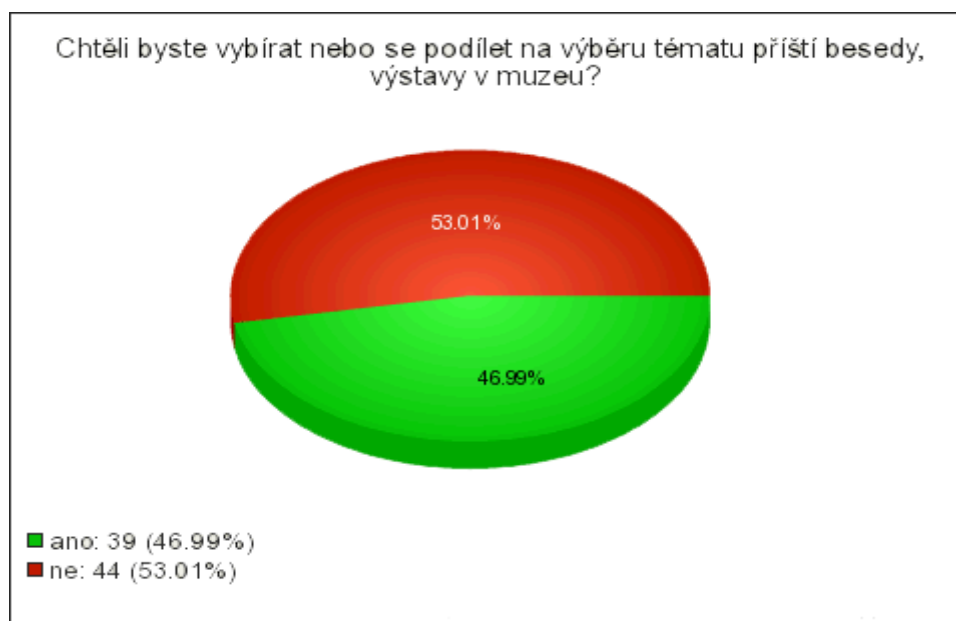
Z výzkumu je zřejmé, že muzea své návštěvníky většinou neoslovuje k námětům příštích výstav nebo besed, komunikace na toto téma proběhla pouze u 15,66% respondentů.

Otázka č. 18 – Chtěl/a byste vybírat, nebo se podílet na výběru tématu příští besedy, výstavy v muzeu?

Otázka je navazující na předchozí otázku a byla respondentům položena jako uzavřená.

Z vyhodnocení odpovědí vyplynulo, že 44 (53,01%) respondentů by se výběru příštího tématu neúčastnilo, 39 (46,99%) respondentů, by se na výběru témat podílelo.

Obr. 18. Zájem respondentů o výběr témat

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

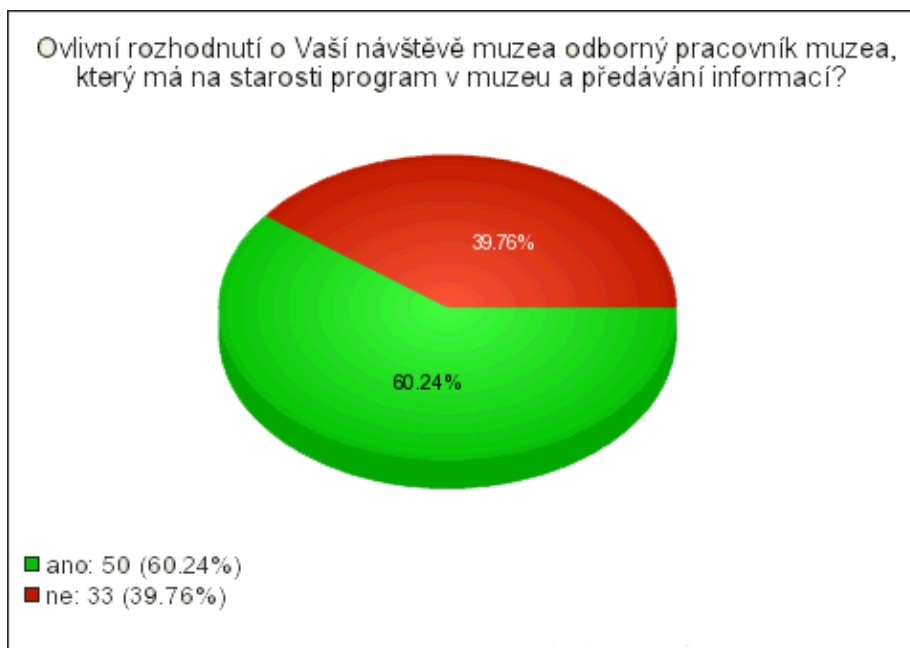
Otázka č. 19 – Ovlivní rozhodnutí o Vaší návštěvě muzea odborný pracovník muzea, který má na starosti program v muzeu a předávání informací?

Položením otázky jsem chtěla zjistit, jak na návštěvníky působí odborní pracovníci, kteří mají výstavu nebo program na starosti a zda ovlivní rozhodnutí návštěvníků o jejich příští návštěvě.

Vyhodnocením získaných odpovědí bylo zjištěno, že u 50 respondentů jejich příští návštěvu odborný pracovník ovlivní. Zbývajících 33 respondentů uvedlo, že odborný pracovník jejich rozhodnutí o příští návštěvě neovlivní.

Byl zde vyjádřen i názor, kdy respondent uvedl, že by si rád na odborné téma pohovořil s odborníkem v dané oblasti, ale bohužel jeho zkušenost je taková, že se setkal pouze s brigádníky, kteří naučené průvodní slovo pouze „odhrkají“ a jejich znalosti jsou povrchní.

Obr. 19. Vliv odborného pracovníka na příští návštěvu

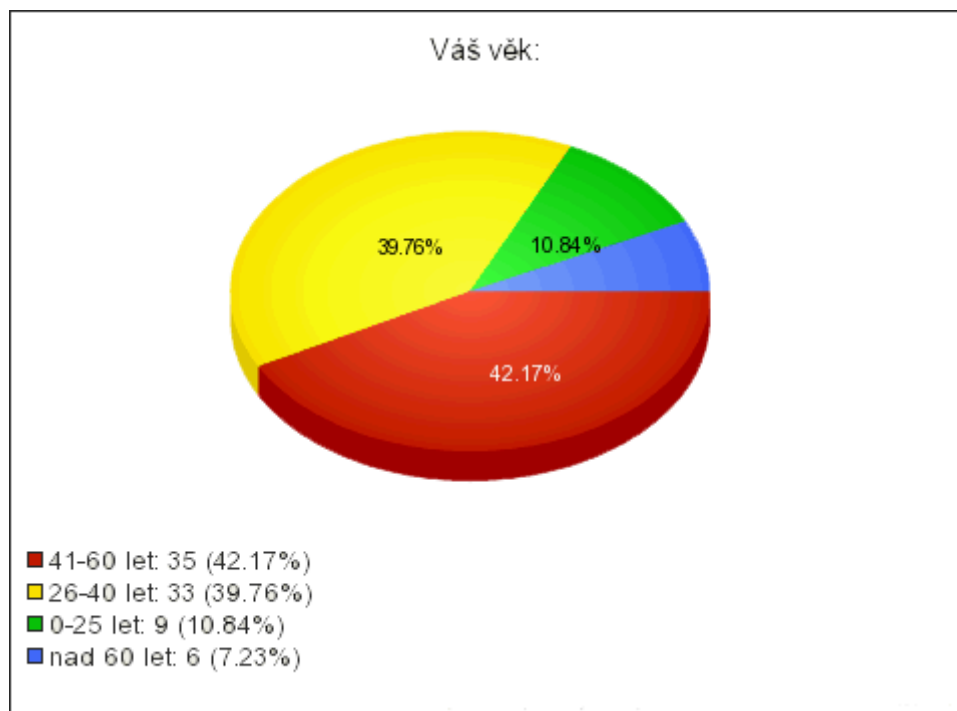
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 20 – Váš věk:

Otázka byla položena jako uzavřená a respondenti měli možnost volby. Věkovou kategorii respondentů jsem zvolila u z pohledu etapy života, kdy u jedince je jiný pohled na život v době dokončení studií, jiný je v době budování kariéry a zakládání rodiny, jiný na vrcholu životních sil, jiný v penzi. Stejně tak se mění i zájmy o muzejní obory.

Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií byli respondenti ve věku 41- 60 let (35= 42,17%). S malým rozdílem (33 respondentů, 39,76%) následuje věková kategorie 26 – 40 let. Kategorie studujících byla zastoupena 9 respondenty (10,84%) a věkovou kategorií nad 60 let zastupovalo 6 respondentů (7,23%).

Obr. 20. Věkové kategorie respondentů

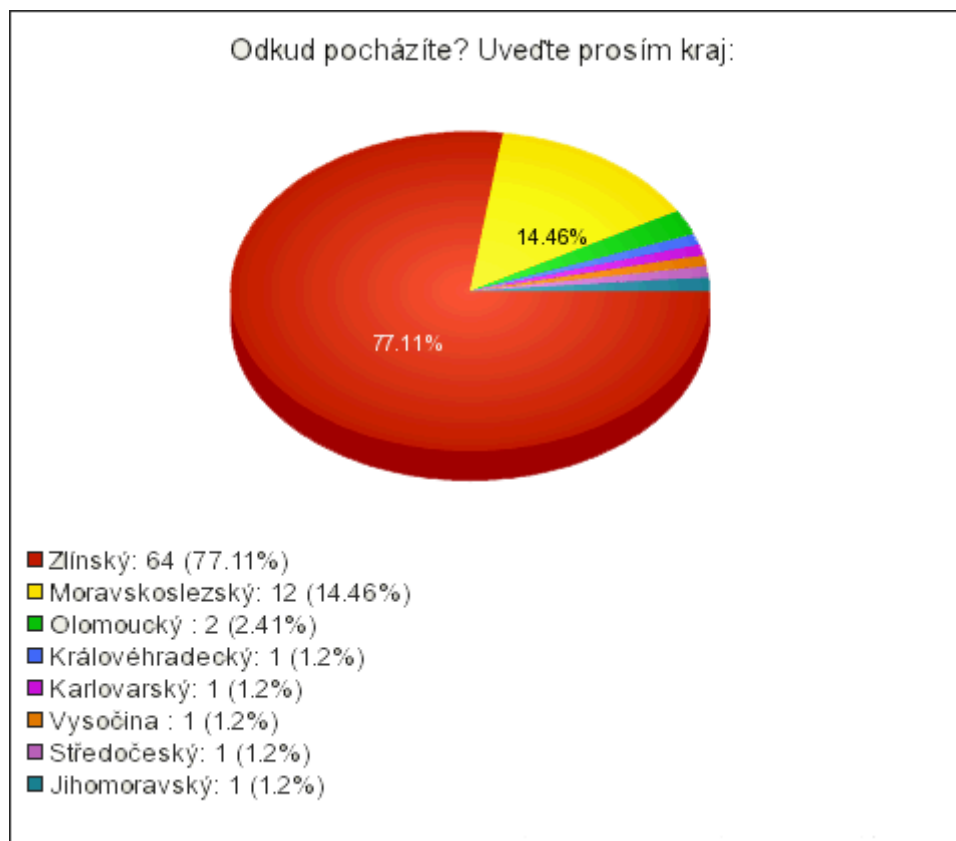
[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

Otázka č. 21 – Odkud pocházíte? Uved'te prosím kraj:

Průzkum byl realizován v měsíci červenci, to znamená o prázdninách, kdy rodiny více cestují.

Ve výzkumném vzorku převažují respondenti ze Zlínského kraje (64, tj. 77,11%). Sousedství s Moravskoslezským krajem potvrdilo 12 respondentů (14,46%), ostatní kraje jsou zastoupeny sporadicky.

Obr. 21. Návštěvnost respondentů z jednotlivých krajů

[Zdroj: Vlastní průzkum provedený v červenci 2011]

4.1.1 Závěry stanovených předpokladů

Předpoklad P1 – Předpokládáme, že 50% z oslovených respondentů nejméně jednou za uplynulých 12 měsíců navštívilo muzeum.

Byly položeny 2 otázky (č. 1 a 3). Z odpovědí na otázku (č. 1) vyplynulo, že z celkového počtu 155 respondentů, muzeum v posledních 12 měsících navštívilo 53,55%, tj. 83 návštěvníků. Z další otázky (č. 3) a tabulky však vyplývá u skupiny 83 respondentů opakovanost návštěv. Pouze 32 respondentů (38,55%) bylo v muzeu pouze jednou za uplynulých 12 měsíců, ale zbývající část účastníků výzkumu se opakovaně vrací.

Závěr k P1:

Předpoklad se s nevýznamnou odchylkou potvrdil. Pozitivní je zjištění, že 25 respondentů (30,12 %) navštěvuje muzea 4x a více za rok, významná je i skupina, navštěvující muzea 2x do roka. Z průzkumu vyplynulo, že muzea mají své příznivce, kteří se opakovaně vrací.

Předpoklad P2 – Předpokládáme, že 40% respondentů se o muzeu dovědělo z masmédií, 20% od známých a 40 % získali informaci z plakátů,

Z odpovědi na otázku (č. 2) vyplynulo, že 46,15% (36 z 83) respondentů odpovědělo, že o muzeu se dozvědělo z masmédií, 37,18% (29) od známých a jen 26,92 % (21) dotázaných odpovědělo, že z reklamních materiálů muzea. Informovanost o vlastních akcích, pořádaných muzei (otázka č. 14) je obdobná. Z celkového počtu 83 respondentů odpovědělo 47, že o akcích muzea se dozvědělo z masmédií a dalších 21 od známých. Pouze 21 respondentů odpovědělo, že z propagačních materiálů muzea. Tyto odpovědi svědčí o tom, že vlastní propagace muzea je na velmi nízké úrovni.

Závěr k P2:

Předpoklad se z části potvrdil u masmédií, nepotvrdil se předpoklad získání informací z dalších zdrojů, zcela jsem podcenila ústní šíření informací prostřednictvím známých, kde zřejmě sehrál kladnou roli internet. Malou roli sehrávají vlastní reklamy, či upoutávky muzea, kde je v propagaci zřejmá rezerva. Je to námět na úpravu rozpočtů těchto organizací.

Předpoklad P3 – Předpokládáme, že u 50 % respondentů rozhoduje o návštěvě muzea zajímavé téma výstavy, atraktivní expozice umístěná v budově.

Z vyhodnocení odpovědí (otázka č. 4) vyplynulo, že 48,19% návštěvníků se rozhoduje pro zajímavá témata výstav. Z otázky č. 11 vyplývá, že většina respondentů (61,45%) nerozlišuje venkovní a vnitřní prostředí, z ostatních respondentů dává přednost 31,33% expozicím umístěným ve výstavních sálech a 7,23% má větší zájem o venkovní expozice.

Závěr P3:

Předpoklad se splnil, témata expozic a výstav hrají významnou, snad i rozhodující roli v návštěvnosti, což je zmíněno i v otázkách na jiná témata (viz otázka č. 8). Vnitřní a venkovní prostředí je méně významným hlediskem. Atraktivní témata, večerní prohlídky s dobovými kostýmy mohou zvýšit návštěvnost. Spokojený respondent se vrací, viz i P1.

Předpoklad P4 – Předpokládejme, že nejvyšší návštěvnost muzeí bude v měsíci květnu a letních měsících, nejnižší návštěvnost bude v měsíci prosinci a lednu.

V odpovědích k vyšší návštěvnosti (otázka č. 8) je nejvíce neurčitých odpovědí (29%) s odkazem na zajímavost expozic bez preference období. Z odpovědí vyplývá větší frekvence návštěv v červenci (16, 87 %) a pak v dubnu, kdy muzea realizují velikonoční předvádění. Průměrná návštěvnost dle respondentů je v měsíci květnu a září, kdy muzea umožňují do svých prostor bezplatné vstupy v rámci akce „Otevřené dveře“. Vyhodnocením odpovědí bylo zjištěno, že nejméně oblíbeným obdobím je pro respondenty zima (nejslabší leden, pak únor a prosinec).

Závěr k P4:

Předpoklad se naplnil zčásti, potvrdilo se preferované letní období, nepotvrdil se jako nejméně oblíbený měsíc k návštěvě prosinec, obecně je však zájem o návštěvy v zimě slabý. Z pohledu 29% procent respondentů nezáleží na období, ale na atraktivitě témat. Návštěvnost v zimním období by se mohla zvýšit zařazením atraktivních a zajímavých expozic.

Předpoklad P5 - Předpokládejme, že nejvíce preferovaná oblast zájmu o muzejní vzdělávání bude oblast archeologie.

Výpočtem ze získaných údajů (otázka č. 10), bylo zjištěno, že v průměrném pořadí je mezi respondenty největší zájem o oblast fotografické tvorby těsně před archeologií. Jako oblast nejmenšího zájmu respondentů byla vyhodnocena oblast z oboru uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce.

Závěr k P5

Předpoklad se nenaplnil. K překvapení autorky dotazníku získala prioritu fotografická tvorba, i když s nevýrazným rozdílem k archeologii, která je stále atraktivní. Dobře připravená výstava s praktickými ukázkami fotografických technik a postupů by mohla pomoci zvýšit návštěvnost zejména v zimních obdobích.

Předpoklad P6 – Předpokládejme, že z principů použitých v muzeu, je respondenty nejlépe vnímán princip individuálního přístupu.

Pro ověření předpokladu jsem položila otázku č. 12. V odpovědi na otázku jsou seřazeny vybrané podotázky na preferované principy (názornost, přiměřenost, soustavnost, emoční, individuální přístup, vědeckost). Respondenti převážně přikládají důraz na princip názornosti, který muzejní organizace při svých výstavách většinou uplatňují (názornost vizuální, sluchová, motorická a somatická).

Co dále muzea dle názoru respondentů zohledňují, je přiměřenost věku, vzdělání a množství předmětů. Individuální přístup a vědeckost nejsou při výstavách opomíjeny, ale z hlediska respondentů, nejsou tak důležitými činiteli. Je nutno konstatovat, že ne všichni respondenti se v uvedených pojmech orientují, což zohledňuji ve formulaci závěrů.

Závěr k P6:

Předpoklad se nenaplnil, individuální přístup není pro respondenty prioritou. Uplatňování principu názornosti, který upřednostňuje většina respondentů, má v muzeích své limity, dané technickým (finančním) omezením. Je zde tedy prostor pro zlepšení i principu názornosti, viz doporučení. Otázka a odpověď pro některé respondenty nebyla jednoznačná a byla předmětem diskuze s distributory dotazníků. Doporučuji proto uplatňovat souběžně i ostatní principy, samozřejmě podle situace (počet návštěvníků, jejich zkušenosti a orientace v problematice a v neposlední řadě úroveň jejich znalostí).

Předpoklad P7 - Předpokládejme, že z metod používaných muzejními pracovníky, je nejvíce preferovaná metoda výkladu a následně diskuze.

K ověření předpokladu jsem použila otázku č. 13 a doplňující otázku č. 6. Odpovědi jsem zpracovala do tabulky. Dle výpočtů průměrného pořadí respondenti preferují metodu výkladu. Dále figuruje metoda vyprávění a s patrným rozdílem byly hodnoceny další metody, jakými jsou beseda, vysvětlování, rozhovor, diskuze a přednáška.

V doplňující otázce č. 6 jsem se ještě dotázala, zda respondenti upřednostňují individuální prohlídku, prohlídku s průvodcem, nebo prohlídku s audioprůvodcem (výklad do sluchátek).

Z uvedených odpovědí bylo zjištěno, že téměř polovina (49,4%) dotázaných dává přednost komentované prohlídce s průvodcem. Samostatnou prohlídku upřednostní 45,78 % dotázaných a nerušenou prohlídku s audioprůvodcem přivítá 4,82% respondentů.

Závěr k P7:

Předpoklad se potvrdil pouze pro preferovanou metodu výkladu. Předpoklad, že po výkladu bude následovat diskuze, se ukázal jako mylný. Vyplývá z toho určitá pasivita respondentů, kteří sice vstřícně přijímají informace, ale mají zábrany či nechut' o nich diskutovat. Potvrzuje to i závěry dříve uvedené, a to absence, či malá míra dialogu.

Předpoklad P8 - Předpokládejme, že zpětná vazba nedostatečně plní svoji funkci a je zde potenciál ke zlepšení účinnosti edukace.

Zpětnou vazbu považuji za velmi důležitý prvek edukačního procesu, proto jí věnuji více otázek (otázky č. 15,16,17 a 18).

Z otázky č. 15 vyplývá, že 59,04% respondentů bylo vyzváno ke zpětné vazbě, procento těch, kteří uvedli, že vyzváni nebyli, je však vysoké (40,96%). Svědčí to o tom, že na zpětnou vazbu od návštěvníků se neklade až tak velký důraz a to musí vést muzea k tomu, aby sjednaly nápravu. Na předchozí otázku navazuje otázka č. 16, zjištění formy realizace zpětné vazby.

Odpovědi na danou otázku jsou více než zarážející. I když 67% respondentů uvedlo, že zpětnou vazbu provedlo buďto zápisem do knihy návštěv nebo formou dotazníku, 19,28 % respondentů uvedlo, že zpětná vazba uplatněna nebyla, zbytek údajů z grafu (viz otázku č. 16) je rovněž negativní. Lze konstatovat, že z oslovených 59% respondentů uplatnilo zpětnou vazbu 33%, tedy z celého zkoumaného vzorku návštěvníků okolo 20%.

Za formu zpětné vazby považuji i oslovení návštěvníků k tématu příští výstavy, či besedy v muzeu, k tomuto zjištění jsem položila otázku č. 17. Osloveno bylo 15,66% návštěvníků, neosloveno 84,34%. Otázku č. 17 jsem ještě doplnila o související otázku č. 18, kde jsem zjišťovala zájem respondentů na výběru témat výstavy, či besedy.

Z vyhodnocení odpovědí vyplynulo, že 44 respondentů (53,01%) i když by byli osloveni a vyzváni, tak by se výběru příštího tématu neúčastnilo, ale pak je zde dalších 39 respondentů (46,99%), kteří by tak rádi učinili.

Závěr k P8:

Předpoklad, že zpětná vazba je nedostatečná, se potvrdil. Jak je i z výše uvedeného zřejmé, je třeba více komunikovat s návštěvníky, vybízet je k diskuzi o tématu výstavy, o jejich očekávání a potřebách, zajímat se o jejich názory na muzeum jako instituci a získávat tak náměty na trvalé zlepšování. Usilování o větší partnerství s návštěvníky je jedním ze způsobů jak překonat pasivitu a zlepšit návštěvnost.

Předpoklad P9 – Předpokládejme, že odborní pracovníci muzeí mohou svým přístupem ovlivnit návštěvnost z 50%

Pro ověření předpokladu jsem použila otázku v dotazníku č. 19 – Ovlivní rozhodnutí o Vaší návštěvě muzea odborný pracovník muzea, který má na starosti program v muzeu a předávání informací?

Položením otázky jsem chtěla zjistit, jak na návštěvníky působí odborní pracovníci, kteří výstavu nebo program uvádí a jak ovlivní rozhodnutí návštěvníků o jejich příští návštěvě.

Vyhodnocením získaných odpovědí bylo zjištěno, že u 50 respondentů (60 %) jejich příští návštěvu odborný pracovník ovlivní. Zbývajících 33 respondentů (40%) uvedlo, že odborný pracovník jejich rozhodnutí o příští návštěvě neovlivní.

Závěr k P9:

Vliv odborných pracovníků ve styku s respondenty má na návštěvnost muzeí podstatný vliv. Proto je důležitý pečlivý výběr pracovníků, jejich erudice, schopnost zaujmout návštěvníky, vytvořit příjemnou atmosféru pro neformální diskuzi a vyvolat pocit z dobře prožitých chvil, které stojí za to zopakovat. Znovu se ukazuje, že okolo 40% respondentů je pasivních (nepotřebují průvodce).

Předpoklad P10 - Předpokládejme, že zastoupení respondentů z jiných krajů bude nejméně 20%.

Ke zjištění jsem položila otázku č. 21 – Odkud pocházíte? Ve výzkumném vzorku převažují respondenti ze Zlínského kraje (64, tj. 77,11%). Sousedství s Moravskoslezským krajem potvrdilo 12 respondentů (14,46%), ostatní kraje jsou zastoupeny sporadicky.

Závěr k P10:

Předpoklad je potvrzen, převažují návštěvníci ze Zlínského kraje. Tato informace je využitelná pro cílenou reklamu, jako je například prezentace muzeí v regionálních denících, v regionálních rádiových stanicích, prezentace na poutačích, plakátech a městských mobiliářích. Pro výměnu prezentací a vzájemnou publicitu je vhodná spolupráce s muzei Moravskoslezského kraje.

Předpoklad P11: Předpokládejme, že muzea navštěvují nejčastěji rodiče ve věku 26 až 40 let s dětmi.

Pro ověření předpokladu jsem formulovala otázky č. 5 a č. 20 (viz i grafické zpracování), ze kterých vyplynulo: Muzea navštěvuje s rodinou nejvíce (50,6%) respondentů, s přáteli 28,92% a samostatně rovněž 28,92%. Vzhledem k osloveným respondentům a době dotazníkového zjištění (prázdniny) není relevantní údaj návštěva se školou (6,02%), který uvedli mladší respondenti, školy tvoří obecně daleko významnější podíl na návštěvnosti (zcela jiné výsledky by přinesl dotazník, distribuovaný ve školách – dotazníkové zjišťování probíhalo v době prázdnin).

Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií byli respondenti ve věku 41- 60 let (42,17%). S malým rozdílem (39,76% respondentů) následuje věková kategorie 26 – 40 let. Svědčí to o tom, že tito lidé i po ukončení vzdělání a budování kariéry, mají zájem se dále vzdělávat a získávat nové poznatky.

Kategorie studujících byla zastoupena 9 respondenty (10,84%) a věkovou kategorií nad 60 let zastupovalo 6 účastníků (7,23%).

Závěr k P11:

Předpoklad se potvrdil ve faktu, že muzea navštěvují nejčastěji rodiny, nepotvrdil se předpoklad věkový, rozdíl však není významný. Dá se dovodit, že s rodinou navštěvují muzea

nejen rodiče, ale i prarodiče. Jako cílová skupina je toto spektrum poměrně široké, muzea by se měla připravit na návštěvu dětí a hledat způsob jak je zaujmout.

Předpoklad P12: Předpokládejme, že návštěva muzea netrvá v průměru déle, než 2 hodiny.

Zjištění je obsaženo v odpovědi na otázku č. 7 – Kolik času si vyčleníte na návštěvu muzea?

Účelem bylo zjistit, kolik času v dnešní uspěchané době si jsou schopni lidé vyčlenit na návštěvu muzea a tím spojené vzdělávání.

Z grafu (viz výše) je zřejmé, že nejvíce oslovených účastníků výzkumu preferuje hodinu a více (34,9% respondentů). Dvě hodiny a více si vyčlení na návštěvu muzea 29,9% respondentů. Se třemi hodinami a více počítá 16,8% respondentů a programu v expozicím se přizpůsobí 15,6% respondentů.

Závěr k P12:

Předpoklad se nepotvrdil, 46,7% respondentů si vyčlení na návštěvu muzea dvě hodiny a více, do 2 hodin preferuje návštěvu 34,9 respondentů. Časové hledisko souvisí s prostředím, vybaveností muzea, možnostmi poskytnout občerstvení a sociální zázemí.

5 GEOGRAFICKÉ MÍSTO VÝZKUMU, VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ MUZEJNÍCH ORGANIZACÍ

Tato část práce je nedílnou součástí vlastního výzkumu a je i inspirací při formulaci výše použitých „Předpokladů“. Popis umístění muzeí a jimi spravovaných objektů, přibližuje historii jejich vzniku, stručný popis historie cílené edukační činnosti z pohledu muzejních pedagogů (není předmětem mého výzkumu) a aktivity muzeí včetně tematického zaměření expozic v roce 2010.

Pro představení jednotlivých muzeí jsem čerpala z publikační činnosti muzeí, z výročních Zpráv o hospodaření a činnosti organizací v roce 2010 a webových stránek organizací.

5.1 Muzeum jihovýchodní Moravy

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, jak je již z názvu patrné, má své sídlo v krajském městě. Umístěno je v budově městského zámku, který se nachází uprostřed parku v centru města.

Do správy muzea spadají objekty:

- Zámek Zlín - ředitelství, odborná pracoviště, expozice, výstavy
- Obuvnické muzeum – expozice, výstavy, odborná pracoviště
- Expozice bydlení v baťovském Zlíně, tzv. Baťův domek
- Hrad Malenovice - expozice, výstavy, odborná pracoviště
- Muzeum luhačovického Zálesí – expozice, výstavy, odborná pracoviště
- Národní kulturní památník Ploština – expozice
- Jaroslavice – odborná pracoviště, knihovna
- Lhotka – archiv Hanzelka + Zikmund
- Otrokovice – konzervátorská dílna

5.1.1 Historie muzea

Krátce po ukončení první světové války narůstají ve Zlíně aktivity Baťových závodů. V té době se také objevují první myšlenky na vybudování muzea jako vlastivědného zařízení, které by se pyšnilo sbírkami z místní historie.

Byly to právě Baťovy závody, které jako první vybudovaly specializovanou expozici se sbírkou obuvi. Toto byl počátek firemního obuvnického muzea, které v roce 1930 dalo vzniknout muzejní činnosti ve Zlíně.

V knize Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně se dočteme, že vybudovat obuvnické muzeum dostal za úkol Josef Vaňhara, který ve svých pamětech vzpomíná, že r. 1930 dostal za úkol „*připravit a otevřít ve městě obuvi muzeum historické a cizokrajné obuvi.*“

V roce 1929 do vlastnictví města přešel baronský zámek zlínského panství. Město pro něj hledalo využití, a proto byl uvítán návrh zřídit v zámku kavárnu, městskou a podnikovou knihovnu a bezalkoholní restauraci. Stále ale zůstávalo nevyužité druhé patro zámku.

V Baťových závodech se již delší dobu shromažďovala sbírka cizokrajné a historické obuvi, kterou rozšiřovali baťovští prodejci a nákupci. Ti obuv přiváželi ze všech možných stran světa. Bylo rozhodnuto, že sbírka obuvi bude umístěna do té doby nevyužitého druhého patra zámku. Zámek v této době byl přejmenován na Klubovní dům a expozice obuvi v něm zůstala pouze 3 roky.

V roce 1953 ustanovením Krajského muzea byla sbírkotvorná činnost městského muzea a firmy Baťa potvrzena.

Městská radnice se marně snažila zřídit městské muzeum již v roce 1924. Ve 30. letech se opět objevují pokusy o vybudování Zlínského muzea. Až v roce 1935 je muzeum přijato do Svazu československých muzeí pod názvem Museum města Zlína. Jeho činnost je víceméně symbolická a o sbírky se starají dobrovolníci. Obrat k lepšímu nastává až v r. 1944, kdy po dohodě s vedením Baťových závodů byla městským sbírkám vyčleněna jedna etáž v Památníku T. Bati.

Městské muzeum se otevřelo dne 13. 2. 1944. V následujících letech 1951-52 je část sbírek převezena do hradu v Malenovicích. V září 1952 přebralo muzeum, podle dohody mezi Krajským národním výborem Gottwaldov a národním podnikem Svit, přírodovědné sbírky a sbírky obuvi z bývalého Studijního ústavu a Památníku T. Bati. V lednu následujícího roku 1953 zahájilo činnost Krajské muzeum v Gottwaldově, kdy mělo sídlo na hradě v Malenovicích. V roce 1955 se muzeum stěhuje do Lešné a od r. 1958 se zlínský zámek stává jeho trvalým sídlem. V r. 1958 dochází ke sloučení s krajskou galerií v jednu instituci s názvem Krajský vlastivědný ústav.

Gottwaldovský kraj zaniká roku 1960 a tím také dochází k přeměně organizace a i změně názvu na Oblastní muzeum a galerie v Gottwaldově. V r. 1961 se galerie stává samostatnou organizací a muzeum svůj název mění na Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy v Gottwaldově. V roce 1990 se město Gottwaldov vrací ke svému původnímu jménu Zlín a rovněž změnu názvu doznává i muzeum. Od té doby je jeho název Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně. (Plánka – autorský kolektiv odborných pracovníků Muzeum jihovýchodní Moravy)

5.1.2 Historie cílené edukační činnosti muzea

Rozhovorem s muzejní pedagožkou Mgr. Habartovou a zakladatelem muzejní pedagogiky PhDr. Karlem Pavlišťíkem jsem se dostala k počátkům edukační činnosti ve zlínském muzeu. Tato činnost se počala odvíjet již v 60. letech minulého století. Ve sborníku Acta muzealia z roku 2003 ve svém příspěvku Pavlišťík, Pavlišťíková popisují historii edukační práce zlínské muzejní instituce. Dle jejich vyjádření, sbírky muzea byly tzv. předstupněm využívání expozic pro školní výuku a trávení volného času mládeže. Návštěvy expozic žáky osmých a devátých tříd se stávaly součástí vyučování dějepisu na školách. Činnost muzea se rozvíjela a v roce 1965 přišel návrh na zorganizování celostátní konference, jejíž náplní by byla edukační činnost muzejních organizací. Seminář měl velký úspěch, proto se v obdobném duchu znovu konal v roce 1968, 1970, 1972, 1974 a 1976. V roce 2003 Muzeum navazuje na předchozí konference a pořádá první ročník druhé řady. Poslední v řadě konferencí proběhla ve dnech 16. a 17. března 2011.

Úzká spolupráce se školami se začíná v příspěvkové organizace Muzeum jihovýchodní Moravy vyvíjet již od roku 2000, kdy v muzeu začali pracovat dva muzejní pedagogové. Tito specializovaní pracovníci využívají expozice a výstavy k rozšíření a doplnění školního vzdělávání. Didaktické pomůcky, které pro svou práci používají, mají dětem nenásilnou a zábavnou formou představit připravené expozice a zároveň je seznámit s náplní muzea jako kulturní a vzdělávací organizace. Všechny programy, které se v průběhu let v muzeu uskutečnily, si našly své oddané příznivce. V roce 2010 se programů zúčastnilo 1 450 dětí a žáků.

Cenným poznáním je to, že programy hodně navštěvují jak děti z mateřských škol, tak žáci ze základních škola a rovněž studenti středních škol. Pro mnohé z těchto malých návštěvníků je to první setkání s muzeem. (Výroční Zpráva o hospodaření a činnosti organizace za rok 2010)

5.1.3 Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010

Vzhledem k tomu, že edukační činnost organizace Muzeum jihovýchodní Moravy je velmi obsáhlá, vybrala jsem významnější akce, které byly realizovány během uplynulého roku 2010 a které se týkaly spolupráce se školou. Zvláště jsem do výběru zahrнула programy, které zaujaly nejen školské instituce, ale také širokou veřejnost.

Programy pro školy:

- **Vytvoření programu o historii Zlína pro 2. stupeň ZŠ** – program je zařazen do stálé nabídky muzea.
- **Zkameněliny – archiv života** - program pro ZŠ - výstava se snažila o poskytnutí ucelených informací o rozmanitosti životních forem v různých obdobích geologického vývoje Země.
- **Z truhel nejnádhernější šat** – výstava pro MŠ, ZŠ, která seznamovala návštěvníky s historií módy od 13. do 18. století.

- **Nevstupovat – vyvolávám!** – program pro MŠ, ZŠ, SŠ, který provedl návštěvníky mizejícím světem klasické fotografie.
- **Jindřich Štreit (AB)NORMALIZACE** - určeno žákům 2. stupně základní školy a studentům středních škol. Výstava fotografií Jindřicha Štreita zavedla své návštěvníky do doby Československa sedmdesátých a osmdesátých let 20. století.
- **(AB)NORMALIZACE** - doprovodný program pro ZŠ a SŠ, (vyvolávání fotogramu ve fotokomoře, tvorba pracovních listů pro 2 věkové skupiny)

Programy a výstavy pro školy a veřejnost:

- **Klášťov** – hora čarodějů. Výstava představila ojedinělé nálezy z dob Velkomoravské říše objevené při nedávných archeologických výzkumech na nejvyšší hoře Vizovických vrchů – Klášťově u Vysokého Pole.
- **Stromečku, rozsviť se** - vánoční výstava mapovala historii zdobení vánočního stromečku, představila současné výrobce vánočních ozdob a nabídla možnost spolupráce se školami.
- **Příběh vyšívaneho šátku** - návštěvníci se při této výstavě měli možnost seznámit s tradičními textilními rostlinami pěstovanými na našem území, s postupem jejich zpracování až do konečné podoby textilie a oděvu z ní vyrobeného.
- **Na svatého Mikuláše** (příprava doprovodného programu včetně tvořivé dílny – výroba vrkočů).

Zde ještě musím zvlášť zmínit programy pro děti z mateřských škol. Muzejní pedagogové mají pro tuto cílovou skupinu dětí ke každé krátkodobé výstavě, pro kterou je tvořen doprovodný program, variantu pro děti z mateřských škol. S programy jsou osloveny všechny mateřské školy ve Zlínském kraji

O náplni jednotlivých realizovaných akcí muzea mne informovala a podklady poskytla Mgr. Habartová, Acta muzealia (článek v této době v tisku).

5.2 Muzeum Kroměřížska

Na řece Moravě leží město Kroměříž, které je též nazývané Hanácké Athény. V jeho historickém centru je Velké náměstí, kde nedaleko Arcibiskupského zámku má své sídlo Muzeum Kroměřížska. Budova muzea je umístěna v podloubí, které obklopuje celé náměstí.

Do správy muzea spadají objekty:

- Hlavní budova na Velkém náměstí – ředitelství, expozice, odborná pracoviště
- Zámek v Chropyni - (výpůjčka od Arcibiskupství) expozice
- Větrný mlýn v Těšínech – kulturní památka
- Památky lidového stavitelství Rymice – kulturní památka
- Hrobka rodu Dubských ve Zdislavicích – kulturní památka
- Objekt depozitáře na Hanáckém náměstí

5.2.1 Historie muzea

Od 60. let 19. století se vážou první marné pokusy o založení městského muzea v Kroměříži. Byla to snaha občanů, aby se tímto způsobem oživil kulturní a politický život ve městě.

Jedním z dalších podnětů pro ustavení muzejního spolku ve městě od poloviny 80. let 19. stol. bylo mizení kroměřížských památek. V té době čeští vysokoškoláci z Kroměříže založili „Vlastenecký spolek muzejní v Kroměříži“ (rok 1889). Představa o jejich muzeu byla taková, že jeho součástí bude antikvariát, archiv, knihovna a sbírky. Bohužel, tento úmysl nevyšel a zůstaly jen velkolepé plány.

Ve městě se i římskokatolická církev snažila o zřízení muzea. V Květné zahradě mělo být podle arcibiskupa Kohna, v roce 1900 vybudované diecézní muzeum. Budova však pro tento záměr nebyla vhodná. V roce 1921 se další církevní knihovník a archivář Antonín Breitenbacher pouští do budování církevního muzea. Muzeum bylo prohlášeno diecézním, ale v podstatě šlo jen o shromažďování předmětů. Po jeho smrti v roce 1937 se tyto památky dostaly do sbírek Městského muzea v Kroměříži.

Zrealizovat myšlenku o vybudování městského muzea se podařilo ve 30. letech učiteli Jindřichu Spáčilovi. Muzeum bylo slavnostně otevřeno 4. března 1934, jeho činnost ale částečně narušila 2. světová válka. Muzeum i přes velké problémy i nadále pořádalo výstavy.

Po skončení války, v roce 1948 bylo muzeum umístěno do budovy radnice a zde vystavovalo své sbírky.

Od 1. ledna 1954 přechází muzeum pod státní správu a stává se Okresním vlastivědným muzeem. Velkou změnou je leden roku 1959, kdy muzeum dostává do své správy sbírky kroměřížského zámku. V zápětí se mění i název a vzniká Uměleckohistorické muzeum v Kroměříži. Centralizace a ustavení jednotné muzejní sítě v roce 1976 přináší i změnu názvu na Muzeum Kroměřížska, které svůj název tak nese doposud. (Pálka, Muzeum Kroměřížska)

5.2.2 Historie cílené edukační činnosti muzea

Edukační činnost muzea započala teprve v roce 2000. V příspěvkové organizaci Muzeum Kroměřížska pracují dva muzejní pedagogové.

V loňském roce veřejnost programy pro děti a mládež velmi úspěšně přijala. Nedílnou součástí aktivit a činnosti muzea se stávají právě tyto programy. Proto je velmi potěšitelné, že je navštívilo téměř šest tisíc žáků a studentů.

Tyto speciální programy, které jsou určeny pro školské zařízení, se uskutečňují dvakrát ročně – na jaře a na podzim. Aby se muzeum mohlo stát součástí vzdělávacího procesu, volí zaměření výstav a expozic tak, aby vhodně doplňovala školní učivo.

Programy jsou určené všem věkovým skupinám, tedy pro děti od MŠ až po studenty SŠ a odborných učilišť. V programech jsou také zohledňovány děti zdravotně a mentálně handicapované. Děti se zapojují do programů aktivně formou různých činností, soutěží. Součástí každého programu pro školy jsou pracovní listy, které slouží dětem i pedagogům jako doplněk k učivu. Pedagogové tuto možnost oceňují jako dobrou pracovní pomůcku. (Výroční Zpráva o hospodaření a činnosti organizace za rok 2010)

5.2.3 Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010

Stejně jako u předchozí organizace, i zde u Muzea Kroměřížska jsem vybrala významnější programy, které se vztahují jak ke školským institucím, tak k veřejnosti za minulý rok.

Programy pro školy:

- **Branou muzea do středověku aneb Doba měst a hradů, jak ji ještě neznáte** - program pro MŠ, ZŠ, SŠ - interaktivní výstava z období středověku zachycující život na hradě, v podhradí i na bitevním poli. V příloze PI připojuji z tohoto programu fotografii, která mi byla poskytnuta organizací.
- **Za dlouhých zimních večerů** - program pro MŠ, ZŠ, SŠ - interaktivní výstava představující řemesla a činnosti, které lidé v zimě vykonávali a při kterých velmi často pomáhaly i děti.
- **Velikonoce na Hané** - program byl určen pro MŠ a I. stupeň ZŠ - tradiční velikonoční program, který dětem přiblížil velikonoční zvyky našich předků a přiblížil život a oslavy svátků jara na Hané.
- **Vánoční putování** - program pro MŠ a I. stupeň ZŠ - Vánoční program pojatý tentokrát ve světovém měřítku. Děti se dozvěděly, jak se slaví tyto oblíbené svátky v jiných částech světa.

Programy a výstavy pro školy a veřejnost:

- **Ida Saudková – Správná volba** – výstava představila 57 děl Idy Saudkové z let 1999 – 2009. Převážně jsou to její aranžované černobílé fotografie z několika cyklů, doplněné kolorovanými fotografiemi a osmi „komixy“ a také čtyři keramické talíře.
- **Božský komediant Salvador Dalí** - výstava kompletního souboru 100 originálních dřevořezů – ilustrací k Dantově Božské komedii.

- **Pravěk počítačů** - na výstavě „Pravěk počítačů“ bylo představeno přes sto kusů 8 a 16 bitových počítačů, desítky monitorů, tiskáren, joysticků a myši ze soukromé sbírky.
- **Adopce srdce** - výstava fotografií z Rwandy – v rámci projektu podpory sirotek vzešlých z občanské války ve Rwandě. Dne 8. 2. 2010 se uskutečnila stejnojmenná přednáška RNDr. Josefa Kuchyni s promítáním o hnutí Maitri, které podporuje podvyživené děti z Konga a sirotky po genocidě ve Rwandě.
- **Karel Hynek Mácha inspiruje studenty arcibiskupského gymnázia Kroměříži** - ke dvoustému výročí narození básníka Karla Hynka Máchy připravili studenti Arcibiskupského gymnázia v Kroměříži literární pásmo a výstavu výtvarných prací inspirovaných Máchovými verši.

Výčet aktivit Muzea Kroměřížska je velmi rozsáhlý, proto jsem zde zmínila jen některé z nich. Pro svou práci jsem použila interní materiály organizace a jednotlivé aktivity byly konzultovány s pracovníci muzea Ing. Knápkovou.

5.3 Slovácké muzeum v Uherském Hradišti

V srdci Slovácka, v centru města Uherské Hradiště, má uprostřed městské zeleně své sídlo Slovácké muzeum.

Do správy muzea spadají objekty:

- Hlavní budova – ředitelství, expozice, sály, Centrum tradiční lidové kultury
- Galerie Slováckého muzea – kulturní památka, expozice, výstavy
- Památník Velké Moravy – národní kulturní památka, expozice, výstavy
- Soubor památek lidového stavitelství Toporná 90 – památka lidového stavitelství
- Soubor památek lidového stavitelství Toporná 93 – památka lidového stavitelství
- Konzervační pracoviště Uherské Hradiště
- Národní kulturní památka Uherské Hradiště, Sady – archeologická lokalita

- Národní kulturní památka Staré město, Špitálky – archeologická lokalita
- Národní kulturní památka Modrá u Velehradu – archeologická lokalita
- Archeologické pracoviště Uherské Hradiště - přednáškové centrum, fotoateliér, depozitáře
- Muzeum lidových pálenic Vlčnov – expozice
- Letecké muzeum Kunovice – expozice letectví

5.3.1 Historie muzea

Roku 1895 se v Praze konala Národopisná výstava československá. Byla to právě tato výstava, která se stala impulsem k založení Slováckého muzea v Uherském Hradišti.

Ve městě, na Masarykově náměstí se nacházel zrušený jezuitský klášter, aby jeho místnosti našly využití, poskytla je městská rada potřebám vznikajícího muzea. Od roku 1913 jsou zde shromažďovány a rozmisťovány národopisné, archeologické a umělecké sbírky.

Slavnostního otevření se muzeum dočkalo dne 1. června 1914. Bohužel, čtyři roky poté, v roce 1918 se muzeum uzavírá a budova slouží jako kasárna. Od března roku 1919, kdy byla nově ustavena *Národopisná a muzejní společnost* se objevují pokusy o opětovné otevření muzea. Obrat k lepšímu nastává až o deset let později, v roce 1929. Vzniká nové kuratorium Slováckého muzea a město pro jeho potřeby kupuje budovu bývalého střeleckého spolku ve Smetanových sadech.

Nová budova muzea byla otevřena 15. srpna 1931. Protože zde ale scházely hodnotnější výstavní prostory a nebylo místo na umístění depozitářů, bylo v roce 1936 rozhodnuto, že se objekt rozšíří o malou přístavbu. Avšak ani tyto stavební úpravy nedokázaly řešit reálné potřeby muzea a tak v roce 1940 začala další, ale rozsáhlejší přístavba budovy. Stavební práce byly dokončeny na začátku roku 1942 a následně i instalace sbírkových exponátů a vnitřního vybavení. Činnost muzea je ale narušena 2. světovou válkou, v roce 1943 dochází ke zrušení muzejního spolku a muzejní sbírky jsou z Uherského Hradiště přestěhovány. Ke znovu otevření muzea dochází až v roce 1946, kdy jsou exponáty navraceny zpět.

Na začátku šedesátých let získalo muzeum do své správy muzeum a Památník Velké Moravy ve Starém městě a archeologické lokality na Modré a Špitálky. V roce 1962 muzeum nabylo budovu v Otakarově ulici a slavnostně tak mohlo otevřít Galerii výtvarných umění. K dalšímu rozšíření prostor a zároveň i působnosti muzea došlo v roce 1966, kdy přebralo do své správy lapidárium na Velehradě. Zároveň byla dokončena dostavba pravého křídla hlavní budovy ve Smetanových sadech.

K dalšímu rozšíření činnosti došlo v roce 1982, kdy pod působnost Slováckého muzea připadlo i městské muzeum v Bojkovicích. V důsledku změn, které se odehrály po roce 1989, dochází i ve Slováckém muzeu k majetkovému vyrovnání. Církev přebírá zpět do svého užívání prostory lapidária na Velehradě a fary v Kostelanech. Pod správu městského muzea v Bojkovicích přecházejí expozice a sbírky na zámku Nový Světlov. Slovácké muzeum pro své deponitáře náhradou získává dvě památkově chráněné zemědělské usedlosti v obci Topolná a je mu pronajat suterén františkánského kláštera v Uherském Hradišti a budova bývalé školy v Buchlovicích. (Frolec – autorský kolektiv odborných pracovníků Slováckého muzea)

5.3.2 Historie cílené edukační činnosti muzea

Edukační činnost se u Slováckého muzea odvíjí od roku 2000. Na rozdíl od jiných muzejních zařízení, nedisponuje tato organizace muzejními pedagogy. O to záslužnější práci vidím v tom, že této nelehké úlohy se zhostili odborní pracovníci, kteří i přes své pracovní vytížení věnují nemalé úsilí, aby se cílená spolupráce se školami a zařízeními školského typu nadále vyvíjela. Svědčí o tom velké množství uspořádaných speciálních programů. V loňském roce jich připravili šedesát a navštívilo je 1 536 dětí a žáků. (Výroční Zpráva o hospodaření a činnosti za rok 2010)

5.3.3 Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010

Vzhledem k velkému množství programů, které Slovácké muzeum v minulém roce pořádalo, jsem vybrala významnější projekty.

Programy pro školy: Ze stálých programů je to například projekt Rok v muzeu, který se konal v návaznosti na dané roční období. Vzhledem k tomu, že projekt měl velký úspěch, uvedu jej podrobněji.

- **Rok v muzeu** - projekt pro děti předškolního věku z MŠ a děti prvního stupně ZŠ. Přibližuje obyčejový rok na Slovácku. Ve stálé národopisné expozici jsou děti motivovány formou čtyř programů, které názorně přibližují zvyky a obyčeje jednotlivých období. Současně programy využívají všech složek dětského folkloru – slovesnou, hudební a pohybovou, které lze ideálně využít v rámci školních mezipředmětových vztahů (literární, výtvarná, hudební a tělesná výchova). V měsících září – říjen proběhl program **Podzim v muzeu - dožínky a hody**. Jednalo se o první část výukového projektu pro děti předškolního věku z MŠ a žáky 1. – 3. tříd ZŠ, který se váže na období podzimu. Program se odehrává se ve stálé národopisné expozici Slovácko – v oddíle dožínek, hodů a v části prezentující zemědělské činnosti, kde byly děti názorně seznámeny se zvyky a obyčeji v období dožínek a hodů, učily se písně a popěvky, spojené s těmito zvyky i zemědělskou činností. Druhá část muzejního programu **Zima v muzeu – fašánek** je pro děti tematicky zaměřena na zvyky fašankového období, které následuje po čase vánočním a je spjato s veselím a hojností. Děti se zábavnou formou seznámily s tradicí této části zvykoslovného roku, program byl zaměřen na využití výtvarných možností zvyku - výrobu vlastní fašankové masky, na hudební a pohybové aktivity s využitím poznatků a vědomostí ve společném závěrečném fašankovém průvodu. Třetí část projektového vyučování **Jaro v muzeu – velikonoce** v expozici Slovácko přibližuje dětem sledovanou problematiku krátkým exkurzem ve stálé expozici. Na něj bezprostředně navazuje vlastní tvořivá část, podporující slovesný, hudební, taneční a výtvarný projev, spojený s výukou písní a říkadel, výrobou symbolů, atributů zvyku (kraslice, pletení pomlázek, výroba létečka, pečení obřadního pečiva). Závěrečná část projektu **Léto v muzeu – letnice – Jízda králů** před koncem školního roku seznámil děti ve stálé národopisné expozici s průběhem a podobami zvyků, vážících se ke svátkům letnic – s jízdou králů a občůzkou královniček. Děti si poté samy vyrobily rekvizity a papírové růžičky pro výzdobu koní při jízdě králů, naučily se některé veršované vyvolávky a pokusily se zapojit vlastní fantazii při tvoření nových veršů na své spolu-

žáky, seznámily se s říkankami spojenými s obchůzkou královniček a vyzkoušely si v reálu průběh obou letničních obchůzek.

- **Velikonoce v muzeu, Vánoce v muzeu** – programy pro MŠ, ZŠ: dva cykly předvádění výroby tradičních zvykoslovných předmětů - pracovní dílničky s tvůrci-lectory, kteří se zaměřují na práci s přírodninami a názorně předvádějí zhotovování velikonočních a vánočních zvykoslovných předmětů. Žáci si mohou pod jejich dohledem prakticky vyzkoušet předváděné techniky.
- **Na návštěvě v galerii** - program pro MŠ a žáky 1. tříd ZŠ. Jedná se o povídání formou dialogu o galerii jako místě pro výtvarné umění, vysvětlování základních pojmů z výtvarného umění, ukázky výtvarných děl podle oborů, tematiky a technik.
- **Kouzelné barvičky** - tvořivý program pro z MŠ, žáky 1. - 2. tříd ZŠ. Děti se seznámí se základními barvami a různými odstíny, barvy očima, pocitem a představou, míchání vlastních barevných odstínů, z pomalovaných papírů vytvoří společný obraz.
- **Dobrodružství čáry** - tvořivý program vhodný pro žáky 1. - 3. tříd ZŠ. Jde o úvod do poznávání moderního výtvarného umění.
- **Umění jihovýchodní Moravy I.** – určeno pro žáky 2. – 9. tříd ZŠ. Povídání ve stálé expozici o umělcích, dílech a námětech. Děti se seznámily s okruhem regionálních výtvarných umělců od konce 19. století až do poloviny 20. století.
- **Umění jihovýchodní Moravy II.** - tvořivý program pro děti 3. – 9. tříd ZŠ, které už absolvovaly prohlídku stálé expozice. Děti si vybraly některý z vystavených obrazů a podle něj tvořily vlastní obrázek, v němž prožívaly pocity autora z hlediska jeho inspirace, provedení a zároveň hledaly další možnosti k vyjádření daného tématu (časový posun vyjádřeného děje – před a po vzniku díla, tvary, barevnost apod.).
- **Portrét a figura/ národopisný námět** - tvořivý program pro žáky ZŠ: 1. varianta pro 2. - 4. třídy, 2. varianta pro 5. - 9. třídy. Úvod programu je formou pohádky o moudrém králi, který si nechal namalovat všechny své poddané; podle věku dětí pak doplňující informace o oblibě národopisných námětů ve výtvarném umění od 19. století.

- **Co je to krajina?** Tvořivý program vhodný pro žáky 2. - 9. tříd ZŠ. Jedná se o rozvíjení vzájemné komunikace o představách, pocitech a osobním vztahu ke krajině, vyjádření potřeby a podoby vlastního (oblíbeného) místa v krajině. Výtvarné zpracování tematiky a následně vytvoření společného prostorového obrazu/objektu krajiny s použitím nejrůznějších materiálů a výtvarných technik.
- **Kytičkový den.** Tvořivý program pro děti z MŠ a ZŠ k MDD /1. června/ ve spolupráci s Nadací Děti-kultura-sport. Podle zručnosti a fantazie vytvořily děti květiny z papíru, zasadily je do trávníku na nádvoří galerie, kde společným úsilím vznikla krásná barevná zahrada.

Ze speciálních programů, které organizace Slovácké muzeum pořádá, uvedu namátkově:

- **Antika. Ke kořenům Evropy** – výukový program, jehož tematické zaměření je přizpůsobeno školním osnovám i věku účastníků. Žáci jsou rozděleni do třech skupin v jednotlivých částech výstavy.

Horní sál - žáci mladší než 6. třída: komentovaná prohlídka přizpůsobená věku – důraz na zvířata, magické bytosti apod.

6. – 9. třída: přednáška a komentovaná prohlídka – důraz na rozvoj umění a řemesel, poukázání na vztah k území ČR

Střední školy: přednáška a komentovaná prohlídka – poukázání na ekonomickou, uměleckou a politickou provázanost Evropy již od doby bronzové

Odpočívadlo - mladší než 6. třída: pracovní listy (minojské nástěnné malby), oblékání, malování obrázků, vyprávění mytických příběhů

6. třída a výše: alfabeta, pracovní listy (vázové malby – černá a terakota), oblékání, možnost malování podle předlohy (kopie antické lampy, případně mince), podle věku zvolený příběh z Hésioda, Homéra apod.

Dolní sál - mladší než 6. třída: komentovaná prohlídka – bydlení a způsob života v antickém Římě (s důrazem na děti)

6. třída a výše: komentovaná prohlídka – bydlení a způsob života, Pompeje a jejich zánik

- **Čtvrtky s Josefem Ladou.** V průběhu trvání výstavy J. Lady byly realizovány pravidelné programy pro žáky ze základních škol. Obsahem byla ilustrační a literární tvorba autorova, listování, prohlížení a čtení z knížek, které si účastníci přinesli. Ukázkou ze společného sezení je fotografie, která je majetkem organizace. Příloha P II.

Programy a výstavy pro školy a veřejnost:

- **Interaktivní programy k výstavě J. Lada.** Komentované prohlídky výstavou formou oboustranného dialogu mezi kurátorem a návštěvníky, hledání souvislostí nebo rozdílů mezi minulostí a současností, porovnávání životního stylu v proměnách století, hledání příběhů v Ladových dílech.
- **Dny evropského dědictví 10. - 11. 9. 2011 – 9. ročník malování v dětském ateliéru na téma Den památek a Lidová řemesla,** ve spolupráci s Nadací Děti-kultura-sport. V průběhu obou dnů přicházejí děti různého věku do galerie a výtvarnými prostředky zachycují zážitky a události, které je zaujaly při procházkách městem naplněným množstvím programů. Výsledkem je prezentace prací v dětském ateliéru.

Uvedené programy a aktivity Slováckého muzea jsem v organizaci konzultovala s paní PhDr. Rašticovou, která mi také poskytla interní podklady organizace.

5.4 Muzeum regionu Valašsko

Když se řekne Valašsko, každému z nás se asi vybaví drsná hornatá krajina, bača s ovečkami, písňe a tradice. Na severovýchodní Moravě, na březích řeky Vsetínská Bečva se rozkládá město Vsetín. Dominantou města je zámek se svojí vysokou věží, která je viditelná zdaleka. V zámku má sídlo ředitelství Muzea regionu Valašsko.

Do správy muzea spadají objekty:

- Zámek Vsetín – ředitelství organizace, expozice, odborné pracoviště
- Hvězdárna – odborné pracoviště

- zámek Kinských ve Valašském Meziříčí – expozice skla, gobelínů, výstavy
- kostel Svaté Trojice - architektonické, náhrobní a oltářních plastiky
- zámek a park Lešná – vzácné dřeviny a rostliny (azalky, rododendrony), zámek je v rekonstrukci

5.4.1 Historie muzea

Pohledem do historie vidíme, že první pokusy dobrovolníků na Vsetínsku uchovat památky z oboru národopisu, umění, školství, průmyslu a živností přicházejí již před „Valašskou výstavou národopisnou“ ve Vsetíně v roce 1892.

Zastáncem myšlenky na zřízení muzea ve Vsetíně byl především historik Matouš Václavek a touto myšlenkou nadchnutí další občané. I když výstavní výbor o několik let později, roku 1895, důrazně prosazoval založení muzea, pro exponáty se nenašla vhodná budova a exponáty ze Vsetínska byly převezeny do tehdy už fungujícího muzea ve Valašském Meziříčí.

Až v roce 1924, o 40 let později, je zásluhou lékaře MUDr. Františka Sovy založeno ve Vsetíně muzeum. MUDr. Sova byl významným vsetínským občanem, který se podílel na kulturním a společenském životě města a který také vsetínskému muzeu věnoval své soukromé sbírky. Tímto činem položil základy muzea a jeho výstavní činnosti.

O osm let později, v roce 1932 městská rada muzeu propůjčila na dobu 3 let místnosti v hospodářské škole, kde v té době byly instalovány první muzejní expozice.

Dva roky na to, v roce 1934, vzniká ve Vsetíně Musejní spolek Okresního Sovova muzea, který byl založen k jeho správě. Záměrem spolku byla výstavba budovy muzea a rozšíření jeho členské základny. Stavba budovy však z nedostatku finančních prostředků nemohla být realizována. Také vsetínská veřejnost neprojevila o stavbu takový zájem, jak by se očekávalo.

V průběhu války se rozrostla členská základna Musejního spolku a dosáhla rekordního stavu kolem 140 členů, ale jeho činnost byla pozastavena. Po válce zájem veřejnosti o členství ve spolku klesá a muzejní práce se ze zájmové práce ve spolku v průběhu let mění v odbornou profesi placených zaměstnanců.

Muzeum dostává přiděleno místnosti ve staré radnici na Horním náměstí a po jejich opravě v roce 1952 vzniká dočasná expozice a začíná se připravovat expozice nová, otevřená k 10. výročí osvobození. Tato expozice je zrušena na začátku roku 1964, kdy se muzeum sloučí s muzeem ve Valašském Meziříčí a Kelči a získává nový název Vlastivědný ústav.

V této době se muzeum stěhuje do vsetínského zámku, kde má sídlo doposud. (Autorský kolektiv odborných pracovníků Muzea regionu Valašsko ve Vsetíně)

5.4.2 Historie cílené edukační činnosti muzea

Pracovníci Muzea regionu Valašsko připravují pro školy každoročně řadu aktivit souvisejících především s výstavní a terénní (exkurzní) činností. Jedná se hlavně o lektorské a jiné programy k výstavám, výtvarné a další soutěže či spolupřádání školních olympiád. Většina na těchto akcích se odehrává na půdě muzea, daří se tak plnit dlouhodobý cíl – dostat mladou generaci do muzea. Muzeum mezi svými pracovníky nemá muzejního pedagoga, proto se touto činností zabývají odborní pracovníci, kteří tak činí v rámci kumulované funkce. (Výroční Zpráva o hospodaření a činnosti organizace za rok 2010)

5.4.3 Aktivity muzea pro školy a veřejnost v roce 2010

Organizace navázala dlouhodobou spolupráci s mateřskými, základními a středními školami, včetně škol integrovaných a speciálních. Dlouhodobě jsou spolupřádány biologické a dějepisné olympiády a pravidelné akce. V roce 2010 se lektorských programů pro školy zúčastnilo celkem 1 401 dětí a žáků.

Programy pro školy:

- **Pásli ovce Valaši** – program pro žáky MŠ, ZŠ. Prostřednictvím výstavy se děti seznámily s prostředím luk a pastvin, se vzácnými a ohroženými rostlinami, živočichy a houbami, které jsou svým výskytem vázány na toto prostředí.
- **Václav Cigler – Pocta RNDr. B. Peroutkovi** – výstava skla a prostoru. Program určený pro žáky základních škol, žáci se pokoušeli o vlastní návrh objektové instalace do nádvoří vsetínského zámku.

- **Zbojnický mýtus** – program pro děti MŠ a 1. stupně ZŠ. Program k výstavě má popustit fantazii návštěvníků, vtáhnout je do příběhů a probudit v nich hluboký citový prožitek.
- **Hračky - úplně vážná věc** – program je rozdělen pro děti MŠ a 1. stupně ZŠ a pro žáky 2. stupně ZŠ a SŠ. Princip hry, tvůrčí hravosti i role hračky se promítají nejen do zajímavého konceptu výstavy, ale i do poutavých a zábavných populárně-naučných programů, pohrávajících si s hlasy zvířat nebo se zvukomalebnými citoslovci, foneticky napodobujícími přirozené zvuky reálného světa.
- **I ruka vidí** – program pro děti od 4 let. Jedná se o prožitkový program, který je v celoroční nabídce organizace. Program je zaměřen na vnímání normálního světa všemi smysly, kromě zraku.

Programy a výstavy pro školy a veřejnost:

- **Soužití s velkými šelmami** – přírodovědná výstava spojená s přednáškou a s promítáním filmu o životě zvířat.
- **Zámecké adventní kouzlení** – jarmark rukodělných výrobků, živý betlém, projížďka na koních po zámeckém parku.
- **Etiopie I a II – trochu jiná Afrika** – výstava fotografií spojená s přednáškou o putování tří českých zoologů po Etiopii.
- **Pouť do Santiaga de Compostela aneb pěšky až na Konec světa** - povídání Ing. Bzonka o peší cestě z Valašského Meziříčí až do španělského poutního města Santiago de Compostela.

K výše uvedeným aktivitám Muzea regionu Valašsko jsem použila interní materiály organizace a programy jsem v organizaci konzultovala s paní Kukulovou.

Shrnutí

Na základě poskytnutých materiálů jednotlivými pracovníky muzeí a provedených rozhovorů s muzejními pedagogy jsem rozdělila programy dle těchto hledisek:

Programy pořádané muzei lze rozdělit dle několika hledisek.

- Hledisko časové – muzea pořádají pro školy dva typy programů, tzv. **pravidelné programy**, které se opakují v určitých cyklech anebo jsou zaměřené k určitému ročnímu období (např. Velikonoce v muzeu, Vánoce v muzeu), případně je program v nabídce muzea po celý rok. Do časového hlediska dále spadají **specializované či příležitostné programy**. Jedná se o programy pořádané většinou k aktuálním výstavám, případně zajímavým výročími nebo společenským událostem (např. Dny evropského dědictví).
- Hledisko tematické – programy jsou zaměřeny podle jednotlivých **společenských oborů**. Přírodovědné programy se ale v muzeích vykytují ojediněle, v nabídce jsou spíše programy s národopisnou tematikou (např. Zbojnický mýtus) anebo programy s historickou tematikou (např. Branou muzea do středověku aneb Doba měst a hradů, jak ji neznáte).

Soudobé dějiny, tj. dějiny zaměřené na historii od roku 1950 jsou již zastoupeny v menší míře, což se domnívám, že je škoda. Na otázku proč se tyto programy nepořádají, odpovídali odborní pracovníci muzeí, že absence těchto programů se odvíjí od nedostatečného počtu kvalitních odborných teoretických prací. Regionální muzejní historikové se proto nemohou opřít o tzv. „velkou vědu“. Zpracování dějin tohoto období naráží na problémy se zpřístupňováním archívních fondů; buď nejsou zpracovány, nebo obsahují citlivé údaje anebo se na ně vztahuje lhůta ke zveřejnění. Velkým problémem, se kterým se potýkají odborní pracovníci muzeí při dokumentaci dějin, je nedostatek depozitních prostor. Z tohoto důvodu muzejní organizace prioritně sbírají předměty ze staršího období. Ze získaných poznatků z této pasáže vychází i má doplňující doporučení.

6 NÁVŠTĚVNOST MUZEÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE

Jedním z úkolů mé bakalářské práce je doporučit opatření ke zvýšení návštěvnosti muzeí. Proto považuji za vhodné v této části práce uvést data o skutečné návštěvnosti jednotlivých muzeí, jako základnu pro budoucí srovnání vývoje. Pro získání dat o návštěvnosti jednotlivých muzejních organizací jsem použila program GORDIC WinUCR-Účetnictví a rozpočet.

6.1 Představení programu – GORDIC

Tento program je určen pro zpracování účetnictví a rozpočtu jak samostatných územních samosprávných celků, tak příspěvkových organizací. Příspěvkové organizace v oblasti kultury předávají měsíčně svá data účetnictví a rozpočtu ke kontrole, a to v souladu s metodickým řízením, které nastavil zřizovatel příspěvkových organizací za účelem kontroly a vyhodnocení jejich hospodaření a zajištění efektivního financování těchto organizací.

Jedním z mnoha automatizovaných výstupů z programu, které používám, je sestava (přehled) o stavu a měsíčním vývoji návštěvnosti v jednotlivých organizacích a to v návaznosti na měsíční účtování o návštěvnosti. Souhlas pro použití dat o návštěvnosti jednotlivých organizací od statutárních zástupců a vedoucího odboru kultury a památkové péče připojuji v přílohách své práce P IX – P XIV.

Každá z organizací v oblasti kultury měsíčně účtuje o počtu návštěvníků, kteří navštíví její výstavy a expozice. Pro své vykazování používají kategorie a jejich náplně jsou zakotveny ve vnitřních směrnících organizací:

- **Platící návštěvníci** – v této kategorii se vykazují platící návštěvníci. Návštěvník si může zakoupit jednu vstupenku na více výstav nebo okruh výstav a expozic. Zde příspěvkové organizace také vykazují zpoplatněné programy pro školy, předplatné, zvýhodněné vstupné nebo rodinné vstupné.
- **Neplatící návštěvníci** – nejvyšší část této kategorie tvoří návštěvníci, kteří se zúčastní Dnů otevřených dveří, vernisáží a slavnostního otevření nových expozic.

Bezplatný vstup na výstavy a expozice organizací mají pracovníci Muzejních spolků, pracovníci muzeí a galerií, novináři a redaktoři. Dále mají bezplatný vstup děti do 6 let, děti, které se účastní speciálních programů a doprovodu těchto dětí.

- **Návštěvníků s průkazkou ZTP** – v této specifické skupině organizace evidují osoby a držitele průkazek ZTP, invalidní návštěvníky, jejich doprovod. Některé organizace zde vykazují také důchodce.

V programu Gordic organizace účtují o počtu návštěvníků, kteří si zakoupí v pokladně vstupenku.

Jak jsem již ale v teoretické části uvedla, Metodický pokyn Ministerstva kultury ke zpracování statistického výkazu na svém portále uvádí postup, kdy se „*vykazuje se počet návštěvníků expozic a výstav podle počtu prodaných vstupenek, případně podle záznamu v knize návštěv*“. Uvedený pokyn zde znovu cituji pro objasnění situace. Je běžnou praxí, že si návštěvník v pokladně organizace zakoupí vstupenku, na kterou navštíví buďto jednu výstavu nebo výstav a expozic více, případně celý okruh expozic. Pro organizaci je ale pořád vykazován jako 1 návštěvník.

Muzea rovněž různě vykazují děti MŠ, ZŠ a jejich doprovody. V některých muzeích mají školní třídy předplatné, jinde mají snížené – speciální vstupné. Děti v MŠ do 6 let mají vstup zdarma. U této skupiny dětí a žáků, kteří se účastní speciálních programů a výstav je velké specifikum. Děti se vykazují podle počtu, tedy podle toho, kolik dětí ve skupince se příslušného programu nebo výstavy zúčastní. Běžnou praxí ale je, že po zhlédnutí programu nebo výstavy se doprovod skupinky rozhodne, že následující program je velmi zajímavý a přínosný a že se jej také zúčastní. Pak ovšem nastává situace, že máme jednu skupinu, která je např. na dvou programech, ale vykázána je jen jako jedna.

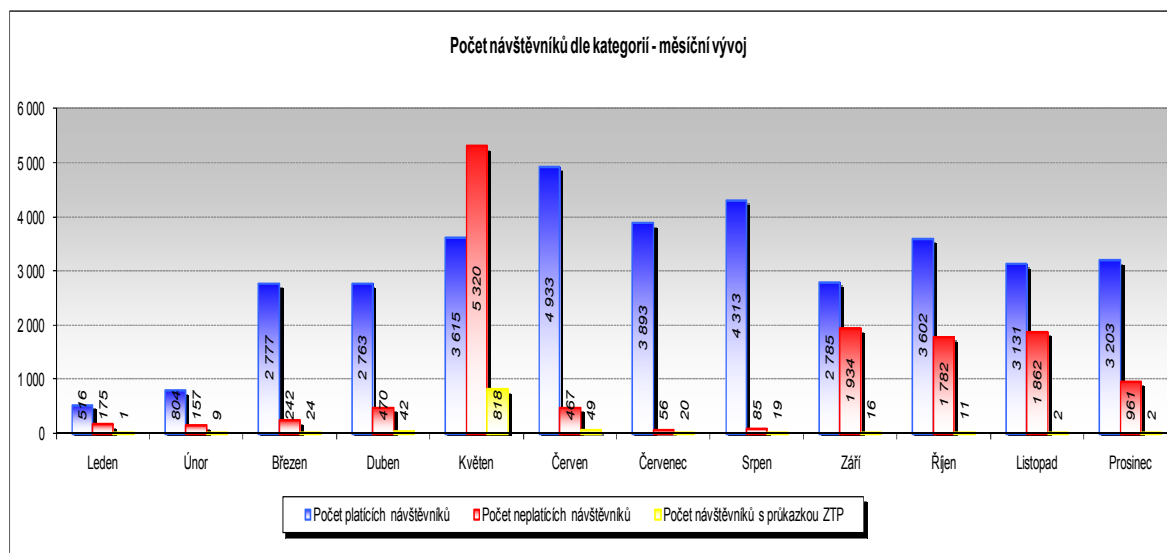
Rovněž i novináři a redaktoři se vykazují různě. Záleží na organizaci, jakou formou má tyto návštěvy ustanoveny ve vnitřní směrnici.

Předchozí informace, které jsem zde uvedla, byly získány konzultacemi s odbornými pracovníky jednotlivých muzeí. Jejich velkým přáním je, aby se vykazování návštěvníků sjednotilo. Návštěvnost v muzeu je jedním z ukazatelů, který vypovídá o činnosti organizace a ta je na jeho základě hodnocena.

6.2 Návštěvnost v Muzeu jihovýchodní Moravy

První organizací, jejíž výstup uvádím, je **Muzeum jihovýchodní Moravy**. Z přiloženého přehledu vyplývá, že v roce 2010 přes pokladnu organizace prošlo 50 859 návštěvníků. Viz příloha P IV.

Obr. 22. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj

[zdroj: Gordic]

Nejvyšší návštěvnost v Muzeu jihovýchodní Moravy, jak vypovídá výše uvedený graf je zaznamenaná v květnu a v červnu. Tuto skutečnost ovlivňuje fakt, že v tyto měsíce nejčastěji muzeum navštěvují školní třídy. Prázdninové měsíce zaznamenávají vysoký zájem návštěvníků o muzejní expozice, tuto skupinu tvoří převážně rodiny s dětmi a zájezdy cestovních kanceláří. V měsíci květnu ale vidíme, že neplacící návštěvníci převažovali. Tento fakt je způsoben tím, že v květnu muzeum pořádá Den muzeí a Noc v muzeu, kdy je do zařízení volný vstup a je o tyto akce velký zájem.

I v dalších měsících (září, říjen, listopad, prosinec) vidíme také poměrně vysoký podíl neplacících návštěvníků. V podzimních měsících roku je organizací uspořádána akce Den řemesel, o kterou je nebývalý zájem a vstup je zdarma. Neplacící návštěvníci rovněž využívají i státem uznaných svátků, kdy je také volný vstup.

Graf ukazuje i podíly placících, neplacících návštěvníků a návštěvníků s průkazkou ZTP. Placící návštěvníci (36 335) jednoznačně převažují a jsou vykázáni ve výši 71,44%, nepla-

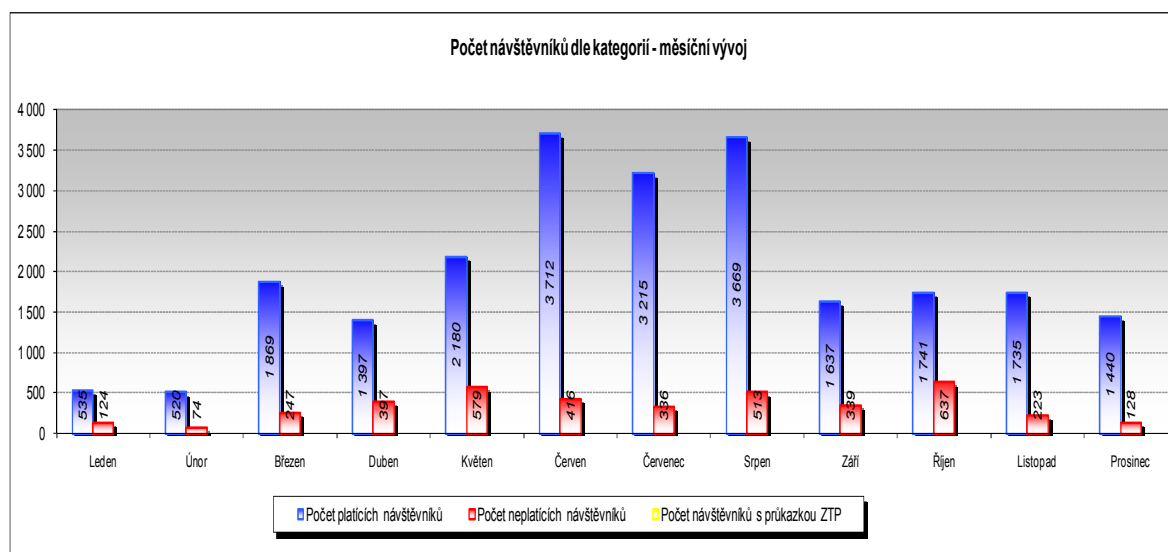
tící návštěvníci (13 511) tvoří 26,57% a návštěvníků s průkazkou ZTP (1 013) organizace vykazala 1,99%.

6.3 Návštěvnost v Muzeu Kroměřížska

Další organizací, kterou se zde zabývám je **Muzeum Kroměřížska**. V edukační činnosti muzea je vykázána návštěvnost téměř šest tisíc dětí a žáků. Přes pokladnu organizace celkem za rok 2010 prošlo 27 663 návštěvníků, viz příloha P V.

Velkým handicapem Muzea Kroměřížska je jeho umístění od objektů v působnosti UNESCO - nedalekého zámku a Květné zahrady. Je zřejmé, že organizované zájezdy navštíví nejprve Kroměřížský zámek a pouze malý zlomek návštěvníků jde shlédnout muzejní expozice.

Obr. 23. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj

[zdroj: Gordic]

I když letní měsíce jsou z hlediska návštěvnosti muzea nejsilnější, školní třídy Muzeum Kroměřížska navštěvují průběžně po celý rok. Nejčastěji to je v měsíci březnu, dubnu, květnu, červnu, září, říjnu, listopadu a prosinci. Na tyto měsíce muzeum cíleně směřuje přípravu programů pro školy. V měsíci květnu a říjnu vidíme vyšší podíl neplacitých návštěvníků. Na tyto měsíce jsou směřovány Dny otevřených dveří, Dny muzeí a Den Zlínského kraje.

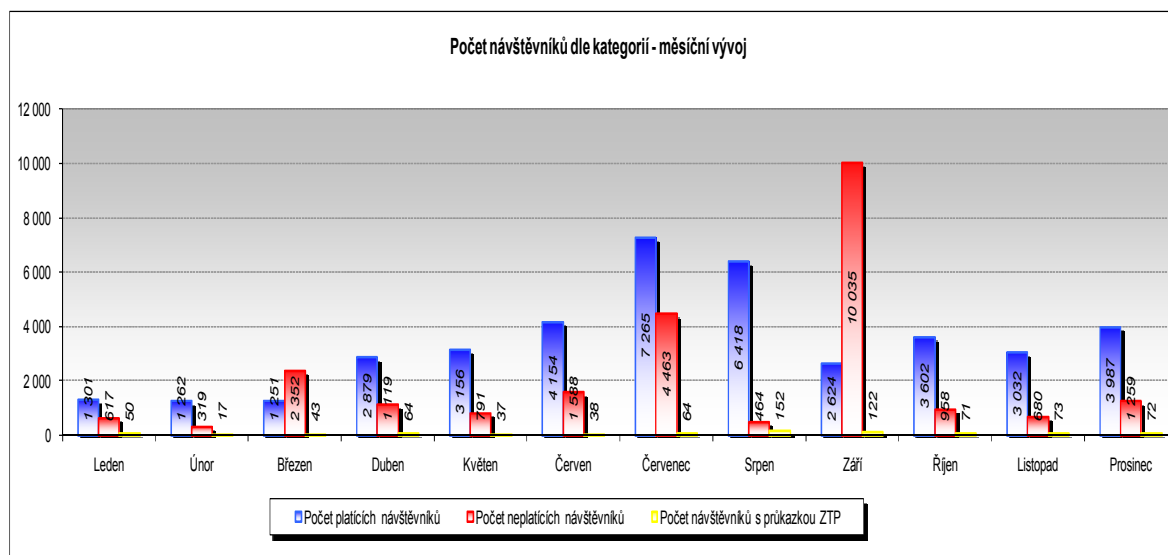
Graf ukazuje podíly platících a neplatících návštěvníků. Platící návštěvníci (23 650) jednoznačně převažují a jsou vykázáni ve výši 85,49%, neplatící návštěvníci (4 013) tvoří 14,51% a návštěvníky s průkazkou ZTP organizace nevykazuje. Je to z toho důvodu, že do konce ledna 2011 byli návštěvníci s průkazkou ZTP zahrnováni do kategorie neplatících návštěvníků, od měsíce února 2011 jsou již sledováni odděleně. V Muzeu Kroměřížska je bezbariérový přístup do Galerie v podloubí, do nově vybudované expozice Archeologicko-historické expozice, Malé galerie a expozice Člověk a příroda. Bohužel, stálá expozice Maxe Švabinského je pro vozíčkáře nedostupná.

6.4 Návštěvnost ve Slováckém muzeu

Organizace **Slovácké muzeum** se řadí k předním českým muzeím. Tato skutečnost je patrná i co do počtu návštěvníků. Přes pokladny objektů Slovácké muzea prošlo v roce 2010 66 379 návštěvníků, viz příloha P VI.

Vliv na návštěvnost měly bezesporu i nově otevřené expozice ve Starém Městě Památník Velké Moravy a Muzeum pálenic ve Vlčnově.

Obr. 24. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj

[zdroj: Gordic]

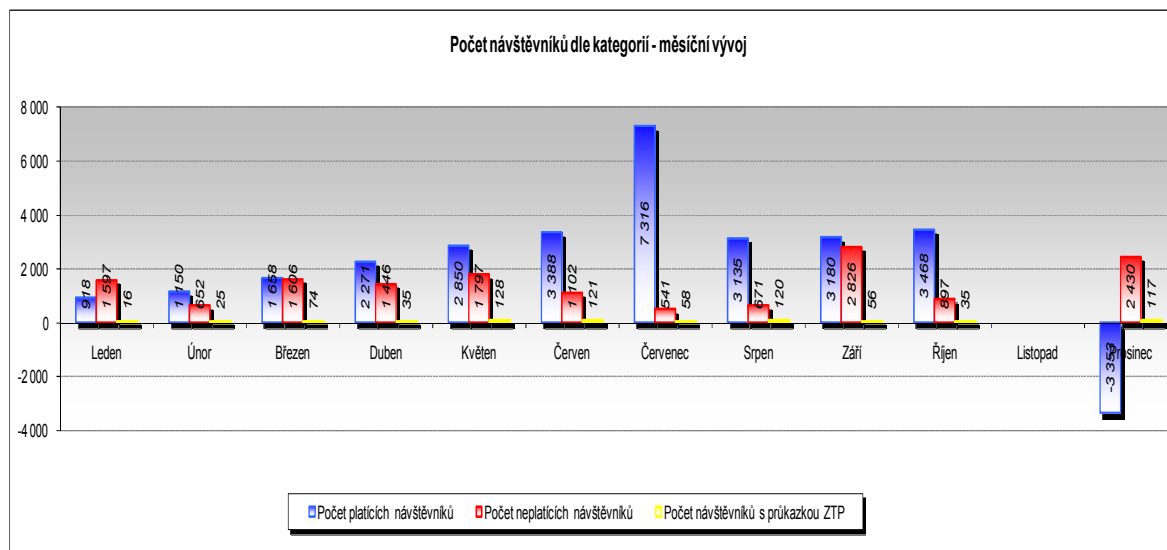
Graf s počtem návštěvníků Slovákého muzea vypovídá jasně. **Největší počet** návštěvníků je evidován v září a o prázdninách. Školní třídy muzeum navštěvují nejčastěji od března do června a pak zase před vánoce. Měsíce leden a únor jsou jako u ostatních hodnocených organizací nejslabšími měsíci z celého roku, což může být mimo jiné zapříčiněno finančním „vyčerpáním“ běžných návštěvníků, které ovlivnily předchozí období. Jedná se zejména o vánoční svátky, kdy rodiny zatěžují větší výdaje než v jiných měsících roku. Vyšší podíl neplacících návštěvníků v září je způsoben tím, že se v měsíci září konají Dny vína. Jedná se o velkolepou dvoudenní akci spojenou s otevřením všech památek v Uherském Hradišti. V měsíci květnu je každoročně realizována akce Den muzeí a památek, kdy je také vstup bezplatný.

Graf ukazuje i podíly placících, neplacících návštěvníků a návštěvníků s průkazkou ZTP. Placící návštěvníci (40 931) jednoznačně převažují a jsou vykázáni ve výši 61,66%, neplacící návštěvníci (24 645) tvoří 37,13% a návštěvníků s průkazkou ZTP (803) organizace vykázala 1,21%.

6.5 Návštěvnost v Muzeu regionu Valašsko

Muzeum regionu Valašsko je čtvrtou organizací, kterou zde srovnávám. Měsíční návštěvnost v tabulce nekorresponduje se skutečným měsíčním stavem návštěvníků. V průběhu roku došlo v organizaci k chybnému účtování návštěvníků, tudíž poslední měsíce jsou zkresleny a doúčtovány tak, aby byl správný celkový počet. Celkově přes pokladny zařízení prošlo v loňském roce 44 670 návštěvníků, viz příloha P VII.

Obr. 25. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj

[zdroj: Gordic]

U Muzea regionu Valašsko je jednoznačně z hlediska návštěvnosti nejsilnější měsíc červenec. V tomto uvedeném měsíci muzeum navštívil **nejvyšší počet** návštěvníků. Školní kolektivy navštěvují muzeum nejčastěji v období května a pak před koncem školního roku.

Nejvyšší podíl mají u Muzea regionu Valašsko platící návštěvníci (27 392) 61,32 %, neplatící návštěvníci (16 389) tvoří 36,69% a návštěvníci s průkazkou ZTP (889) 1,99%. Dle zdroje z interních materiálů organizace vyplývá, že Dny otevřených dveří kategorii neplatících tolik neovlivní, jako spíše pořádané vernisáže, které se ve Vsetíně těší velké oblibě.

U této organizace se musím zmínit o tom, že v současné době organizace realizuje čtyři projekty, které jsou financovány z prostředků Evropských strukturálních fondů a které po svém dokončení významně ovlivní zájem návštěvníků o expozice muzea.

Jedním z projektů je stavební obnova a modernizace zámku Lešná u Valašského Meziříčí. Dalšími projekty jsou „Muzeum budoucnosti Vsetín“, „Regenerace a obnova vegetačních prvků v zámeckém parku v Lešné“, „Environmentální střediska Muzea regionu Valašsko“. Cílem projektů je zvýšení atraktivnosti území prostřednictvím zkvalitnění infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu a zajištění ucelených programů v budovách spravovaných muzeem (zámek Kinských, zámek Vsetín, zámek Lešná a hvězdárna Vsetín) i mimo ně (naučné stezky, exkurze v přírodě, přednášky na školách).

7 DOPORUČENÍ PRO ZVÝŠENÍ NÁVŠTĚVNOSTI

Doporučení 7. 1.

Vyhodnotit řízení a formy marketingu v muzejnictví, zacílit na vlastní propagační kampaně, využít po dohodě s vedením radnic městský mobiliář a městské propagační plochy pro názornou agitaci (například výtvarně zpracovaný plakát). Zajistit finančně dostupné reklamní plochy (například i sloupy trolejového vedení pro upoutávky výstav) V rozpočtu muzeí počítat s dostatkem prostředků na propagaci.

Doporučení (7.1) vyplývá z hodnocení předpokladu P2 a cílených otázek č. 2 a č. 14. Z odpovědí je zřejmá nedostatečná vlastní propagace muzeí obecně a muzejních programů konkrétně, a to přímo v místě (městě) výstavy. Zjistila jsem, že muzea vydávají průvodce výstavou, katalogy, informační letáky. Spolupracují i s médii, (Česká televize v rámci cyklů Toulavá kamera, Český rozhlas, denní tisk a odborné periodika (Mladá fronta). Rovněž jsou pro propagaci využívány regionální tisky a regionální média, web, face book – nelze tedy hovořit o úplné absenci marketingu. Respondenti přesto vnímají absenci **místní propagace**.

Doporučení 7. 2.

Zvýšit atraktivitu výstav. Témata doplňovat o netradiční dobu (noční, večerní čas), využít názorných kostýmů (viz velmi úspěšná výstava egyptologie v muzeu Uherském Hradiště - živé mumie, egyptské princezny....), výstavy více doplňovat promítáním a dobovou hudbou pro podporu více smyslového vnímání. Do netradičního pojetí zapojovat větší děti a studenty, kteří si rádi zahrají historické osobnosti. Možnost této účasti nabídnout i častým návštěvníkům-přátelům muzeí.

Doporučení 7. 2. vyplynulo z vyhodnocení odpovědí. Viz (otázka č. 4, že 48,19% návštěvníků se rozhoduje pro zajímavá témata výstav, z otázky č. 11 vyplývá, že většina respondentů (61,45%) nerozlišuje venkovní a vnitřní prostředí-dává přednost tématům, stejně tak odpovědi na otázku č. 8 o volbě období k návštěvám, kdy 29% respondentů období nerozlišuje a preferuje téma výstavy. Spokojený respondent se vrací, viz i P1. Kvalita a přitažlivost expozice se ukazuje v průřezu více otázek jako hlavní faktor návštěvnosti.

Doporučení 7. 3.

Zvýšit atraktivitu výstav v zimním období volbou speciálních témat, zařadit fotografickou tvorbu, výstavy obrazů, načasovat nové expozice na toto období, výstavy v tomto období zaměřit i na školní témata-spolupracovat se školami, zavést slevy na vstupné v tomto období.

Doporučení 7. 3. vyplynulo z odpovědí k předpokladu P4, otázka č. 8 a č. 9 k preferenci termínů návštěv a následně P5, otázka č. 10 k oblíbenosti témat. Doporučení nemá za cíl návštěvnost v zimních měsících zcela vyrovnat s vyšší návštěvností v létě, ale zmírnit rozdíl a dostat v zimním období do muzeí více návštěvníků, i za cenu organizovaných školních návštěv.

Doporučení 7. 4.

Zaměřit se cíleně jak na principy respondenty preferovaný princip názornosti, tak i na úzce související princip emociálnosti. Pro podporu těchto principů doporučuji zařadit do krátkodobého plánu technická opatření:

- Osvětlení expozic (osvětlení není odborně navrženo, nejsou používány optimální světelné zdroje v souladu s normami, exponáty by měly být nasvětleny zdroji se spojitým spektrem pro zachování barevnosti, nikoliv běžnými zářivkovými tělesy se spektrem čárovým).
- Muzeum by mělo být dobře ozvučeno, hudba a případně film (diapozitivy) by měly navodit příjemnou atmosféru a sdělit návštěvníkovi, že je za hranicí pouličního ruchu a v jiné době.

Doporučení 7. 4 jsem navrhla po odpovědích na otázky k předpokladu P6, otázka č. 12, kde se nepotvrdil předpoklad, že preferovaným principem je Princip individuálního přístupu. Princip názornosti (respondenty preferovaný) je podporován i doporučením, které jsem formulovala v odstavci 7.2. S dobrou podporou principu názornosti souvisí lepší emociálnost (viz i 7.2). I když respondenti nedali důraz na ostatní principy (vědeckosti, individuál-

nosti), princip vědeckosti je standardem profesionálně řízeného muzea, který je schopno posoudit jen omezený vzorek respondentů.

Doporučení 7. 5.

Větší komunikací s návštěvníky, vtahováním do děje a uplatňováním zpětné vazby zvýšit aktivitu návštěvníků a zájem o dění v muzeu.

Toto doporučení vypadá na první pohled jednoduše a snad obecně, pokusím se je tedy rozvinout. Pro realizaci doporučení navrhuji pokusit se navázat při výkladu (preferovaná metoda) dialog, u malých slupinek, rodin následně zvolit individuální přístup (v rozumně aplikované intenzitě), případně se pokusit o diskuzi po prohlídce expozice. Vhodně směřovanými otázkami se snažit vyvolat zájem a získat zpětnou vazbu. Zpětnou vazbu považuji za velmi důležitý prvek edukačního procesu, proto jsem jí věnovala více otázek (otázky č. 15,16,17 a 18). Výsledkem je poznání, že zpětná vazba nedostatečně plní svoji funkci a je zde potenciál ke zlepšení účinnosti edukace. Dovednosti v tomto směru lze získat cíleným výcvikem, což je součástí doporučení. Konkrétně doporučuji: po přivítání návštěvníků se zajímat jakou část expozice přišli navštívit (u více tematických výstav), dotazy evokovat přátelskou atmosféru a uvolnění. Pokud si návštěvník nepřeje komentář, upozornit jej na stěžejní exponáty, pokud je použita metoda výkladu, nepřeměnit ji v monolog a snažit se o dialog. V průběhu výstavy vybízet k diskuzi o tématu výstavy, po shlédnutí se dotázat zda výstava splnila jejich očekávání, zajímat se o jejich názory na muzeum jako instituci a získávat tak náměty na trvalé zlepšování. Usilování o větší partnerství s návštěvníky je jedním ze způsobů jak překonat pasivitu a zlepšit návštěvnost.

K doporučení č. 7.5 mě inspirovala pasivita respondentů (nezájem o individuální přístup, preference výkladu, 45,78% respondentů dává přednost samostatné prohlídce (bez výkladu). Ze závěru předpokladu P7 vyplývá pasivní přístup respondentů, což potvrzuje i minimální zpětná vazba, což je zarážející. Inspirovala mě rovněž pasáž z teorie: *“vědecké pojetí světa zprostředkovává veřejnosti, pak už nemusí jen ilustrovat hotový názor, ale svým návštěvníkům dovolí, aby se na výkladu sami podíleli. Muzeum může své návštěvníky vtahovat do samotného dobrodružství poznání, jemuž každý jednotlivec vtiskne svou pečeť; stane se to pak jeho vlastním poznáním. Muzejní pracovník nebude zastávat roli hlasatele definitiv-*

ních pravd-bude průvodcem na cestě poznávání, je sice bude šité na míru jednotlivce, ale nesmí sklouznout do nahodilé libovůle.“ (Brabcová, Brána muzea otevřená 2003, s. 53)

Doporučení 7. 6

Cíleným výcvikem průvodců a managementu muzeí trvale zdokonalovat jejich edukační návyky, schopnost komunikace, umění navodit příjemnou atmosféru a vtáhnout návštěvníka do děje.

Důvod k zařazení tohoto doporučení č. 7. 6 jsem podrobně popsala v předchozím doporučení, a proto jen doplním známou pravdu: Proces učení je proces celoživotní, zvláště toto pravidlo platí pro ty, kteří se podílí na jakémkoliv edukačním procesu. Předpokladem dobré edukace je dobrý edukátor, vzdělaný nejen v muzejních oborech, ale i v pedagogice a psychologii. Proto doporučuji vypracovat systém výcviku, a to jak témata, tak i periodicitu včetně způsobu ověřování znalostí. Skutečnost, že dobrý edukátor ovlivní návštěvu v muzeu jsem ověřila i ve svém výzkumu (otázka v dotazníku č. 19), kde respondenti uvedli, že jejich rozhodnutí o návštěvě ovlivňuje odborný pracovník muzea ze 60 %.

Proto je důležitý pečlivý výběr pracovníků, jejich erudice, schopnost zaujmout návštěvníky a vytvořit příjemnou atmosféru pro neformální diskuzi a vyvolat i pocit z dobře prožitých chvil, které stojí za to zopakovat.

Doporučení 7. 7

Ve spolupráci s ostatními kraji ČR akcentujme zájem o spolupráci s Moravskoslezským krajem.

Doporučení vychází z odpovědi na otázku č. 21 „Odkud pocházíte?“ Ve výzkumném vzorku silně převažují respondenti ze Zlínského kraje (64, tj. 77,11%), z ostatních krajů stojí za zmínku pouze respondenti z Moravskoslezského kraje (12 respondentů, 14,46%).

Informace, zjišťovaná v rámci výzkumu, je využitelná pro cílenou reklamu, mimo Zlínský kraj se mohou muzea ZK prezentovat zejména v Moravskoslezském kraji, kde je předpoklad vyšší odezvy než v ostatních krajích. Pro výměnu prezentací a vzájemnou publicitu je

vhodné zaměřit spolupráci muzeí i na muzea Moravskoslezského kraje. Toto doporučení však zasluhuje ověření širším výzkumem.

Doporučení 7. 8

Vytvořit odpovídající sociální podmínky pro návštěvníky se zaměřením na návštěvy rodin z pohledu trvání výstavy okolo 2 hodin.

Z mého průzkumu vyplynulo, že nejčastějšími návštěvníky muzeí jsou rodiny a návštěvníci ve věku 41 až 60 let (42,17%), téměř 40% tvoří respondenti ve věku 26-40 let, 46,7% respondentů si vyčlení na návštěvu muzea dvě hodiny a více, do 2 hodin preferuje návštěvu 34,9 respondentů.

- Pro podporu rodin doporučuji využít projektu s názvem Rodinné pasy. Jedná se o slevovou kartu pro rodiny s alespoň jedním dítětem do 18 let, které mají trvalý pobyt ve Zlínském kraji. Na tento „pas“ mohou rodiny využívat slevy v odvětví kultury, sportu, ale i ostatních služeb (nákupy, restaurace, ubytování) na území České republiky, Slovenské republiky a také Dolního Rakouska. Pro doplnění přikládám do seznamu příloh přílohu P VII. – Už máte rodinný pas?
- Ve všech informačních systémech a propagačních místech včetně plakátů navrhuji upozornit na místa k parkování, nejbližší k muzeu, abychom omezili zbytečné objíždění městských center, což předejde i negativní náladě ještě před návštěvou.
- Vzhledem k věkové struktuře a době návštěvy by mělo být samozřejmostí dostupnost sociálních zařízení pro veřejnost. Navrhuji v této souvislosti upravit stávající sociální zázemí tak, aby mohla sloužit i veřejnosti. Realizace postupná dle finanční náročnosti a dle možností úprav (muzea jsou v památkově chráněných objektech). Problém se dotýká všech muzeí, mimo Muzeum jihovýchodní Moravy, které bude v brzké době přemístěno do nových prostor, tím zde tento problém vymizí.
- Z důvodu výše zjištěných navrhuji zajistit jednoduché občerstvení pro návštěvníky. Lze využít nápojové automaty (bez nároku na investici i na obsluhu - zajišťuje dodavatel této služby), klidových zón.

- Pro zaujetí dětí doporučuji zapůjčení zajímavých předmětů (hračky, kreslicí bloky, fixy, omalovánky blízké tématu, modelovací hmota pro ztvárnění některého exponátu za malou odměnu

ZÁVĚR

Záměrem mé bakalářské práce bylo splnění úkolu (hlavního cíle), kterým je zvýšení návštěvnosti muzeí.

V **teoretické části** práce jsem objasnila pojmy, používané v bakalářské práci a provedla literární rešerše k danému tématu. V tomto rámci jsem stručně popsala úlohu muzejního pedagoga, uplatnění pedagogických principů, forem a metod v rámci muzejní edukace.

V rámci kapitoly „Muzeum jako mimoškolské vzdělávací zařízení a jeho edukační činnost“ jsem se dále věnovala významu kulturního dědictví a teorii muzejní edukace včetně soudobé tendence. V této kapitole popisuji i vztah muzea a školy, kterou považuji za důležitou pro rozvinutí a udržení vědomostí, získaných při školní výuce. Nejvýznamnějším zdrojem informací pro teoretickou část práce byla odborná literatura, využila jsem i záznamů z přednášek, interních materiálů muzeí a Zlínského kraje. Z teoretické části jsem vycházela při definici cíle výzkumu, který jsem provedla v praktické části.

Praktickou část jsem uvedla zjednodušeným teoretickým popisem výzkumného designu, dále jsem popsala výzkumný problém, cíl výzkumu a vlastní plán výzkumu (výzkumný design). Ve výzkumném designu jsem popsala zvolený postup výzkumu.

V kapitole „Výzkumný problém“ popisuji předmět výzkumu. Z důvodu přehlednosti výzkumu jsem zařadila bližší informace o muzeích do samostatných kapitol v 5. a v 6. části, pod názvem „Geografické místo výzkumu, vnitřní prostředí muzeí“ a „Návštěvnost muzeí Zlínského kraje“. Součástí praktické části je vlastní analýza muzejní činnosti z pohledu muzejnictví. Tato pasáž obsahuje popis umístění muzeí a jimi spravovaných objektů, přibližuje historii jejich vzniku, stručný popis historie cílené edukační činnosti z pohledu muzejních pedagogů (není předmětem mého výzkumu) a aktivity muzeí včetně tematického zaměření expozic v roce 2010. S touto částí souvisí i data o návštěvnosti, která jsem uvedla samostatně.

Cílem výzkumu bylo zjistit, které metody, techniky a principy, uplatňované v rámci muzejní pedagogiky mohou ovlivnit návštěvnost muzeí a jaký je zájem respondentů o vzdělávání v konkrétních muzejních oborech.

Jako metodu výzkumu jsem zvolila kvantitativní výzkum a k dosažení cíle jsem použila dotazníkové šetření. Pro výzkum jsem zvolila „předpoklady“, které jsem ověřila cílenými otázkami. Otázky, resp. odpovědi z dotazníkového šetření jsem vyhodnotila formou komentovaných grafů. Z odpovědí na otázky jsem vyhodnotila následně předpoklady s dílčími závěry.

Z výsledků vlastního výzkumu jsem vycházela při formulaci doporučení. Současně jsem si vědoma, že můj výzkum zahrnuje všechna krajská muzea a nerozlišuje tedy specifika jednotlivých muzeí. Zaměření na každé muzeum zvlášť by představovalo zpracovat 4 samostatné praktické části. Lze polemizovat samozřejmě o dalších aspektech, jako výběru respondentů, jejich počtu, atd.

Jsem přesvědčena, že i s přihlédnutím k těmto aspektům lze důslednou realizací mých doporučení zvýšit návštěvnost v muzeích Zlínského kraje. Jsem si vědoma obsáhlosti práce v praktické části mimo rámec výzkumu. Moje práce, jak teoretická, tak praktická část má za cíl poskytnout muzeím doporučení ke zvýšení návštěvnosti, mírně nad rámec práce i faktografická data, ze kterých mohou čerpat jak pracovníci muzeí, tak i případní zájemci o muzejní problematiku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**Monografie:**

- [1] BARTOŠEK, Miroslav. Spolupráce muzeí se školami. Sborník příspěvků *Děti mládež, a muzea?* Moravské zemské muzeum, 1995, ISBN 80-7028-074-3
- [2] BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzea otevřená*. Nadace Open Society Fund Praha 2003, Nakladatelství JUKO Náchod. ISBN 80-86213-28-5
- [3] BRABCOVÁ, Alexandra. *Vzdělání v muzeu jako veřejná kulturní služba*. In *Acta musealia Supplementa 2007. Sborník příspěvků z konference Muzeum a škola Zlín 20 – 21. března 2007*. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy, 2007. s. 30 - 32. ISBN 978-80-87130-01-8
- [4] DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha 2002, ISBN 80-246-0139-7
- [5] HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat*. Portál s.r.o., Praha 2004, ISBN 80-7178-820-1
- [6] HOLOUŠKOVÁ, Drahomíra. *Obecná pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 1994. Text pro účastníky studia pedagogické způsobilosti. 82 s.
- [7] CHRÁSTKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007, ISBN 80-7013-363-5
- [8] JAGOŠOVÁ, Lucie – MRÁZOVÁ, Lenka. K rozšíření výuky muzejní pedagogiky na muzeologii Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. In *Acta musealia Supplementa 2007. Sborník příspěvků z konference Muzeum a škola Zlín 20 – 21. března 2007*. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy, 2007. s. 15 - 22. ISBN 978-80-87130-01-8.
- [9] JOHNOVÁ Radka, ČERNÁ Jitka a kol. *ARTS Marketing. Marketing umění a kulturního dědictví*. Vysoká škola ekonomická v Praze, 2007 nakladatelství Oeconomica. ISBN 978-80-245-1276-1

- [10] JŮVA, Vladimír. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001, ISBN 80-85931-95-8
- [11] JŮVA, Vladimír. *Dětské muzeum, edukační fenomén pro 21. století*. Brno: Paido, 2004. 264 s. ISBN 80-7315-090-5.
- [12] JŮVA, Vladimír. sen., jun. *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-85931-06-0.
- [13] KNÁPKOVÁ, Pavla. *Proč je důležité dělat v muzeu programy pro děti*. Pět let Školy muzejní propedeutiky. Sborník absolventských prací žáků Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky 2002-2007: ročník I.-V. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2009, ISBN 978-80-86611-33-4
- [14] MAŇÁK, Josef. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, ISBN 80-7315-039-5
- [15] MARTIN, René a kol. *Slovník řecko-římské mytologie a kultury*. EWA 1993, ISBN 8085764024
- [16] POLÁKOVÁ, Z. s kolektivem *Inspiration muzejní pedagogiky 1*. Moravské zemské muzeum, 2010, ISBN 978-80-7028-361-5
- [17] PRŮCHA, WALTEROVÁ, MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-252-1
- [18] ŠPÉT, Jiří. *Muzea ve vývoji společnosti a národní kultury*. Muzejní a vlastivědná práce, sv. 18, s. 115-116.
- [19] ŠTĚPÁNEK, Pavel. *Obrysy muzeologie*. Pro historiky umění Olomouc. Univerzita Palackého, 2002, ISBN 80-244-0542-3
- [20] ŠVARŤÍČEK Roman, ŠEĐOVÁ Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-313-0

Internetové zdroje:

- [21] Slovácké muzeum – *Výstavy a akce* [online]. Dostupný z [www: http://www.slovackemuzeum.cz/vystavy/archiv](http://www.slovackemuzeum.cz/vystavy/archiv)

- [22] Muzeum Kroměřížska [online]. Dostupný z www: <http://www.muzeum-km.cz/>
- [23] Muzeum jihovýchodní Moravy [online]. Dostupný z www: <http://www.muzeum-zlin.cz/>
- [24] Muzeum regionu Valašsko [online]. Dostupný z www: <http://www.muzeumvalassko.cz/>
- [25] Mezinárodní rada muzeí ICOM [online]. Dostupný z www: <http://www.cz-icom.cz/>
- [26] Wikipedie – *Muzeopedagogika* [online]. Dostupný z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Muzeopedagogika>
- [27] Národní informační a poradenské středisko pro kulturu [online]. Dostupný z www: dostupné <http://www.nipos-mk.cz>

Interní zdroje

- [28] Slováckém muzeum - *Zpráva o hospodaření a činnosti 2010*
- [29] Muzeum Kroměřížska - *Zpráva o hospodaření a činnosti 2010*
- [30] Muzeum jihovýchodní Moravy - *Zpráva o hospodaření a činnosti 2010*
- [31] Muzeum regionu Valašsko - *Zpráva o hospodaření a činnosti 2010*
- [32] Poznatky - *Konference Muzeum a škola*, Zlín dne 16. -17. 3. 2011 (Dvd z konference)
- [33] Muzeum jihovýchodní Moravy, sestavil a upravil PhDr. Ivan Plánka - *Autorský kolektiv odborných pracovníků Muzeum jihovýchodní Moravy*
- [34] Slovácké muzeum, sestavil a upravil PhDr. Ivo Frolec - *Autorský kolektiv odborných pracovníků Slováckého muzea*
- [35] Muzeum Kroměřížska, sestavil a upravil Petr Pálka
- [36] Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně - *Autorský kolektiv odborných pracovníků Muzea regionu Valašsko ve Vsetíně*

Legislativa:

- [37] Zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu
- [38] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních celků
- [39] Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- [40] Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty
- [41] Statut *International Council of Museum* (přijatého 16. valným shromážděním ICOM (Haag, Nizozemsko, 5. září 1989, doplněného a upraveného 18. valným shromážděním ICOM Stavanger, Norsko, 7. července 1995 a 20. valným shromážděním ICOM Barcelona, Španělsko, 6. července 2001) je uvedena (v článku 2)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ Mateřské školy.

ZŠ Základní školy.

SŠ Střední školy.

LŠU Lidové školy umění.

MK ČR Ministerstvo kultury České republiky

NIPOS Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Počet respondentů – návštěvnost v muzeu za posledních 12 měsíců	45
Obr. 2. Přehled získaných informací o muzeu	46
Obr. 3. Četnost návštěvy muzea	47
Obr. 4. Muzejní aktivity, které vedou respondenty k rozhodnutí navštívit muzeum.....	47
Obr. 5. Přehled vyjádření respondentů o návštěvě muzea	48
Obr. 6. Vyjádření respondentů k možnostem prohlídek muzea.....	49
Obr. 7. Vyjádření respondentů k vyčlenění časového úseku pro návštěvu muzea	50
Obr. 8. Vyjádření respondentů k preferovaným měsícům v roce	51
Obr. 9. Vyjádření respondentů, který měsíc je nejméně vhodný pro návštěvu muzea	52
Obr. 10. Oblast zájmů respondentů	53
Obr. 11. Vyjádření respondentů k muzejnímu prostředí.....	54
Obr. 12. Principy preferované respondenty	55
Obr. 13. Metody používané muzejními pracovníky – preferované respondenty	56
Obr. 14. Propagace akcí muzea - vyjádření respondentů	57
Obr. 15. Zpětná vazba - oslovení respondentů	58
Obr. 16. Realizace zpětné vazby.....	59
Obr. 17. Zpětná vazba - oslovení respondentů	60
Obr. 18. Zájem respondentů o výběr témat.....	61
Obr. 19. Vliv odborného pracovníka na příští návštěvu	62
Obr. 20. Věkové kategorie respondentů.....	63
Obr. 21. Návštěvnost respondentů z jednotlivých krajů	64
Obr. 22. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj	93
Obr. 23. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj	94
Obr. 24. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj	95
Obr. 25. Počet návštěvníků dle kategorie – měsíční vývoj	97

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Přehled o periodě návštěv respondentů v muzeu.....	46
Tab. 2. Oblast zájmu respondentů	53
Tab. 3. Principy preferované respondenty	55
Tab. 4. Metody používané muzejními pracovníky - preferované respondenty.....	56

SEZNAM PŘÍLOH

P I - Dotazník

P II - Branou muzea do středověku aneb Doba měst a hradů

P III - Čtvrtky s Josefem Ladou

P IV – Muzeum jihovýchodní Moravy: Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků k 31. 12. 2010

P V – Muzeum Kroměřížska: Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků k 31. 12. 2010

P VI – Slovácké muzeum: Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků k 31. 12. 2010

P VII – Muzeum regionu Valašsko: Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků k 31. 12. 2010

P VIII – Už máte rodinný pas?

P IX – Souhlas vedoucího odboru kultury a památkové péče ZK s poskytnutím dat

P X – Souhlas ředitele Muzea jihovýchodní Moravy s poskytnutím dat

P XI - Souhlas ředitele Muzea jihovýchodní Moravy s poskytnutím dat

P XII – Souhlas ředitele Muzea Kroměřížsko s poskytnutím dat

P XIII – Souhlas ředitele Slováckého muzea s poskytnutím dat

P XIV – Souhlas ředitele Muzea regionu Valašsko s poskytnutím dat

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Prosím o vyplnění uvedeného dotazníku, který je vytvořený pro zjištění, jaký je postoj a zájem respondentů o návštěvnost a vzdělávání v muzeu.

Získané informace budou sloužit jako doplnění mé bc práce.

Děkuji za Váš čas. Kotásková Marie

1. **Byl/a jste za posledních 12 měsíců v muzeu?**
 - ano
 - ne

2. **Odkud jste se dozvěděl/a o muzeích ve Zlínském kraji?**
 - z masmédií
 - od známých
 - z reklamních materiálů muzea

3. **Jaká je perioda Vašich návštěv za posledních 12 měsíců?**

4. **Co u Vás rozhoduje o návštěvě muzea?**
 - nově vybudovaná expozice
 - téma výstavy mne zaujalo
 - nabízí nový zážitkový program (vánoce, velikonoce)
 - beseda s cestovale, odborníky, pamětníky
 - jiné

5. **Muzeum navštěvujete:**
 - sám
 - s přáteli
 - s rodinou
 - se školou
 - organizovaně s CK
 - s nevládní neziskovou organizací
 - jinak

6. **Pokud se účastníte výstavy, upřednostňujete:**
 - individuální prohlídku
 - prohlídku s průvodcem
 - prohlídku s audioprůvodcem (výklad do sluchátek)

7. **Kolik času si vyčleníte na návštěvu muzea?**

8. **Uveďte prosím, ve kterém měsíci muzeum navštěvujete nejčastěji**

9. **Definujte prosím, který měsíc je pro Vás k návštěvě muzea nejméně vhodný**

10. **Označte prosím na škále 1-5 oblast Vašeho zájmu (1 nejvíce, 5 nejméně) v muzeu:**
 - Oblast z oborů mineralogie, paleontologie, botaniky, zoologie (herbáře, preparovaná těla vymřelých živočichů, minerály a drahé kameny)
 - Oblast z oboru archeologie (archeologické nálezy)
 - Umělecká díla, předměty uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce, sakrální (náboženské) a kultovní povahy
 - Oblast z oboru fotografické tvorby
 - Oblast z oboru uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce

- 11. Jaké prostředí upřednostňujete při návštěvě muzea?**
- vnitřní - výstavní sály
 - vnější - venkovní expozice
 - nerozlišuji prostředí
- 12. Jaké principy jsou dle Vašeho názoru zohledňovány při návštěvě výstav a expozic v muzeu, ohodnoťte prosím od 1-6 (1nejdůležitější, 6 nejméně důležité):**
- názornost
 - přiměřenost (věku, vzdělání, množství předmětů)
 - soustavnost (logické uspořádání předmětů)
 - emocionálnost (příměr k příběhu)
 - vědeckost
 - individuální přístup
- 13. Ohodnoťte prosím na škále od 1-7 metody (1 nejlepší 7 nejhorší) používané muzejními pracovníky, se kterými jste se setkali:**
- rozhovor
 - beseda
 - diskuze
 - vyprávění
 - výklad
 - vysvětlování
 - přednáška
- 14. Odkud se dozvídáte o akcích muzea?**
- z masmédií
 - od známých
 - z reklamních materiálů muzea
- 15. Byli jste při návštěvě muzea osloveni a vyzváni ke zpětné vazbě?**
- ano
 - ne
- 16. Zpětná vazba se realizovala formou:**
- dotazníku
 - rozhovoru
 - kniha návštěv
 - jiná
- 17. Setkal/a jste se oslovením ze strany muzea k výběru tématu (besedy, výstavy) ?**
- ano
 - ne
- 18. Chtěli by jste vybírat nebo se podílet na výběru tématu příští besedy, výstavy v muzeu?**
- ano
 - ne
- 19. Ovlivní rozhodnutí o Vaší návštěvě muzea odborný pracovník muzea, který má na starosti program v muzeu a předávání informací?**
- ano
 - ne

20. Váš věk:

- 0-25 let
- 26-40 let
- 41-60 let
- nad 60 let

21. Odkud pocházíte? Uved'te prosím kraj:

- Praha
- Středočeský
- Jihočeský
- Plzeňský
- Karlovarský
- Ústecký
- Liberecký
- Královéhradecký
- Pardubický
- Vysočina
- Jihomoravský
- Olomoucký
- Zlínský
- Moravskoslezský

**PŘÍLOHA P II: FOTOGRAFIE Z ARCHIVU MUZEA KROMĚŘÍŽSKA –
BRANOU MUZEA DO STŘEDOVĚKU ANEB DOBA MĚST A HRADŮ**

**PŘÍLOHA P III – FOTOGRAFIE Z ARCHIVU SLOVÁCKÉHO MUZEA -
ČTVRTKY S JOSEFEM LADOU**

PŘÍLOHA P IV: MUZEUM JIHOVÝCHODNÍ MORAVY: PŘEHLED NÁVŠTĚVNOSTI V ORGANIZACI DLE KATEGORIÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ K 31. 12. 2010 [zdroj Gordic]

Odvětví: kultura

Název organizace: Muzeum jv. Moravy Zlín

IČ: 89982

Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků
k 31.12.2010

Kategorie	AU	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Celkem (rok)	Měsíční průměr	% plnění skut./rozp.	Nevyčerp. k UR v Kč */
Počet platících návštěvníků	877 0010	x	x	516	804	2 777	2 763	3 615	4 933	3 893	4 313	2 785	3 602	3 131	3 203	36 335	3 028	x	x
Počet neplatících návštěvníků	877 0011	x	x	175	157	242	470	5 320	467	56	85	1 934	1 782	1 862	961	13 511	1 126	x	x
Počet návštěvníků s průkazkou ZTP	877 0012	x	x	1	9	24	42	818	49	20	19	16	11	2	2	1 013	84	x	x
Návštěvnost - počet návštěvníků celkem	877 0018	x	x	692	970	3 043	3 275	9 753	5 449	3 969	4 417	4 735	5 395	4 995	4 166	50 859	4 238	x	x
<i>Tržby ze vstupného celkem (v Kč)</i>	602 070x	800 000	800 000	12 360	20 580	53 340	49 990	90 085	100 555	109 885	112 080	67 165	83 440	63 760	42 395	805 635	67 136	100,70%	-5 635
<i>Tržby ze vstupného na 1 návštěvníka (v Kč)</i>	x	x	x	24	26	19	18	25	20	28	26	24	23	20	13	x	22	x	x
<i>Náklady HC celkem (v Kč)</i>	5xx 0300-0998	20 463 000,00	20 755 000,00	1 289 448,57	1 482 542,60	1 760 020,02	1 472 993,93	1 581 970,73	2 281 027,28	1 566 458,57	1 601 757,02	1 663 320,37	1 829 426,28	1 668 841,81	2 539 216,01	20 737 023,19	1 728 085,27	99,91%	17 977
<i>Náklady HC na 1 návštěvníka (v Kč)</i>	x	x	x	1 863	1 528	578	450	162	419	395	363	351	339	334	610	x	616	x	x

*/ nevyčerpáno ("+") / přečerpáno ("-") k poměrné části aktuálního rozpočtu

Datum: 10.2.2011

Vypracoval: Kotásková Marie

PŘÍLOHA P V: MUZEUM KROMĚŘÍŽSKA: PŘEHLED NÁVŠTĚVNOSTI V ORGANIZACI DLE KATEGORIÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ

31. 12. 2010 [zdroj Gordic]

Odvětví: kultura

Název organizace: Muzeum Kroměřížska

IČ: 91138

Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků
k 31.12.2010

Kategorie	AU	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Celkem (rok)	Měsíční průměr	% plnění skut./rozp.	Nevyčerp. k UR v Kč *
Počet platících návštěvníků	877 0010	x	x	535	520	1 869	1 397	2 180	3 712	3 215	3 669	1 637	1 741	1 735	1 440	23 650	1 971	x	x
Počet neplatících návštěvníků	877 0011	x	x	124	74	247	397	579	416	336	513	339	637	223	128	4 013	334	x	x
Počet návštěvníků s průkazkou ZTP	877 0012	x	x													0	0	x	x
Návštěvnost - počet návštěvníků celkem	877 0018	x	x	659	594	2 116	1 794	2 759	4 128	3 551	4 182	1 976	2 378	1 958	1 568	27 663	2 305	x	x
Tržby ze vstupného celkem (v Kč)	602 070x	656 000	656 000	17 430	24 610	54 290	45 545	64 901	150 650	137 522	15 942	105 858	65 590	64 370	54 525	801 233	66 769	122,14%	-145 233
Tržby ze vstupného na 1 návštěvníka (v Kč)	x	x	x	33	47	29	33	30	41	43	4	65	38	37	38	x	36	x	x
Náklady HČ celkem (v Kč)	5xx 0300-0998	15 861 000,00	16 554 000,00	1 343 306,38	1 229 842,47	1 361 239,01	1 336 815,53	1 407 561,94	1 339 639,11	1 452 964,27	1 120 331,11	1 280 615,34	1 380 063,93	1 700 211,88	1 652 103,40	16 604 694,37	1 383 724,53	100,31%	-50 694
Náklady HČ na 1 návštěvníka (v Kč)	x	x	x	2 038	2 070	643	745	510	325	409	268	648	580	868	1 054	x	847	x	x

*1 nevyčerpáno (***) / přečerpáno (-) k poměrně části aktuálního rozpočtu

Datum: 10.2.2011

Vypracoval: Kotásková Marie

PŘÍLOHA P VI: SLOVÁCKÉ MUZEUM: PŘEHLED NÁVŠTĚVNOSTI V ORGANIZACI DLE KATEGORIÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ

K 31. 12. 2010 [zdroj Gordic]

Odvětví: kultura

Název organizace: Slovácké muzeum UH

IČ: 92126

Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků
k 31.12.2010

Kategorie	AU	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Celkem (rok)	Měsíční průměr	% plnění skut./rozp.	Nevyčerp. k UR v Kč */
Počet platících návštěvníků	877 0010	x	x	1 301	1 262	1 251	2 879	3 156	4 154	7 265	6 418	2 624	3 602	3 032	3 987	40 931	3 411	x	x
Počet neplatících návštěvníků	877 0011	x	x	617	319	2 352	1 119	791	1 588	4 463	464	10 035	958	680	1 259	24 645	2 054	x	x
Počet návštěvníků s průkazkou ZTP	877 0012	x	x	50	17	43	64	37	38	64	152	122	71	73	72	803	67	x	x
Návštěvnost - počet návštěvníků celkem	877 0018	x	x	1 968	1 598	3 646	4 062	3 984	5 780	11 792	7 034	12 781	4 631	3 785	5 318	66 379	5 532	x	x
Tržby ze vstupného celkem (v Kč)	602 070x	700 000	700 000	63 240	38 560	48 685	90 955	119 415	137 085	203 690	213 065	98 245	80 435	100 390	98 044	1 291 809	107 651	184,54%	-591 809
Tržby ze vstupného na 1 návštěvníka (v Kč)	x	x	x	49	31	39	32	38	33	28	33	37	22	33	25	x	33	x	x
Náklady HČ celkem (v Kč)	5xx 0300-0998	19 381 000,00	20 201 970,00	1 480 901,05	1 438 104,46	1 766 671,02	1 980 573,65	2 141 710,16	2 123 907,87	1 426 758,82	1 284 768,57	1 745 401,81	1 791 848,69	2 471 646,94	3 256 749,91	22 909 042,95	1 909 086,91	113,40%	-2 707 073
Náklady HČ na 1 návštěvníka (v Kč)	x	x	x	752	900	485	488	538	367	121	183	137	387	653	612	x	469	x	x

*/ nevyčerpáno ("+") / přečerpáno ("-") k poměrné části aktuálního rozpočtu

Datum: 10.2.2011

Vypracoval: Kotásková Marie

PŘÍLOHA P VII: MUZEUM REGIONU VALAŠSKO: PŘEHLED NÁVŠTĚVNOSTI V ORGANIZACI DLE KATEGORIÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ K 31. 12. [zdroj Gordic]

Odvětví: kultura

Název organizace: Muzeum regionu Valaško VS

IČ: 98574

Přehled návštěvnosti v organizaci dle kategorií návštěvníků
k 31.12.2010

Kategorie	AU	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Celkem (rok)	Měsíční průměr	% plnění skut./rozp.	Nevyčerp. k UR v Kč */
Počet platících návštěvníků	877 0010	x	x	918	1 150	1 658	2 271	2 850	3 388	7 316	3 135	3 180	3 468	0	-1 942	27 392	2 283	x	x
Počet neplatících návštěvníků	877 0011	x	x	1 597	652	1 606	1 446	1 797	1 102	541	671	2 826	897	0	3 254	16 389	1 366	x	x
Počet návštěvníků s průkazkou ZTP	877 0012	x	x	16	25	74	35	128	121	58	120	56	35	0	221	889	74	x	x
Návštěvnost - počet návštěvníků celkem	877 0018	x	x	2 531	1 827	3 338	3 752	4 775	4 611	7 915	3 926	6 062	4 400	0	1 533	44 670	3 723	x	x
<i>Tržby ze vstupného celkem (v Kč)</i>	<i>602 070x</i>	<i>300 000</i>	<i>300 000</i>	<i>7 215</i>	<i>8 565</i>	<i>26 191</i>	<i>39 103</i>	<i>28 466</i>	<i>49 437</i>	<i>44 247</i>	<i>62 115</i>	<i>36 763</i>	<i>58 580</i>	<i>42 491</i>	<i>8 882</i>	<i>412 055</i>	<i>34 338</i>	<i>137,35%</i>	<i>-112 055</i>
<i>Tržby ze vstupného na 1 návštěvníka (v Kč)</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>8</i>	<i>7</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>10</i>	<i>15</i>	<i>6</i>	<i>20</i>	<i>12</i>	<i>17</i>		<i>-5</i>	<i>x</i>	<i>11</i>	<i>x</i>	<i>x</i>
<i>Náklady HČ celkem (v Kč)</i>	<i>5xx 0300-0998</i>	<i>16 627 000,00</i>	<i>18 270 019,00</i>	<i>1 324 996,79</i>	<i>1 330 798,51</i>	<i>1 491 155,74</i>	<i>1 367 828,15</i>	<i>1 472 455,98</i>	<i>1 488 246,83</i>	<i>1 323 181,01</i>	<i>1 326 842,50</i>	<i>1 297 405,64</i>	<i>1 660 501,91</i>	<i>1 937 434,23</i>	<i>2 492 039,30</i>	<i>18 512 886,59</i>	<i>1 542 740,55</i>	<i>101,33%</i>	<i>-242 868</i>
<i>Náklady HČ na 1 návštěvníka (v Kč)</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>524</i>	<i>728</i>	<i>447</i>	<i>365</i>	<i>308</i>	<i>323</i>	<i>167</i>	<i>338</i>	<i>214</i>	<i>377</i>		<i>1 626</i>	<i>x</i>	<i>492</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

*/ nevyčerpáno ("+") / přečerpáno ("-") k poměrné části aktuálního rozpočtu

Datum: 11.2.2011

Vypracoval: Kotásková Marie

PŘÍLOHA P VIII – UŽ MÁTE RODINNÝ PAS?

UŽ MÁTE RODINNÝ PAS?

Slevy a výhody pro rodiny s dětmi

- Slevy až 50% pro rodiny s dětmi do 18 let
- Registrace rodin ZDARMA
- Slevová síť na území České republiky, Slovenska i Dolního Rakouska na spotřební nákupy, kulturu, sport a volný čas

**Zaregistrujte se
bezplatně na:**

www.rodinnepasy.cz

**Kontaktní centrum:
RODINNÉ PASY
P.O.BOX 3, 760 01 Zlín
tel.: 543 211 254
fax: 543 332 034
e-mail: zlin@rodinnepasy.cz**

Sun Drive
Communications
koordinátor projektu

Zlínský kraj

RODINNÉ PASY

TENTO PROJEKT
JE FINANCOVÁN
ZLÍNSKÝM KRAJEM.

**PŘÍLOHA P IX – SOUHLAS VEDOUCÍHO ODBORU KULTURY A
PAMÁTKOVÉ PÉČE ZK S POSKYTNUTÍM DAT****Kotásková Marie**

Od: Macura Pavel
Odesláno: 28. dubna 2010 8:46
Komu: Kotásková Marie
Předmět: RE: Soukromá žádost

Vážená paní Kotásková,

souhlasím s poskytnutím údajů o návštěvnosti v příspěvkových organizacích oblasti kultury zřizovaných ZK. Těším se na zpracovanou bakalářskou práci, která může být také pro nás novým pohledem na danou problematiku, kterou se intenzivně zabýváme.

S přáním všeho dobrého

Mgr. Pavel Macura
vedoucí odboru kultury a památkové péče

Odbor kultury a památkové péče
Krajský úřad Zlínského kraje
třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín
tel.: +420 577 043 600
<http://www.kr-zlinsky.cz>

From: Kotásková Marie
Sent: Wednesday, April 28, 2010 8:25 AM
To: Macura Pavel
Subject: FW: Soukromá žádost

Dobré ráno,

vážený pane vedoucí, obracím se na Vás se soukromou žádostí. Studuji 2.ročníkem UTB ve Zlíně a připravuji si podklady pro svou bakalářskou práci. Má práce se bude zabývat oblastí kultury z pohledu možností zvýšení návštěvnosti a výstav u příspěvkových organizací. Z tohoto důvodu se na Vás obracím se žádostí o poskytnutí souhlasu s použitím údajů o návštěvnosti v organizacích odvětví kultury.

Děkuji za vstřícnost a pochopení.

S přáním hezkého dne

Marie Kotásková
Oddělení příspěvkových organizací
Odbor ekonomický
Krajský úřad Zlínského kraje
třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín
tel.: +420 577 043 678
<http://www.kr-zlinsky.cz>

**PŘÍLOHA P X – SOUHLAS ŘEDITELE MUZEA JIHOVÝCHODNÍ MORAVY S
POSKYTNUTÍM DAT****Kotásková Marie**

Od: PhDr. Ivan Plánka [i.planka@muzeum-zlin.cz]
Odesláno: 8. února 2010 12:34
Komu: Kotásková Marie
Předmět: FW: Soukromá žádost

Vážená paní Kotásková,
všechny podklady, které potřebujete a budete třeba potřebovat vždy můžete bez obav využít našich podkladů.
jsme Vám k dispozici.
S pozdravem

PhDr. Ivan Plánka
Ředitel Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně
příspěvková organizace Zlínského kraje

☎ 577 004 633

✉ i.planka@muzeum-zlin.cz

🌐 www.muzeum-zlin.cz

From: Kotásková Marie [mailto:marie.kotaskova@kr-zlinsky.cz]

Sent: Monday, February 08, 2010 8:40 AM

To: i.planka@muzeum-zlin.cz; [stransky](mailto:stransky@pucek@muzeumvalassko.cz); pucek@muzeumvalassko.cz

Subject: Soukromá žádost

Dobré ráno, vážený pane řediteli obracím se na Vás se soukromou žádostí. Studuji 2.ročníkem UTB ve Zlíně a připravuji si podklady pro seminární a bakalářskou práci. Má práce se bude zabývat oblastí kultury z pohledu návštěvnosti a výstav. Z tohoto důvodu se na Vás obracím se žádostí o poskytnutí souhlasu s použitím údajů o návštěvnosti ve Vaší organizaci. Děkuji za vstřícnost a pochopení.

S přáním hezkého dne

Marie Kotásková

Oddělení příspěvkových organizací

Odbor ekonomický

Krajský úřad Zlínského kraje

třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín

tel.: +420 577 043 678

<http://www.kr-zlinsky.cz>

**PŘÍLOHA P XI – SOUHLAS ŘEDITELE MUZEA JIHOVÝCHODNÍ MORAVY S
POSKYTNUTÍM DAT****Kotásková Marie**

Od: PhDr. Antonín Sobek [sukhos@muzeum-zlin.cz]
Odesláno: 28. února 2011 15:19
Komu: Kotásková Marie
Předmět: RE: Soukromá žádost

Vážená paní Kotásková, rád Vám uděluji souhlas k použití údajů o návštěvnosti MJVM ve Zlíně ve Vaší bakalářské práci.

Přeji pěkný den! S pozdravem A.Sobek

-----Original Message-----

From: Kotásková Marie [mailto:marie.kotaskova@kr-zlinsky.cz]
Sent: Monday, February 28, 2011 2:58 PM
To: sukhos@muzeum-zlin.cz
Subject: FW: Soukromá žádost ávště
vnosti

Dobrý den, vážený pane řediteli obracím se na Vás se soukromou žádostí. Studuji 3.ročníkem UTB ve Zlíně a připravuji si podklady pro bakalářskou práci. Má práce se bude zabývat oblastí kultury z pohledu návštěvnosti a výstav. Z tohoto důvodu se na Vás obracím se žádostí o poskytnutí souhlasu s použitím údajů o návštěvnosti ve Vaší organizaci. Děkuji za vstřícnost a pochopení.

S přáním hezkého dne

Marie Kotásková
Oddělení příspěvkových organizací
Odbor ekonomický
Krajský úřad Zlínského kraje
třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín
tel.: +420 577 043 678
<http://www.kr-zlinsky.cz> <<http://www.kr-zlinsky.cz/>>

**PŘÍLOHA P XII – SOUHLAS ŘEDITELE MUZEA KROMĚŘÍŽSKO S
POSKYTNUTÍM DAT****Kotásková Marie**

Od: stransky [stransky@muzeum-km.cz]
Odesláno: 8. února 2010 12:32
Komu: Kotásková Marie
Předmět: RE: Soukromá žádost

Vážená paní Kotásková,

souhlas.

Ať se daří.

Jiří Stránský

Dobré ráno, vážený pane řediteli obracím se na Vás se soukromou žádostí. Studuji 2.ročníkem UTB ve Zlíně a připravuji si podklady pro seminární a bakalářskou práci. Má práce se bude zabývat oblastí kultury z pohledu návštěvnosti a výstav. Z tohoto důvodu se na Vás obracím se žádostí o poskytnutí souhlasu s použitím údajů o návštěvnosti ve Vaší organizaci. Děkuji za vstřícnost a pochopení.

S přáním hezkého dne

Marie Kotásková
Oddělení příspěvkových organizací
Odbor ekonomický
Krajský úřad Zlínského kraje
třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín
tel.: +420 577 043 678
<http://www.kr-zlinsky.cz>

_____ Informace od ESET NOD32 Antivirus, verze databaze 4814 (20100128) _____

Tuto zprávu proveril ESET NOD32 Antivirus.

<http://www.eset.cz>

_____ Informace od ESET NOD32 Antivirus, verze databaze 4814 (20100128) _____

Tuto zprávu proveril ESET NOD32 Antivirus.

<http://www.eset.cz>

**PŘÍLOHA P XIII – SOUHLAS ŘEDITELE SLOVÁCKÉHO MUZEA S
POSKYTNUTÍM DAT****Kotásková Marie**

Předmět: FW: Soukromá žádost**Důležitost:** Vysoká

Vážená a milá paní Kotásková,
se vším souhlasím, pomoci se ujmu rád.

Srdečně zdravím, přeji hezký den a úspěšné studium.

Ivo F.

PhDr. Ivo Frolec

ředitel Slovákckého muzea v Uherském Hradišti
příspěvkové organizace Zlínského kraje

 Tel.: 572 551 059, fax: 572 554 077

 E-mail: ivo.frolec@slovackemuzeum.cz

 <http://www.slovackemuzeum.cz/>

From: Kotásková Marie [<mailto:marie.kotaskova@kr-zlinsky.cz>]**Sent:** Monday, February 08, 2010 8:46 AM**To:** Frolec Ivo**Subject:** FW: Soukromá žádost

Dobré ráno, vážený pane řediteli obracím se na Vás se soukromou žádostí. Studuji 2.ročníkem UTB ve Zlíně a připravuji si podklady pro seminární a bakalářskou práci. Má práce se bude zabývat oblastí kultury z pohledu návštěvnosti a výstav. Z tohoto důvodu se na Vás obracím se žádostí o poskytnutí souhlasu s použitím údajů o návštěvnosti ve Vaší organizaci.

Moc Vám děkuji za ochotu. Kotásková

S přáním hezkého dne

Marie Kotásková

Oddělení příspěvkových organizací

Odbor ekonomický

Krajský úřad Zlínského kraje

třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín

tel.: +420 577 043 678

<http://www.kr-zlinsky.cz>

**PŘÍLOHA P XIV – SOUHLAS ŘEDITELE MUZEA REGIONU VALAŠSKO S
POSKYTNUTÍM DAT****Kotásková Marie**

Od: "Ing. Milan Půček, MBA, PhD" [pucek@muzeumvalassko.cz]
Odesláno: 8. února 2010 12:03
Komu: Kotásková Marie
Předmět: Re: Soukromá žádost

Vážená paní Kotásková,
souhlasím s použitím údajů. Pokud budete cokoli potřebovat, klidně se na mne obraťte.
Přeji příjemný den
M.Půček

Kotásková Marie napsal(a):

- >
- > Dobré ráno, vážený pane řediteli obracím se na Vás se soukromou
- > žádostí. Studuji 2.ročníkem UTB ve Zlíně a připravuji si podklady pro
- > seminární a bakalářskou práci. Má práce se bude zabývat oblastí
- > kultury z pohledu návštěvnosti a výstav. Z tohoto důvodu se na Vás
- > obracím se žádostí o poskytnutí souhlasu s použitím údajů o
- > návštěvnosti ve Vaší organizaci. Děkuji za vstřícnost a pochopení.
- >
- >
- >
- > S přáním hezkého dne
- >
- >
- >
- > Marie Kotásková
- >
- >
- >
- > Oddělení příspěvkových organizací
- >
- > Odbor ekonomický
- >
- > Krajský úřad Zlínského kraje
- >
- > třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín
- >
- > tel.: +420 577 043 678
- >
- > <http://www.kr-zlinsky.cz> <<http://www.kr-zlinsky.cz/>>
- >
- >
- >